COLECȚIA SFINX

ȘTEFAN BERCIU

ÎNTÎLNIRE ÎN VALEA MORȚII

Lei 5,25

EDITURA
MILITARĂ

ȘTEFAN BERCIU

ÎNTÎLNIRE ÎN VALEA MORȚII

roman

EDITURA MILITARĂ — 1974

ILUSTRAȚIA COPERȚEI: AL. STURDZA

Redactor : Căpitan ION ARAMĂ
Tehnoredactor : GH. CUCOȘ

Bun de tipar 30.I.1974. Apărut 1974. Tiraj 63 930 exemplare. Hîrtie ziar de 50 g/m². Format 540×840/16. Coli tipar 11. V. 543.

Tiparul executat sub comanda nr. 40 015 la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii", Piața Scînteii nr. 1, București,
Republica Socialistă România

CAPITOLUL I

Ultima oră

În după-amiaza aceea de vară, căldura amenința să topească nu numai asfaltul, dar și răsuflarea oamenilor.

Spre mirarea șoferului, colonelul Ovidiu Cișmaș coborî din mașina care-l ducea de obicei la școala unde era profesor și străbătu pe jos mai bine din jumătatea drumului.

Străzile încinse de dogoarea nemiloasă a soarelui păreau pustii, doar ici și colo cîte un om se-ntorcea acasă de pe la treburile lui sau grupuri de copii se jucau, veseli de bucuria acelei zile luminoase.

Din spatele unui gard, pe lîngă care tocmai trecea, colonelul fu oprit de strigătul unui copil :

— Moșule ! Moșule, dă-ne, te rugăm, mingea.

Ovidiu privi de jur-împrejur, fără să descopere jucăria pierdută ; apropiindu-se de curtea din care se auzise acel „strigăt de ajutor", descoperi două fetițe și un băiețel, cu frunțile lipite de șipcile gardului.

— Voi o vedeți ? întrebă colonelul, vrînd să capete un oarecare reper.

— Nu, răspunse trist băiețelul, care nu părea să fi împlinit cinci ani. Dar trebuie să fie lîngă marginea trotuarului, că acolo se oprește.

După cîteva clipe, obiectul se afla în mîinile copiilor, care strigară în cor :

— Mulțumim, moșule !

O vreme, Cișmaș le urmări jocul.

Se obișnuise să fie numit „moșule", încă de pe la douăzeci și cinci de ani, când, datorită unei întîmplări cu totul deosebite, părul îi albise complet.

Acuma avea patruzeci și opt de ani. Era înalt, slab, palid la față, cu ochi mari și negri în care se putea citi un amestec ciudat de bucurie și tristețe, hotărîre și bunătate, dar mai ales înțelepciune și suferință. Știa că elevii îl porecliseră „Bradul cel slab" sau „Zăpada munților" ori, pur și simplu, „Moșul", datorită părului său alb. Toate aceste referiri la culoarea părului său îi răscoleau o veche și permanentă suferință. Dar el nu se putea supăra pe elevii săi și, mai mult, îi scuza parcă înaintea propriei lui dureri pe care poreclele lor i-o răscoleau, spunîndu-și: „N-au nici o vină. Ei nu știu... N-au cum să afle, iar eu nu mă simt în stare să le spun".

De fapt simțea nevoia, uneori, să le strige în față cît îl răncau aluziile lor, pe cît de nevinovate, pe atît de dureroase, dar de fiecare dată își spunea că ar fi nedrept să cufunde acele conștiințe curate în negura sentimentului vinovăției. Și de fiecare dată, renunța la acea despovărare de care simțea atîta nevoie și care, poate, l-ar ușura, măcar în parte, pentru tot restul zilelor.

Ajunse în dreptul unei librării. Își privi ceasul; mai avea o jumătate de oră pînă cînd trebuia să ajungă la școală. Privi atent cărțile nou apărute. Deodată simți că ceva îl apasă pe picior. Văzu un cîine mare, lățos și murdar. Cînd se simți descoperit, animalul își puse botul pe un pantof al celui pe care și-l alesese ca stăpîn și își pironi singurul ochi pe care-l avea într-ai lui Ovidiu.

Colonelul se cutremură:

— Oof! Mă omoară Anița dacă-i mai duc încă unul!

Vru să-și tragă piciorul și să plece, dar cîinele îl privi cu atîta disperare, încît Ovidiu se aplecă, și-i cuprinse capul în palme:

— Ți-a cășunat ție, așa, să-mi încurci viața, da? Vrei să mă certe Anița, hai? Ce să mă fac? Ce să fac cu tine?

Înțelegînd parcă supărarea omului și socotind că tînguirea lui era sinceră, animalul se ridică, îl mai privi o dată și plecă.

— Hei! strigă colonelul și porni în urma cîinelui, dar cînd acesta, fericit, se întoarse, Ovidiu se dojeni cu glas tare, ca nu cumva noul său protejat să nu afle: cum dracu' mă

găsiți, toți... toți, numai pe mine? Se vede că voi simțiți cît de colo, omul slab... Da, da, se vede că slăbiciunea mi se citește pe față, mai spuse el cu năduf și porni spre școală. Din cînd în cînd, întorcea capul, vrînd să se asigure că animalul îl urma. Se opri în dreptul unei tonete și cumpără un covrig. Apoi se abătu pe o stradă lăturalnică, rupse covrigul și-i dădu cîinelui, bucată cu bucată.

— Îți merg fălcile, nu glumă! Tare înfometat mai ești. Lasă, diseară, după ce ne-o certa bine de tot, o să ne dea Anița să mîncăm pe săturate. Acuma, hai!

Mai avea cinci cîini, toți cu cîte un beteșug și adunați de pe străzi ori de pe maidane. De fiecare dată cînd adusese pe vreunul dintre ei, nevastă-sa se arătase nemulțumită, dar de îndată ce el deschidea poarta și striga noului protejat „Ieși!", Anița se repezea s-o închidă și-i striga lui: „Lasă! L-ai adus, aici rămîne! De cîte ori trebuie să-ți spun că un animal, odată intrat pe poarta casei mele, nimeni n-are dreptul să-l mai alunge?" Atunci, Ovidiu se prefăcea speriat de dojana soției sale, dar cînd privirile lor se reîntîlneau izbucneau în rîs, ca niște copii care se descopereau păcălindu-se unul pe celălalt.

Cînd intră pe poarta școlii, santinela prezentă arma, iar unul dintre elevi strigă „Atențiune!" Ceilalți se rînduiră de-a lungul aleii, iar profesorul, urmat de cîinele acela lățos și murdar, se îndreptă spre curtea interioară, adăpostindu-și protejatul sub un șopron.

— Să nu te miști de-aici, pînă cînd vin eu.

Cîinele se trînti pe cimentul răcoros iar stăpînul său își continuă drumul spre clasă. Urma să-și țină ultima oră de curs cu elevii care peste cîteva zile aveau să devină ofițeri de securitate.

Ovidiu intră în clasa cu băncile goale, ca niște brațe întinse, în așteptarea unor ființe dragi. Se urcă la catedră, se așeză pe scaun și privirile sale rătăciră o vreme de-a lungul pereților de care aveau să se spargă, pentru ultima oară în acel an de școală, glasurile vesele ale tinerilor săi cursanți și sfaturile lui omenoase dar poate plictisitoare, pe care avea obiceiul să le dea în ultima oră noii promoții. Un val de tristețe îi năpădi sufletul; de fapt, nu se afla acolo ca să-și încheie cursul cu predarea cheii înțelepciunii și nici ca să dezvăluie

băieților aceștia piatra filosofală, ci pur și simplu pentru a-și lua rămas bun de la ei.

Își cuprinse capul în palme și închise ochii, vrînd parcă să se lase pradă acelei triste țeți, pe de-a-ntregul și cu un soi de ciudată voluptate. O clipă, îi trecu prin minte să renunțe la acea ultimă oră și astfel să scape de acel supliciu al sfaturilor și mai ales al bunului-rămas, pentru că în afară de marea lui taină, nimic nu-l îndurera mai mult decît despărțirile. Apoi își spuse că ar fi un act de lașitate sau că, cel puțin în ochii aceia tineri, lipsa lui de la ultima oră ar putea să apară ca o adevărată trădare. Acest gînd îl făcu să-și înfigă unghiile adînc în obraji, vrînd poate să se pedepsească pentru acea clipă de slăbiciune sau, mai degrabă, prin durere să se purifice și să-și continue, pînă la capăt, chinul știut numai de el.

Soneriile anunțară prelung sfîrșitul pauzei și începutul ultimei ore de curs.

Cei care peste cîteva zile aveau să devină ofițeri se îndreptară spre clasă.

Primul care deschise ușa sălii de curs fu comandantul diviziunii *. Cînd îl zări pe profesor deja instalat la catedră, se gîndi că erau în întîrziere și făcu semn colegilor săi, prevenindu-i să intre în cea mai deplină liniște. Băieții îi urmară îndemnul și, pășind pe vîrfurile picioarelor, își ocupară locurile în bănci.

După o vreme, cînd atitudinea profesorului începu să-i îngrijoreze, cîțiva se apropiară de catedră.

— Tovarășe colonel...

Ovidiu tresări, își descoperi fața și ochii săi se opriră în cei ai elevului care-l trezise din gînduri.

— Vă rugăm să ne iertați... Am întîrziat... încercă șeful diviziunii să se scuze.

Colonelul schiță un zîmbet :

— Nu, n-ai dreptate. Eu am venit mai înainte de a suna. Mi-era atît de cald, încît nici n-am mai trecut pe la cancelarie, se grăbi el să le explice. Ooo ! Aripa aceea e sortită să devină un adevărat cuptor. Ce ? Ce mă priviți așa ? În trei ani de zile v-ați putut da seama că aripa clădirii unde se află cancelaria este expusă soarelui douăzeci și cinci de ore pe

* Șeful clasei, într-o școală militară.

zi ! Aici... aici, la noi, e mai răcoare și... și mai vesel. Ei, da ! E mai vesel... mai ales pentru un om posac ca mine. Treceți la loc !

Băieții făcură stînga-mprejur și își reluară locurile în mare grabă, dar cînd reveniră cu fața la el, colonelul desluși în privirile lor o mare nedumerire.

Profesorul acesta, pe care toate promoțiile îl îndrăgiseră mai mult decît pe oricare altul, nu strigase niciodată la nimeni. Nu pedepsise și nici măcar nu făcuse o observație, fie ea cît de neînsemnată, nici unuia dintre sutele de elevi pe care-i formase — și astăzi, în ultima oră, lor, tocmai, li se adresase pe ton răstit !

— Aha ! V-am speriat ! se prefăcu Cișmaș vesel, dar elevii săi își dădeau seama că în sufletul „Bradului cel alb" se petrecea ceva cu totul deosebit.

Se sili să rîdă. Grimasa lui nu contamină însă pe nimeni ; fețele cursanților rămîneau împietrite în nedumerirea lor. Atunci, el coborî de pe podium și, descumpănit în neputința de a restabili atmosfera prietenoasă care domnise în clasă timp de trei ani, începu să se plimbe printre bănci, vorbind pe un ton ce se voia cu tot dinadinsul glumeț :

— O dată... o singură dată am fost și eu mai milităros cu voi, și gata... v-ați bosumflat. Ehei ! V-am învățat prost. Da, da, numai eu sînt de vină... Am făcut din voi niște fete ultrasensibile, în loc de militari adevărați, parcă vă văd îngrijind pisicuțe bolnăvioare.

— Și cățelușii orfani ! se auzi un glas, mai de prin fundul sălii de curs.

Cîțiva izbucniră în rîs, dar atît de reținut, încît colonelul, fericit că voia bună revenea, fu primul care hohoti, silindu-se să pară foarte vesel.

— Onea ! strigă el, am să le spun colegilor tăi...

Hohotea atîta de tare, încît se așeză pe o bancă ; elevii, intuind că aveau să afle ceva plin de haz în legătură cu colegul lor, strigară :

— Spuneți ! Spuneți-ne despre Onea !

Profesorul se prefăcu că face un mare efort să-și stăpînească rîsul, în timp ce, cu un braț întins spre elevul pe care avea să-l dea în vileag, continua să arate amenințător. Într-un tîrziu izbuti să vorbească :

— Știți ce face cu laptele de dimineață? Ei bine... aflați că hrănește patru căței, socotind că mămica lor e cam slabă și n-ar avea destul lăptișor. Onca! Mă simt mic în fața ta!

Un nou hohot de rîs izbucni din piepturile acelea tinere, dar de data asta, atîta de puternic, încît părea să amenințe cu prăbușirea bătrînii pereți ai clasei.

După o vreme, pentru ca totul să reintre pe un făgaș normal și pentru ca momentul despărțirii să nu-l zdrobească decît abia după ieșirea lui din clasă, colonelul își începu ultima oră de curs, pe un ton reținut și cît mai firesc:

— Dragii mei, să nu vă așteptați la vreun discurs; nu. O să vină și rîndul discursurilor, și al cupei de șampanie, dar asta peste cîteva zile, o dată cu noii voștri epoleți. Sîntem la ultima oră și... firesc ar fi să profităm de acest timp, așa cum se cuvine. Ce v-aș mai putea spune? Ce? Că vă doresc o carieră strălucită!

Se îndreptă spre fereastră și o deschise larg, continuînd să vorbească.

— Ați fost niște elevi buni... Ați învățat foarte bine și, vă spun cu toată convingerea, meritați o soartă bună. La drept vorbind, ultima oră... această ultimă oră nici n-ar mai trebui să se țină, pentru că...

Se răsuci brusc spre elevii săi, cu vocea gîtuită de emoția unei amintiri, zguduitoarea amintire a unui alt sfîrșit de an școlar. Făcu un efort și continuă:

— Spuneam că ultima oră n-ar mai trebui să se țină pentru că ea nu înseamnă altceva decît un prilej de bun rămas. Nimic altceva decît o lungă și poate definitivă despărțire.

Începu să se plimbe din nou printre bănci, murmurînd parcă doar pentru el:

— Or, pentru asta, n-ar fi fost nevoie de o temă anume, înscrisă în programul de studiu, ci de confete și serpentine, de trompete din hîrtie colorată și coifuri vopsite în toate culorile.

În clasă se făcuse liniște. Surprins de tăcerea care se așternuse, profesorul reveni, cu pas grăbit, la catedră. Privirile sale alunecară pe chipul fiecăruia dintre cei de care avea să se despartă și abia într-un tîrziu își dădu seama că sufletele acelea tinere se contaminaseră de neliniștea lui.

— Ei, da! N-am dreptate? Răspundeți!

Şi din nou privirile sale căutară un sprijin, dar nu găsiră în ochii elevilor decît nedumerire şi nedefinită emoţie.

— La urma urmei, trebuie să ne despărţim, dar asta, cred eu, ar trebui să se facă într-un chip vesel, fără discursuri solemne, fără... fără nimic grav, pentru ca în sufletele noastre să rămînă o amintire plăcută... cu adevărat plăcută. Fără urmă, fără nici o urmă de tristeţe. Da, da, e foarte important ; pentru oameni, e foarte important felul în care îşi iau rămas bun, cînd se despart pentru... pentru... în sfîrşit, pentru mai multă vreme.

„Aşadar, problema despărţirii îl tulbură pe profesor", gîndiră elevii. Dar de ce ? Ce se întîmplase tocmai în acest sfîrşit de an şcolar ? Cine sau ce anume răscolise în sufletul lui un asemenea tumult de nemulţumire şi durere nemărturisită ?

Băieţii auziseră despre multe acte de bravură puse pe seama „Bradului cel alb" şi chiar din primul an de studii începuseră să-l privească ca pe un erou. Lecţiile lui erau ascultate cu veneraţie, iar exemplele care completau fiecare oră de curs alcătuiau subiecte ale unor vii dispute, ce se prelungeau pînă noaptea tîrziu. Oricare dintre ei ar fi făcut imposibilul să-l ştie liniştit, dar nimeni nu îndrăznea să rostească întrebarea : „Cine v-a supărat ?" sau „Ce putem face pentru dumneavoastră ?"

De data asta, profesorul nu-şi mai privi elevii. Tăcerea lor îl făcu să priceapă cît de mult îi îngrijorează starea lui. Hotărî să pună capăt zbuciumului său, prin acea despovărare de care avea nevoie, atît pentru a dobîndi forţă pentru clipa despărţirii, cît şi pentru a explica de ce nu suportă despărţirile. Porni spre fundul clasei, cu paşi mici şi rari, vorbind pe un ton coborît, aproape şoptind :

— Desigur, în asemenea împrejurări, profesorul dă unele sfaturi, atrage atenţia asupra unor dificultăţi ale profesiei, vorbeşte despre îndatoriri, patriotism, spirit de sacrificiu.

Revenind din fundul clasei, Cişmaş se apropie iar de fereastră. O vreme tăcu, părînd că are nevoie de un răgaz pentru a-şi aduna puterile. Într-un tîrziu îşi spuse că dacă ezitarea şi pretinsa lui căutare se vor prelungi, despovărarea îi va deveni cu neputinţă, iar băieţii s-ar despărţi de el stăpîniţi de acea ciudată impresie pe care, fără voia lui, izbutise să le-o facă.

O pală de vînt, ce se iscase doar de cîteva secunde, izbi atît de puternic fereastra deschisă, încît geamul cel mare se sparse. Cîţiva dintre elevi se ridicară, vrînd desigur să fixeze cerceveaua în care se mai aflau bucăţi de sticlă şi să adune cioburile de pe duşumea, dar profesorul, fără să-i privească, ridică un braţ, oprindu-i astfel din elanul lor gospodăresc.

— Aţi învăţat aici o sumedenie de lucruri, urmă el. Pe lîngă cunoaşterea legilor ţării, ştiţi să mînuiţi un aparat de radio emisie-recepţie, puteţi conduce un autovehicul, iar unii dintre voi, ambarcaţiuni mari şi chiar avioane ; aveţi cunoştinţe de cifrare şi de descifrare, vă puteţi descurca în două-trei limbi străine, v-aţi însuşit temeinice cunoştinţe de fizică, chimie şi medicină legală, stăpîniţi mînuirea armelor de foc, într-un cuvînt, aveţi o instruire completă, cum noi, cei care am absolvit şcoala acum mai bine de douăzeci de ani, nici nu visam.

Se întoarse, brusc, spre clasă şi după cîteva clipe îşi plecă ochii, cu un aer vinovat.

— Nu, dragii mei, n-am de gînd să vă înşir o listă de eroi care s-au jertfit pentru noi toţi, deşi s-ar cuveni a se face asemenea lucru, aidoma unei rugăciuni, de trei ori pe zi. Desigur, vă surprinde elocinţa mea, pentru că în decursul celor trei ani pe care i-am petrecut împreună, nu m-aţi cunoscut ca orator. Vă mărturisesc că nici eu, în patruzeci şi opt de ani, nu m-am cunoscut într-o asemenea postură şi... nici nu doream asta. Nu ; din spusele mele doresc să răzbată... acolo, în adîncul sufletelor voastre tinere şi cinstite, altceva. Pentru asta am nevoie nu numai de ascultare ci, mai ales, de încăduinţa voastră. Vă cer să fiţi răbdători.

Ultimele cuvinte le rostise într-o şoaptă abia perceptibilă, dar glasul lui trăda o asemenea durere, încît inimile tinerilor se înfiorară. În faţa lor nu se mai afla „Bradul cel alb", ci un alt om, cu totul altul, pe care ei nu-l cunoscuseră pînă atunci. Le ceruse să fie răbdători iar ei înţeleseră asta nu ca un ordin, ci ca o rugăminte. Aşadar, îi rugase să fie îngăduitori şi să-l asculte cu răbdare. Desigur, era vorba despre ceva foarte important pentru el, ceva ce trebuia ascultat în acelaşi chip în care el avea să povestească.

„Doar din pricina asta ne-a rugat", îşi spuseră băieţii, pentru că altă explicaţie nu găseau.

Afară începu să plouă iar vîntul se stîrni și mai tare. Profesorul începu să mîngîie, distrat, cerceveaua ferestrei. De teamă să nu se taie în cioburile rămase, dar neîndrăznind să mărturisească asta, Onea se ridică de pe bancă și spuse pe un ton nesigur :

— Tovarășe colonel, permiteți să închid fereastra... Vine furtuna.

Cu totul neobișnuit în atitudinea lui, Cișmaș se răsuci brusc spre cel care vorbise și strigă :

— Cine se teme de furtună, poate pleca.

Elevul rămase în picioare și privirile sale rătăciră mirate pe chipurile colegilor săi, căutînd cu disperare să priceapă dacă și ei tot asta înțeleseră din spusele lui. Dar nu află decît nedumerire și îngrijorare, pentru că nici unuia dintre ei nu-i trecuse prin minte o asemenea interpretare, și chiar de s-ar fi aflat în fața unei reale și mari primejdii, nici unul nu l-ar fi părăsit. Ochii băiatului se opriră, năuciți, asupra colegului său de bancă. „Nu, Mocanu, fiul ăsta de țăran din creierii munților, n-ar fi în stare să fugă dinaintea nici unei furtuni !" Îl privi pe Cojan, un băiat cu umeri largi, fața arsă de soare și ochii de culoarea țițeiului pe care neam de neamul lui îl slobozise din cleștii pămîntului și, răspunsul fu același : Nu, nici Cojan, nici Berindei, nici Răzvan... Nimeni...

Tulburat peste măsură, Onea își pierdu controlul, mărturisindu-și gîndul cu glas tare :

— Nimeni, nimeni...

Colonelul îl privi surprins :

— Ce tot spui ?

— Aici, printre noi, nu-i nimeni care s-ar teme de vreo furtună.

Colonelul zîmbi și se prefăcu mirat din cale-afară.

— Dar ce se întîmplă, astăzi, cu voi ? Nu mai știți de glumă ?

Ploaia răzbătea prin fereastra deschisă, dar profesorul continua să rămînă acolo, lipit de cerceveaua rănită.

— Spuneam, reîncepu el după o vreme, că ați învățat foarte multe lucruri, pentru a putea să înfruntați un dușman bine pregătit, capabil de cele mai mari rele, inteligent și perfid, înarmat cu cele mai oribile arme : Ura față de orînduirea noastră și disprețul pentru tot ce este om și omenie.

În faţa acestor arme nu se poate rezista nici cu judo, nici cu pistoale şi nici cu cele mai perfecţionate mijloace ale epocii noastre ultra moderne, în afară de dragoste, adevărata dragoste pentru ţară şi pentru om. Ne-au mai rămas doar treizeci de minute, dar nu mă pot despărţi de voi fără să împlinesc programul de studiu. Dacă am făcut apel la îngăduinţa şi răbdarea voastră, asta s-a datorat vinei mele de a fi omis predarea a două lecţii în timpul cît am funcţionat ca profesor în această şcoală. Pentru asta cer iertare tuturor celorlalte promoţii de dinaintea voastră.

Elevii îşi pregătiră caietele, dar profesorul li se adresă în şoaptă, rugîndu-i :

— Nu... nu luaţi notiţe ; aceste două lecţii nu se adresează memoriei, ci sufletelor şi conştiinţelor voastre.

Apoi, începu să se plimbe printre bănci şi cînd ajunse în dreptul lui Onea îi spuse prietenos :

— Poţi închide fereastra.

Băiatul zîmbi nehotărît.

Atunci, Cişmaş se izbi cu palma pe piept şi spuse :

— Să nu crezi că mi s-a făcut teamă de furtuna aceea. Nu ; ci de furtuna care s-a iscat aici, în mine ! Îşi privi elevul cu prietenie şi-i mărturisi, aproape murmurînd, de parcă doar ei doi s-ar fi aflat acolo : Ştii, adevăratele furtuni nu pot fi oprite prin simpla închidere a unei ferestre.

Ochii elevului păreau umezi şi după cîteva clipe renunţară să-i mai fixeze pe cei ai profesorului. Se urni din loc, fără prea mare grabă, închise partea din afară a ferestrei şi reveni în bancă.

Cişmaş se aşeză pe una dintre băncile rînduite în şirul dinspre fereastră şi, după ce se asigură că de-acolo, privirile sale îi poate cuprinde pe toţi, începu să povestească.

— Era vară, ca şi acum. Mă găseam într-o clasă a şcolii de ofiţeri de securitate, dar ca elev. Asta se întîmplă acum douăzeci şi doi de ani. Asistam la ultima oră de curs, înaintea examenului de absolvire. Spun, asistam, pentru că, de fapt, nu participam. Şi sînt sigur că în aceeaşi stare se aflau mulţi dintre colegii mei, ca să nu spun toţi. Vremea era deosebit de frumoasă, iar noi prea tineri şi visele noastre prea înaripate, ca să nu luăm în seamă freamătul frunzelor şi bucuria luminii. La toate astea se adăuga nerăbdarea

noastră de a ne vedea, cît mai repede, ajunşi la posturi, dorinţa de acţiune. Dar acea clipă mult rîvnită nu numai că n-avea să se lase aşteptată, ci urma să sosească mai devreme şi într-un chip cu totul nebănuit de noi. Ţin bine minte că pînă la sfîrşitul acelei ultime ore, mai erau doar unsprezece minute; spun asta, cu-atîta preciziune, pentru că mai tot timpul mi-am privit ceasul, incapabil să reţin prea multe lucruri din ceea ce ni se spunea.

Aşadar, în minutul treizeci şi nouă al acelei ultime ore, uşa clasei se deschise iar profesorul, ca şi noi, elevii, dealtfel, rămase surprins, la vederea comandantului şcolii, alături de care se afla comandantul securităţii locale, un bărbat la vreo patruzeci de ani, cu faţa aspră şi mîini butucănoase, care ne ţinuse cîteva prelegeri şi despre care se spunea că suferise o aspră detenţie, din pricina activităţii lui comuniste, în timpul ilegalităţii.

Comandantul şcolii şopti ceva la urechea profesorului nostru; acesta se încruntă şi se grăbi să răspundă, la început tot în şoaptă, iar după aceea destul de tare, încît noi puturăm auzi obiecţia:

— ...Şi-apoi băieţii nici n-au mîncat.

Maiorul Tudor Gozan, căci acesta era numele comandantului securităţii din acea localitate, zîmbi şi preciză liniştitor:

— În privinţa asta, fiţi fără grijă. Spuneţi-mi efectivul şi li se va aduce hrana rece, pe poziţie.

— Patruzeci şi doi, răspunse profesorul.

Gozan ne privi pe toţi, vrînd parcă să se asigure de fiecare în parte, că-l putea socoti un adevărat tovarăş de drum. Într-un tîrziu se opri în dreptul... în dreptul unui coleg al meu... să-i zicem... Voidin. Scoase din buzunar un carnet, rupse o filă şi notă ceva.

— Telefonează la numărul acesta şi spune aşa: „Şoimul cere patruzeci şi două de cuiburi în calea vîntului".

Voidin luă biletul şi porni în pas alergător să execute ordinul.

Un fior rece străbătu inima fiecăruia dintre noi. Învăţasem şi auzisem multe lucruri dar clipa aceea, survenită în viaţa noastră atîta de neaşteptat, şi cuvintele pronunţate de Gozan ne impresionau profund. Omul acela cu faţa dură şi mîini

butucănoase rostea fără eleganță vorbele cu care noi parcă ne jucasem pînă atunci, imaginîndu-ne în postura unor mari teoreticieni, maeștri în alcătuire și dezlegări de șarade. Elanul nostru, înfierbîntat de imaginația care, cu cîteva clipe mai înaintea apariției lui, ne purtase spre cele mai ciudate întîmplări, se cam topise în fața acelei situații reale pe care abia o intuiam. Și, de ce n-aș fi sincer, într-un fel, ne cuprinse chiar teama.

Comandantul școlii observă îngrijorarea ce se așternuse pe chipurile noastre, pentru că se grăbi să ne liniștească :

— Oricum, ar fi trebuit să mergeți într-o aplicație.

Dar maiorul Gozan preciză :

— Ceea ce veți avea de făcut va ține loc nu numai de aplicație, ci și de examen !

Voidin reveni în clasă tocmai cînd comandantul securității rostea acele cuvinte. Se oprise pe pragul ușii, în poziție de drepți, așteptînd clipa prielnică să raporteze de executarea ordinului. Gozan îl observă, și după o clipă, ca și cînd ar fi știut ce avea elevul să-i comunice, îi spuse să treacă la loc.

Peste cîteva minute aveam să aflăm rostul misiunii care urma să înlocuiască examenul, aplicația... dar,... mai ales, încheierea acelei ultime ore de curs.

CAPITOLUL II

Agent dublu ?

— Una dintre bandele care se constituiseră pentru a lupta împotriva noii orînduiri — abia instituită în ţara noastră — opera de mai multă vreme prin acele locuri, urmă colonelul. În general, asemenea bande alcătuite din foştii legionari, infractori de drept comun şi foşti membri ai partidelor burgheze, se aciuiau prin zonele de munte, unde ascunzătorile erau mai sigure. Misiunea noastră era aceea ca, împreună cu o companie a trupelor de securitate, să acoperim un traseu muntos, de-a lungul căruia, chiar pe la începutul acelei nopţi, urma să treacă banda de contrarevoluţionari condusă de un anume Ene Dolman. În curtea şcolii, maiorul Gozan ne dădu pe scurt toate aceste amănunte. După cîteva minute furăm îmbarcaţi în două autocamioane ; după mai bine de zece kilometri ne abăturăm pe un drum îngust şi nepietruit. Într-un tîrziu coborîrăm. Ne aflam într-un luminiş. Molifţii erau atîta de apropiaţi unul de celălalt, încît soarele abia putea să răzbată prin desişul lor. Cu o zi mai înainte plouase torenţial, iar pămîntul mustea de apă. Un căpitan ne luă în primire şi ne călăuzi cîteva sute de metri în adîncul pădurii. Acolo, doi soldaţi desfăcură capacul unei marmite, în timp ce un sergent începuse să ne numere.

— Patruzeci şi doi ! strigă maiorul Gozan.

Sergentul îşi întrerupse numărătoarea şi se adresă soldaţilor, de parcă s-ar fi aflat cine ştie unde şi n-ar fi putut auzi precizarea :

— Patruzeci şi doi !

Bucătarul trase o prelată ce acoperea lada în care se găseau niște farfurii de metal și ne făcu semn să ne apropiem. Mîncarăm, tăcuți și fără prea multă poftă. Apoi făcurăm cîțiva pași prin pădure. Din loc în loc erau instalate posturi de observare. Spre seară, căpitanul, despre care aflaserăm că se numea Marin Iliu, ordonă adunarea. Gozan ne spuse cîteva cuvinte de îmbărbătare și apoi ne ură succes. Iliu ne conduse în dispozitiv. Consemnul era să ne adăpostim cît mai bine și să nu folosim armele decît la semnalul dat printr-o rachetă de culoare verde, sau în cazul unui atac direct. Bandiții trebuiau prinși vii. Noaptea era senină și rece. Către miezul nopții, ne pătrunseră frigul și umezeala pădurii. Unii dintre noi se înveliseră cu pături. Așteptam...

La un moment dat, liniștea pădurii fu tulburată de alergătura cuiva. Colegul meu, Voidin, se ridică din adăpost și porni în direcția din care i se părea că venea zgomotul. Într-un tîrziu, Voidin se opri și ascultă cu urechea lipită de pămîntul umed. Pașii celui care alerga răsunau surd, dar destul de aproape. O clipă îi trecu prin minte că s-ar putea să fie vreunul dintre oamenii din dispozitivul nostru și se mai liniști. După cîteva secunde, un foșnet de frunze ude îl făcu să se ridice pe jumătate de la pămînt. Se așeză în genunchi și își roti privirile de jur-împrejur. Ochii lui descoperiră, la numai cîțiva pași, silueta unui bărbat, îmbrăcat ca prin partea acelor locuri, care se apropia de el. Fără nici un efort de ochire, l-ar fi putut culca din primul foc. Dar ordinul era să nu se tragă. Mai așteptă cîteva clipe, pînă cînd omul ajunse la un pas de el, și, fulgerător, îi apucă picioarele. Omul se prăbuși aidoma unui copac lovit de trăznet.

— Taci! șopti Voidin, gîtuit de emoție.

Celălalt părea năucit de întîmplare și covîrșit de durere. Se vede că în timpul căderii s-o fi lovit de ceva, pentru că în locul oricărei reacții, gemu destul de tare și se chirci pe pămînt. Voidin profită de acel răgaz și își reluă automatul pe care-l abandonase cu cîteva clipe mai înainte.

— Ridică-te! porunci elevul, somîndu-l cu arma.

Insul păru să facă un efort supraomenesc, pentru a-i asculta ordinul și în cele din urmă se puse în mișcare, încercînd să-i explice:

— Eu sînt Vasile... Bold Vasile...

— Taci !

— Vreau s-ajung la comandant...

— Taci ! Mîinile pe ceafă şi ia-o la dreapta.

Omul icni şi începu să meargă, poticnindu-se. După cîţiva paşi se opri şi gemu :

— Nu mai pot ; mi-am scrîntit piciorul.

— Taci ! Mîinile pe ceafă şi ia-o la dreapta

Elevul îşi spuse că situaţia putea deveni primejdioasă. Din clipă în clipă era posibilă apariţia vreunui complice, şi atunci raportul de forţe s-ar fi schimbat...

— M-am lovit la cap, adăugă prinsul. Mi-e sete...

Voidin îşi desprinse bidonul de apă şi i-l aruncă. Celălalt se-ntinse cu greu, apucă bidonul, deşurubă capacul şi bău înfundat. Apoi îşi turnă apă în căuşul palmei şi îşi tamponă fruntea.

— Mare minune că nu mi-am scos ochii ! exclamă el, ceva mai înviorat.

În depărtare răsunară cîteva detunături.

— Cînd o fulgera şi s-o vedea mai bine, să-mi rupeţi o creangă mai groasă, ca să am în ce mă propti ; după aceea, putem merge.

— Asta pot s-o fac şi fără lumina fulgerului, spuse Voidin.

Făcu cîţiva paşi înapoi, mergînd cu spatele, pentru a nu-l lăsa nesupravegheat nici măcar o secundă, se lăsă pe un genunchi şi pipăi pămîntul, amintindu-şi că pe lîngă locul de unde îşi pîndise prizonierul se împiedicase de nişte crengi. După cîteva clipe, strigă :

— Ai grijă să nu te lovească ; uite, îţi arunc o bîtă.

Apucă lemnul şi-l zvîrli, mai mult tîrîş.

— Mulţumesc !

Bărbatul se ridică anevoie şi, sprijinindu-se de bastonul improvizat, începu să meargă.

— Bidonul ! strigă el, şoptit, după cîţiva paşi.

— Mergi înainte ; l-am luat eu, îl linişti Voidin.

Prin desişul pădurii începură să se strecoare picături reci de ploaie.

După o vreme, un soldat, cocoţat pe un pom, îi somă :

— Stai ! Nici un pas mai departe !

Se opriră.

— L-am prins alergînd prin pădure, explică Voidin.

— Unde-l duceţi ?

— Cere să meargă la comandant ; din cîte-am înțeles, l-ar cunoaște.

Soldatul coborî.

— Vă însoțesc ; așa am ordin să procedez în astfel de situații.

Ploaia se înteți̦se cînd cei trei ajunseră în fața lui Gozan. Maiorul se apropie de ei și îi privi atent.

— Cine l-a găsit ? întrebă el.

Voidin făcu un pas înainte.

Gozan se uită la omul care se sprijinea de bîtă și apoi spuse celor doi militari :

— Lăsați-l aici și întorceți-vă la posturi.

Soldatul salută, făcu stînga-mprejur și dispăru în bezna pădurii, dar elevul rămase pe loc.

— Am spus că poți pleca, repetă maiorul.

— Vreau să vă raportez cum l-am prins.

Ochii lui Gozan alunecară spre Bold, și văzînd că abia se mai ținea pe picioare, îi spuse :

— Îmi pare rău, nene Vasile.

— Rău, bine, asta e ! murmură țăranul și se grăbi să adauge : Nu-i mai așteptați, tovarășe maior.

— Și-au amînat plecarea ?

— Nici n-au avut de gînd să coboare ; au spus așa pentru că, se vede treaba, n-au destulă încredere nici în mine. M-au ținut lîngă ei pînă acum două ceasuri.

— Așadar, au rămas pe loc ! ?

— Da' de unde ! Și-au mutat ascunzătoarea tocmai acolo, sus undeva... lîngă pisc, unde oricine se-ncumetă s-ajungă, își află mormîntul fără cruce. Mîine m-așteaptă să le duc de mîncare... Numai Dumnezeu știe cum oi putea să urc potecuța aia, pieptișă și lată cît palma.

Gozan își săltă cascheta de pe frunte, împingînd-o spre ceafă și se depărtă cîțiva pași, abătut. După cîteva clipe fluieră scurt, de două ori. Un subofițer se apropie de el, în pas alergător.

— Ordon retragerea din dispozitiv !

— Înțeles !

— În cea mai deplină liniște și fără grabă.

Același răspuns scurt.

— Dar pînă nu se luminează de ziuă, precizează Gozan și adăugă : La ora patru, întregul efectiv în careul de instrucție al școlii.

Subofițerul plecă în grabă să transmită ordinul, iar maiorul reveni lîngă Bold și Voidin.

— Cît timp au de gînd să rămînă acolo ? întrebă Gozan.

— Păi... asta nu mi-au spus. După socoteala mea, pot rezista mult și bine ; muniții au să se bată și un an de zile. Acuma... le-a intrat în cap altă treabă : vor un instructor militar că, zic ei, or să le vină ajutoare din afara țării și... nu cumva să-i găsească nepregătiți. De tras știu ei să tragă, dar își dau seama că n-au tactică de luptă.

Maiorul tresări și ochii săi luciră straniu.

— Le-om da și instructor militar.

Țăranul clătină din cap.

— Dar nu pe oricare. M-a pus dracu' să le vorbesc despre un nepot de-al meu, de pe la Dunăre, ofițer de infanterie, care ar fi dezertat din armată.

— Și n-a dezertat ?

— Nu, că nici nu există, dar mi-am zis că poate o să mă înrudiți dumneavoastră cu cine trebuie s-ajungă printre ei.

Maiorul izbucni în rîs ; Voidin își drese glasul, nerăbdător.

— Ce e, tovarășe elev ? întrebă Gozan.

— Eu sînt chiar de pe malul Dunării. Știți doar, turui el, în continuare :... instrucție știu, instrucție de cîmp, instrucția focului...

— De fapt, ce vrei ?

Băiatul își plecă privirile, oarecum rușinat și bîigui :

— Desigur, nu sînt ofițer... Dacă s-ar putea...

Ceilalți doi nu putură auzi restul frazei, pentru că o pală de vînt stîrni, ca într-un iureș, tot frunzișul pădurii.

•

Ora patru dimineața.

Întregul efectiv care urma să prindă banda contrarevoluționarului Ene Dolman se afla adunat în careul de instrucție al școlii.

Ploua. La orizont, zorile păreau să dea ultima luptă cu negurile acelei nopți reci și urîte, care băteau în retragere.

Căpitanul Marin Iliu făcu apelul și dădu raportul.

— Elevii să iasă din formație și să încheie careul ! ordonă maiorul Gozan.

Sub privirile pline de admirație ale colegilor noștri din anii unu și doi, aplecați peste ferestrele dormitoarelor, executarăm ordinul primit.

Comandantul securității șopti ceva șefului școlii, iar acesta se-ntoarse spre noi, elevii săi, și ne cercetă cu privirea. Cînd ajunse în dreptul... în dreptul lui Voidin, întinse brațul spre el și spuse :

— Rămîi la dispoziția tovarășului maior Gozan. Ceilalți, imediat la baie ! Apoi, somn obligătoriu pînă la masa de prînz. Executarea !

O clipă, Voidin păru că se clatină pe picioare și imediat după aceea făcu cîțiva pași spre noul său comandant.

Ceilalți priveau mirați și nedumeriți acea stranie scenă, care părea ocupată numai de colegul lor și de ofițerul acela cu fața dură și mîini butucănoase. Era al lor ; voiau să știe ce avea să se întîmple cu el, și mai ales care era pricina rămînerii lui acolo.

Gozan observă apropierea băieților și pricepu îndată neliniștea lor. Părea, la rîndul său, destul de emoționat ; pentru a pune capăt acelei stări se prefăcu că glumește, adresîndu-se celorlalți elevi ;

— Pînă acum a fost al vostru ; acuma e al meu. Să știți că-l primesc pe oricare din voi... pe oricine va dori să vină alături de mine, dar de el am nevoie chiar astăzi. Mi-l dați ?

Băieții se retraseră.

După cîteva clipe, Voidin se urca în mașina lui Gozan.

Odată ajunși la reședința maiorului de securitate, maiorul îl instală pe elev într-un birou, îi aduse ceva de mîncare și niște reviste, după care se retrase într-o altă încăpere, cu ajutorul său — căpitanul Marin Iliu.

Cei doi bărbați chibzuiră îndelung asupra modului în care puteau exploata posibilitatea introducerii în banda lui Dolman a unui ofițer de securitate, cu ajutorul omului lor de legătură, Vasile Bold. Faptul că bandiții aveau nevoie de un instructor militar și mai ales acceptarea ofertei lui Bold creaseră o situație ce se cerea exploatată de urgență dar și cu mare precauție.

Pentru alegerea făcută în persoana lui Voidin, Gozan se simțea răspunzător ca pentru propriul său fiu. Tatăl elevului

din camera alăturată îi fusese tovarăș de muncă și luptă, în ilegalitate ; îi murise pe brațe, într-o închisoare, cu mai puțin de un an înaintea terminării războiului și-l rugase să vegheze, pe cît îi va fi cu putință, drumul fiului său.

Pe la orele opt, Gozan telefonă la minister, folosindu-se de firul direct ; colonelul Valeriu Marinescu aprobă introducerea lui Voidin în banda de contrarevoluționari condusă de Ene Dolman.

•

Voidin fu condus de căpitanul Marin Iliu într-o comună mai depărtată, unde avea să locuiască la niște crescători de albine, oameni de încredere. Acolo, Iliu avea să-l instruiască în legătură cu misiunea lui. Voidin trebuia să cîștige încrederea bandiților pînă într-acolo, încît să-i determine a-și schimba ascunzătoarea sau, cel puțin, să-i convingă a întreprinde o acțiune la care să fi fost necesară participarea tuturor membrilor bandei. Legătura cu Gozan sau Iliu avea s-o țină prin Vasile Bold.

Bold era un țăran sărac. Avea opt copii, cel mai mare abia împlinise cincisprezece ani. Locuia într-o comună din apropierea orașului. De mic copil slujise pe pămînturile lui Ene Dolman.

Într-o noapte de februarie, chiar în acel an, fusese trezit din somn de niște ciocănituri puternice în poartă. Ieși în grabă, dar pășind în vîrful picioarelor, de teamă să nu-și trezească soția și copiii. Abia ajunse la poartă cînd cineva, a cărui figură n-o putea desluși bine în întuneric, îi șopti dur și amenințător :

— Ia-ți haine groase și hai la drum.

Buimac de somn dar bizuindu-se pe puterile lui — căci era un bărbat voinic — vru să-l lovească pe cel care-i poruncea o asemenea treabă nechibzuită în puterea nopții, gîndind că avea de-a face ori cu un bețiv, ori cu un nebun.

— Binișor, Vasile ! scrîșni alt individ care răsărise ca din pămînt, și pentru a-l încredința că-i vorbise cît se poate de serios, îi propti țeava unui pistol în obraz.

— Să trăiți, cucoane ! bîigui Bold speriat, recunoscînd pe cel căruia îi fusese argat. Ce-ai cu mine ? Ce rău ți-am făcut ?

Dolman își retrase pistolul numai cîțiva centimetri, astfel ca fostul lui argat să priceapă că tot sub amenințare se afla. Pe urmă își drese glasul, anume parcă pentru a-i vorbi mai blînd.

— Vasile... mă știi ce fel de om sînt !

— Știu, cum să nu știu, cucoane, că cine nu știe ?

— Fă așa cum ți-a spus omul ăsta, că altfel, mă bagi în păcat.

— Fac, cucoane, cum să nu fac ? Că cine nu face ?

Ene băgă de seamă cît îl înfricoșase pe Vasile și se grăbi să profite de acea stare, îmbrîncindu-l :

— Hai !

Atingerea aceea brutală avu însă asupra fostului argat un efect cu totul neașteptat :

— Domnu' Ene ! Cine-i domnul de lîngă dumneavoastră ?

Boierul rîse scurt și mormăi :

— Cin' să fie, mă ? Un om, na !

— Eu ziceam de nume, preciză Vasile.

Cel despre care întrebase, își săltă căciula de pe frunte, și-atunci Bold îl recunoscu : era unul dintr-o comună mai îndepărtată, pe care oamenii îl știau de hoț și bătăuș, și-i spuneau Porcu încă de pe vremea cînd fusese prins furînd un godăcel dintr-o curte. Asta, încă din vremea copilăriei, pentru că mai tîrziu însoțitorul lui Dolman jefuise la drumul mare, iar printre oameni se spunea că-i omora pe cei care i se împotriveau.

— N-am chef de vorbă multă, se răsti Dolman, după care își vîrî două degete între buze și fluieră într-un anume fel, privind spre răspîntie. Dinspre stînga apăru o sanie lungă și îngustă, trasă de un singur cal. În cîteva clipe, Vasile putu recunoaște pe vizitiu : era Vora, fostul ajutor al șefului mișcării legionare de prin partea locului.

— Hai, pregătește-te, că plecăm !

Bold își trecu palma peste față, cu încetineala omului care vrea să se convingă că nu visează.

— Cucoane ! Oameni buni ! Am opt copii... femeia abia s-a pus pe picioare, după doi ani de boală. Unde să merg ? Cum să-i las ?

Vizitiul coborîse din sanie și venise lîngă Porcu. Ene se întoarse către ei :

— Luați-l !

„Porcu" îl înhăță zdravăn, Vora îl îmbrînci, iar Ene îi propti pistolul în ceafă și-l sili să urce în sanie.

Merseră în comuna vecină, unde poposiră la o casă ce părea nelocuită. Vora se îndreptă spre gardul cam părăginit ce se afla în fundul curții și lovi cu coada biciului într-un stîlp. De după gard apăru un bărbat, ținînd un felinar aprins. Vora făcu un semn spre Ene, iar cel care deschisese ușa grajdului se feri cu grabă dar rămase în preajmă să le lumineze calea.

Înăuntru era miros de turț și de fum.

Vasile își dădu seama, judecînd după jarul țigărilor, că în afara celor patru de lîngă el, în grajd se mai aflau încă cinci sau șase oameni.

Cel care îi întîmpinase la sosire coborî fitilul felinarului pînă cînd flacăra deveni o biată pîlpîire.

— Băutură ! porunci Dolman.

Undeva, într-un colț, două siluete prinseră a se agita. Vîntul sufla destul de tare printre șipcile grajdului și, din cînd în cînd, aducea cîte o rafală din zăpada răscolită.

Cineva împărți căni în care se afla turț fierbinte și cînd ajunse în dreptul lui Vasile, întrebă :

— Și lui, cucoane ?

— Și lui, răspunse Dolman, pe un ton care nu prevestea nimic bun. Pe urmă, se adresă celui care ținea felinarul : Luminează-l ! Poate că astfel l-o lumina Dumnezeu și mi-o răspunde cinstit... că altminteri lumînarea o să-i fie singura lumină, de azi'nainte.

Oamenii rîseră prostește, silit, pentru a fi pe placul boierului de odinioară.

— Acu', Vasilică, tată, bea și te veselește. Dacă te-oi dovedi cinstit cu noi, cu noi rămîi, dar dacă necuratul te-o purta pe calea cea neagră a minciunii, eu îți dau sfînta împărtășanie, de-aici ! Și-i arătă pistolul.

Urmă un hohot de rîs silit, apoi liniște.

Într-un tîrziu, Ene rosti prima întrebare, pe un ton grav, amenințător :

— Vasile Bold ! Ce legături ai cu Securitatea ?

Omul rămase atîta de surprins, încît nu fu în stare să răspundă imediat.

— Să-l ajutăm, propuse Vora, bun cunoscător al unor asemenea ritualuri de anchetă, tip „Garda de fier" și, fără să mai

aștepte vreo încuviințare, îi repezi, celui întrebat, un pumn în ceafă.

Vasile scăpă cana cu turțul din care nici nu apucase să soarbă și alunecă de pe laviță pe care fusese așezat. „Porcu" se grăbi să-i vină, chipurile, în ajutor. Se repezi la el și-l sprijini până ce-l reașeză pe laviță. Apoi se adresă lui Vora, mustrîndu-l :

— Nu-i da în cap, mă ! La lingurică ! Și spunînd asta, îl lovi pe Vasile în stomac.

Ene repetă întrebarea iar Vasile răspunse, cu glasul stins :

— Cucoane... n-am... n-am nici o legătură.

Fostul stăpîn își aprinse o țigară, goli cana de turț și, după ce se căzni să tușească de cîteva ori, pentru a-și mai atenua din duritatea glasului, reîncepu interogatoriul.

— Măi Vasilică, ai fost văzut împreună cu cîinii ăia. Și oamenii mei și chiar eu te-am văzut.

Fără s-aștepte vreun răspuns, Dolman îl plesni cu patul revolverului peste bărbie.

Vasile se ridică brusc de pe laviță și urlă :

— Destul !

O idee năstrușnică îi fulgeră mintea ; năstrușnică și singura care-l putea salva din situația aceea disperată.

Strigătul acela hotărît îi impresionă pe bandiți într-atîta, încît larma lor batjocoritoare încetă brusc.

— Dacă mă țineți prea mult aici, bine n-o să vă fie.

— Adică... ce vrei să spui ? mormăi Ene, al cărui glas trăda, dacă nu teamă, măcar neliniște.

Bold își ridică cana de pe jos și adresîndu-se celui care împărțise băutura, răcni autoritar :

— Umple-mi cana !

Electrizat parcă, omul se grăbi să-i împlinească porunca fără a mai aștepta vreo încuviințare.

Vasile bău și-apoi îi smulse lui Vora țigara din gură.

— Gîndesc că n-ai boala copiilor, că numai de aia mi-e frică.

Ceilalți rîseră și fostul legionar se ridică spre el, amenințător.

— Lasă-te jos, frățioare, că acu' mi-aduc aminte de datorie și-ți plătesc pumnii ăia cu vîrf și îndesat. Ce-am de vorbit, vorbesc cu cine m-a întrebat. Așa-i cucoane ?

— Așa să fie, se învoi Dolman tulburat.

— Dom' Ene, eu n-am legături cu Securitatea, spuse Vasile pe un ton liniștit ; numai cu șeful Securității.

— Cu maiorul ?

— Da ; cu maiorul ! Adică... nici cu el. Știți, el, maiorul, ar cam vrea să mai afle cîte ceva de la mine, așa... cum poate că vrea și de la alții.

— De la cine ? întrebă Dolman, gîtuit de furie.

Vasile ridică umerii și privi țintă în lumina felinarului.

— Păi... de unde să știu ? Am zis și eu așa, că doar asta e treaba lui ; să afle tot ce se petrece pe-aici.

Ene își trecu mîna prin păr și-apoi își lovi genunchiul cu palma.

— Bine, lasă-i pe alții... Răspunde-mi, ce vrea de la tine ?

— Pe voi !

Răspunsul fostului argat biciui urechile lui Dolman. Mai înainte, nu-i mai spusese „cucoane" ci „Dom'Ene" iar acuma îl amesteca în aceeași troacă cu prostimea, adresîndu-i-se și lui și celorlalți cu „voi".

— Cum vine asta ? întrebă șeful bandei, stăpînindu-și furia.

— Dom'Ene, maiorul știe că ți-am fost salariat.

— Slugă ! Auzi ? Slugă, mă ! urlă Dolman, nemaiputîndu-se stăpîni.

Vasile își dădu seama că întrecuse măsura și se grăbi s-o repare.

— Slugă, cucoane ! Așa cum spuneți dumneavoastră. Ia, m-am prostit și eu, de cînd cu vorbele astea mai noi.

Dolman zîmbi răutăcios și își privi complicii cu un aer de vădită superioritate, după care porunci :

— Acu' spune ce te-a întrebat maiorul !

— Păi... mai întîi și mai întîi, m-a întrebat de cînd nu v-am văzut ! ?

— Ce-ai răspuns ?

— Adevărul : de aproape un an, preciză Vasile pe tonul cel mai firesc cu putință.

De fapt nimeni nu-l întrebase, cît priveau relațiile lui cu șeful Securității, nici vorbă de-așa ceva ; îl văzuse o singură dată, la o adunare populară, și aflase cine era din sporovăielile unor femei.

— Altceva ?

— Dacă aveți arme în casă. I-am zis că aveți, da nu dintr-alea ca la armată, ci de vînătoare.

Ene ceru plosca și după ce își umplu cana cu turț, i-o trecu lui Vasile care se prefăcu a nu lua în seamă gestul binevoitor, părînd absorbit de efortul pe care-l făcea să-și amintească cele discutate cu ofițerul.

— Altă dată, mi-a zis că să vă caut, adică... să merg prin sate și să aflu pe unde sînteți. Zicea că trebuie să vă împiedice a lua calea munților, fiindcă acolo i-ar fi mai greu să vă dea de urmă. După o vreme, se vede că aflase de răzbunările dumneavoastră ; știți... activistul acela înjunghiat, nevasta șefului de post împușcată lîngă fîntînă și cîte altele. M-a amenințat chiar cu închisoarea, dacă află că am știut și nu i-am spus adevărul.

— Bine că n-ai știut ! spuse Dolman batjocoritor.

Ceilalți hohotiră.

Vasile simțea că pierde teren și disperarea îl făcu să-și joace cartea cu și mai mare curaj. Îndată ce rîsetele se potoliră, se adresă tuturor pe un ton liniștit și grav :

— Ba știam, fraților ! Știam unde erați atunci.

Spusese asta, conștient de riscul care-l pîndea, dacă avea să rostească vreo inexactitate. Pînă în clipa aceea nici nu-i trecuse prin minte pe unde s-ar fi adăpostit banda, dar acuma trebuia să ghicească. Și asta, cît mai repede, pentru ca totul să pară firesc. Era un bun cunoscător al acelor locuri, iar munții îi călcase, pe fiecare, pas cu pas, încă din copilărie, cînd își petrecea verile printre turmele boierului. În cîteva clipe, străbătu cu ochii minții toate crestele munților, desișurile pădurilor, văile și peșterile din împrejurimi și, spre uluirea banditilor, preciză :

— Erați pe lîngă Rîpa ursului, acolo, aproape de pîrîu !

Oamenii se priviră, vreme îndelungată, în tăcere.

Vora fu primul care puse capăt acelei stări de încremenire, ce amenința să se prelungească.

— Dacă-i așa, înseamnă că nu ne-a vîndut. Iar dacă n-a făcut asta, îl putem lua cu noi.

Ceilalți aprobară prin strigăte.

— Potoliți-vă ! urlă Dolman și puse o mînă pe umărul lui Vasile. Omul acesta are opt copii și femeia lui e bolnavă. Nu putem fi haini ; oricît am vrea să ne înmulțim pentru a ne scăpa țara de comuniști, nu avem dreptul să jertfim viețile unor copii al căror tată ne poate ajuta și de aici. Așa-i, Vasile ?

Cel întrebat abia își stăpînea bucuria ; de teamă să nu se dea de gol printr-un strigăt, confirmă spusele șefului bandei printr-o reținută înclinare a capului.

— Numai că, adăugă Ene înfingîndu-și degetele în surtucul fostului său argat, nici tu, Vasilică, n-ai dreptul să primejduiești viața copiilor tăi.

Rostise cu gravitate acel pretins sfat, iar amenințarea se înfipse ca un jungher în inima lui Bold.

Așadar, acela era zălogul pentru fărădelegile la care aveau să-l împingă : viețile copiilor săi ! Își înfipse dinții, adînc, în buza de jos și numai cînd durerea pricinuită de mușcătură îl mai readuse în fire, izbuti să îngîne :

— Da, cucoane, așa-i ! N-am dreptul să primejduiesc viața celor de-acasă.

— Mai ales tu ! preciză Ene, și zîmbi batjocoritor.

— Da, cucoane, mai ales eu.

Dolman îi explică ce avea de făcut. Trebuia să se arate foarte devotat șefului Securității, să primească orice fel de însărcinare din partea acestuia, dar imediat după aceea să informeze banda, pentru ca astfel membrii ei să se poată pune la adăpost din vreme.

Pe urmă îi porunci lui Vora să-l ducă acasă, cu sania.

•

A doua zi, pe înserat, Bold ținu calea maiorului Tudor Gozan.

Ofițerul trecu pe lîngă el, fără să-l ia în seamă. Vasile îl urmări, răbdător, pînă aproape de piața orașului. Atunci strigă, șoptit :

— Tovarășe maior !

Gozan nu-l auzi. Mergea liniștit spre casă, urmărind cu grijă poteca foarte îngustă, printre troienele de zăpadă.

Ninsoarea nu contenea.

Vasile îl mai strigă o dată, dar parcă și mai încet ca înainte.

Maiorul, neauzindu-l, își continua drumul. Cînd ajunse în piață se opri în dreptul unui magazin cu jucării. Intră, cercetă atent cîteva minunății, alese un joc de cuburi și un cățel de pîslă, schimbă cîteva cuvinte cu vînzătoarea care părea să-l socotească client vechi, își luă pachetul și plecă. Tocmai tra-

versa piața cînd pe la jumătatea drumului i se păru că cineva se ține după el. Întoarse capul și întîlni privirile lui Bold.

Surprins, urmăritorul se sperie și se opri.

Gozan nu-și putu reține un zîmbet și asta păru să-l încurajeze pe Vasile pînă într-atîta, încît zîmbi și el, stingherit.

Traversară piața, aproape umăr la umăr.

— Te ții după mine, așa-i ? întrebă maiorul, continuînd să meargă.

— Așa-i, răspunse timid, urmăritorul.

— Care-i necazul ?

— Dacă nu mă ascultați cîteva clipe, îmi mor copiii.

Gozan se opri ca fulgerat și se întoarse brusc spre cel care-i șoptise disperat apelul său. Îl cercetă atent cu privirea și, cînd îi întîlni ochii, își dădu seama că nu mințea.

— De unde ești ?

— Ia... din vecini, răspunse Bold și arătă cu mîna în direcția comunei în care locuia.

— Boala-i necazul ?

— Nu.

— Atunci ?

— Altceva.

— Pot să te ajut ?

— Da ; numai dumneavoastră puteți.

— Cum ?

— Așa... să stați cu mine de vorbă.

Ofițerul făcu un pas înapoi, parcă pentru a-l putea observa mai bine.

— Păi, despre ce să vorbim ?

— Despre orice.

— Ascultă, n-am vreme de povești. Spune-mi limpede, ce vrei de la mine ?

Vasile îl privi cu atîta disperare, încît maiorul regretă cele ce-i spusese mai înainte. Îi puse o mînă pe umăr și-i șopti prietenește :

— Pari speriat...

— Foarte.

— Te văd om în putere.

— Sînt.

— Atunci, cum se face că tremuri de spaimă ?

— Nu tremur pentru mine ; am opt copii ! Pentru ei tremur.

— Ai făcut ceva rău ?

— Da, tare rău, dar tot ca să nu mă despart de ei.

— Ce rău ai putut face, cînd ai opt copii ?

— Am spus că sînt prieten cu dumneavoastră.

Gozan izbucni în rîs.

— Eşti nebun, omule ? Pentru asta te ţii după mine ? Doar ca să-mi spui că te-ai lăudat cu prietenia mea ? Oi fi făcut vreo prinsoare şi acuma oamenii sînt cu ochii pe dumneata. Hai ? Uite, îţi dau mîna, îţi zîmbesc şi gata.

— Şi-aşa e bine, bîigui Vasile, strîngînd mîna ofiţerului şi dădu să plece, dar un val de lacrimi îi năpădiră ochii.

Maiorul îl privi atent.

Ruşinat din pricina acelei clipe de slăbicune, Bold îşi retrase mîna dintr-aceea a ofiţerului şi porni. Gozan se tulbură ; omul nu părea nici nebun şi nici... băut. Mai degrabă, straniu. Da, da ; straniu. Porni grăbit după el :

— Ia stai, cum vine asta ? Ce fel de prieteni sîntem dacă nu ne spunem cînd ne vom mai revedea ? încercă el să glumească.

Bold îşi ridică privirile bucuroase spre ofiţer.

„De ce se bucură într-atîta omul acesta ? se întrebă Gozan ; pentru că l-am oprit acuma, sau pentru că i-am oferit posibilitatea de a mă reîntîlni ? Oricum, are nevoie de mine."

— Ştii, astăzi n-am prea mîncat... Treburi multe, alergătură... Nici dumneata n-oi fi avut prea multă vreme, mai ales că nici nu locuieşti în oraş.

Vasile îl privi nedumerit, dar după cîteva clipe se încruntă şi-i întinse palmele, atingîndu-i, aproape, obrajii :

— Ia vedeţi dumneavoastră ! Astea-s palme de milog ?

Maiorul păli. Nici prin minte nu-i trecuse să-i dea pomană. Demnitatea ţăranului îl făcea să se simtă atîta de ruşinat, că dacă s-ar fi aflat singur, în acea clipă, şi-ar fi tras palme . Dorea să-i explice că el cu totul altceva ar fi vrut să spună, că la mijloc era o neînţelegere, dar gîndurile i se tulburară într-atîta, încît nu fu în stare să articuleze nici măcar un singur cuvînt. Dar salvarea avea să-i vină chiar din partea celui care se socotise umilit.

— Poate că n-aţi vrut să spuneţi asta, bîigui Vasile dîndu-şi seama de suferinţa ofiţerului.

Gozan îl privi cu atîta recunoştinţă, încît celălalt se simţi dator să se scuze :

— De bună seamă că altceva, altceva ați spus, numai că eu...

Gozan nu-l lăsă să-și termine fraza, năpustindu-se fericit asupra lui cu explicații.

— Chiar așa, chiar așa... Da, desigur, cu totul altceva am vrut să spun. Știi, mi-am zis că dumneata poate mai aveai ceva să-mi spui și... dacă am fi mîncat împreună, mai puteam discuta.

Vasile se încruntă din nou, dar Gozan se grăbi să nu mai lase loc niciunei neînțelegeri.

— Ascultă ! Mie, crîșma nu-mi place. Doar acasă mănînc liniștit.

— Acasă ?

— Da, la mine acasă. Nu stau prea departe. În cîteva minute ajungem.

Țăranul zîmbi mulțumit, dar după cîteva clipe de chibzuință pe fruntea lui își făcură loc niște cute adînci, trădînd o nouă nedumerire, pe care nu întîrzie să și-o mărturisească.

— Păi... soția ? Veniți, așa, cu un străin ? A mea nu s-ar supăra, dar altele... se mai supără.

Gozan se încruntă, își mușcă buzele și clătină trist capul :

— A mea... nu se mai supără. De doi ani s-a împăcat cu toată lumea.

Vasile își plecă privirile și suspină. Apoi se-ncumetă să mai întrebe, arătînd pachetul cu jucării.

— Băiat ?

— Băiat. Împlinește patru ani... E la o soră a mea. Mă vede atît de rar, că ultima dată, ceva mai înainte de Anul Nou, nici nu mi-a mai spus tată ; nene ! Auzi dumneata ? Nene ! Tată îi spune cumnatului meu...

Ofițerul stătea în gazdă la o bătrînă, văduva unui miner. Bătrîna le deschise ușa, îndată ce terminară de urcat cele patru trepte de la intrare. Se vedea că îl așteptase.

— Acu' dacă-i zăpadă, nu v-am auzit pașii, așa că o să zăbovesc pînă s-o încălzi mîncarea, se dezvinovăți ea.

Gozan își scoase paltonul și își îndemnă oaspetele să facă la fel cu surtucul său, apoi intrară în prima cameră. Era cald. Un butuc nu prea uscat sfîrîia în sobă. Masa era pregătită.

După cîteva clipe, bătrîna intră cu un castron care răspîndea un abur îmbietor. Îl puse pe masă, și, fără să-și fi

desprins încă mîinile de pe el, se uită la Gozan cu un aer de dojană și-i porunci :

— Scoală !

Ofițerul sări de pe scaun și, pe jumătate în glumă, pe jumătate serios, vru să afle care-i era vina :

— Da' cu ce-am greșit, mamă Ana ?

— Răchia, Tudore ! Răchia, să-ți omenești oaspetele.

— Da, mamă Ana ! se arătă vinovatul pătruns de dojană și vru să repare greșeala de mai înainte, dar gazda îl opri:

— Acuma stai și mănîncă ; m-oi duce eu la beci, că nu-i mare lucru, dar am vrut ca oaspetele tău să vadă cine-i poartă cu-adevărat de grijă.

Toți trei izbucniră în rîs.

Apoi, bătrîna le puse mîncare în farfurii și le ură poftă bună. Vasile se ridică de pe scaun și se închină. Gestul lui păru s-o contrarieze pe bătrînă, poate pentru că nici unul dintre cei care mai veniseră la masă, împreună cu Tudor, nu făcuse așa ceva.

— Dumnezeu să-ți ajute după cum ți-e sufletul !

Maiorul tresări. Altădată vorbele bătrînei l-ar fi lăsat nepăsător, dar împrejurarea în care le rostise și mai ales sensul lor nedefinit îl tulburară profund.

Vasile o privi drept în ochi, se mai închină o dată și murmură, de parcă ar fi făcut un jurămînt de credință :

— Da, măicuță ! Cum mi-e sufletul.

Începură să mănînce, în timp ce mama Ana porni spre locul în care păstra „răchia".

Așadar, bătrîna se îndoia de oaspete. Ori, poate că văzîndu-l străin de colegii și prietenii lui, pe care-i cunoștea destul de bine, își manifestase în felul ei direct, brutal, dar sincer, fie și un dram de neîncredere, își spuse Tudor. Continua să mănînce și din cînd în cînd arunca priviri cercetătoare musafirului său, dar de fiecare dată îl descoperi cu ochii aplecați deasupra farfuriei, din care mînca atîta de încet, încît părea să oficieze un ritual.

Bătrîna reveni în cameră cu un clondir și două pahărele. Maiorul îi căută privirea și cînd i-o întîlni, ea îi citi în ochi neliniștita lui întrebare. Apucă pahărelul în care turnase rachiu pentru Vasile și i-l împinse mai aproape, gata, gata să-l ciocnească de farfurie.

Oaspetele își ridică ochii spre ea, mulțumindu-i astfel, poate, în felul său. Atunci bătrîna îl mîngîie pe creștet și-i spuse :

— Privești ca un om de treabă. Mănîncă sănătos, dar nu uita să bei răchia mea. E leac, nu alta !

„Se vede că jurămîntul acela a liniștit-o" își spuse maiorul Gozan fără să-și dea seama că, de fapt, el fusese cel pe care avea să-l liniștească gestul bătrînei. Simțea nevoia ca nici musafirul lui să nu păstreze în suflet vreo rămășiță din îndoiala de mai înainte a mamei Ana.

— Tare mă mai iubește, se prefăcu el că se laudă.

— Se uită la dumneavoastră precum cîinele în ochii stăpînului.

Duse paharul la gură și-l sorbi tot. Apoi rupse o bucată de pîine, o muie în sare și surprinzîndu-se observat se grăbi să explice :

— Așa fac mai totdeauna la terminarea mesei.

Gozan zîmbi și îl imită.

— Ai dreptate : mă iubește cu-adevărt, bătrîna asta. Poate pentru că nu mai are pe nimeni. Știi, li se întîmplă oamenilor să se agațe de ceva ori de cineva, în dorința lor de a supraviețui dincolo de nenorocirile pe care le-au avut.

Zîmbi silit, își trase scaunul mai aproape de masă și umplu paharele.

— N-ai să crezi cînd ți-oi spune, continuă maiorul, dar nu trece o zi în care să nu mă piseze : „Adu-ți copilul aici ! Ți-l cresc eu". Știi, se precipită el, nu-i ajunge cît se trudește pentru mine, la cei șaptezeci de ani ai ei ; nu ! Vrea să vadă și de fiul meu. În marea ei bunătate, nu-și dă seama că băiatul are nevoie de...

Vasile îi curmă fraza, neașteptat de dur.

— Băiatul are nevoie de tată ; asta, cel mai dintîi lucru. Pe urmă, de toate celelalte. Mulțumesc pentru masă, dar mie unul, de-aș ajunge să-mi spună copii „nene", mi-aș petrece funia peste gît.

Tudor gemu surd și își ridică privirea. Vasile se sperie citind în ochii lui altă ură.

— Pleacă ! șopti dur ofițerul.

Celălalt făcu cîțiva pași spre ușă și se opri.

Tudor observă că musafirul continua să rămînă și să-l privească. Nu mai repetă porunca aceea aspră, spunîndu-și

că, la urma urmei, omul îl judecase fără a cunoaște toate dedesubturile situației, ci numai după spusele lui. Treptat, pe măsură ce durerea i se mai liniștea, îl cuprinse remușcarea pentru purtarea lui nedreaptă de mai înainte. De fapt, omul acesta n-avea cum să fi aflat de nopțile lui triste, când, după ce privea vreme îndelungată fotografia copilului și-l dezmierda în fel și chip, răsucea mașinăria vreunei jucării și, mai înainte ca ea să se fi pus în mișcare se grăbea să-i explice băiețelului ce urma să se întîmple. Nu. Omul acela nu știa că el îndura supliciul la care îl supunea despărțirea de copil, numai spre a-l feri de primejdiile cărora l-ar fi expus; aflase și chiar văzuse copii de-ai activiștilor omorîți de bandele teroriste care se adăposteau prin zonele de munte ale țării, în acea epocă a primilor ani după instaurarea noii ordini sociale. Altminteri, nu ar fi consimțit pentru nimic în lume să-și știe copilul la o depărtare de peste patru sute de kilometri, dar oaspetelui său, desigur, nici nu-i treceau prin minte asemenea lucruri; dacă ar fi bănuit măcar, nu i-ar fi aruncat în suflet acel jungher înroșit la focul disprețului.

— Mă iartă! murmură Vasile într-un tîrziu și dădu să plece.

Gozan se uită la el și-i văzu umerii gîrboviți și ochii triști. Își dădu seama că țăranul acela vînjos nu se prefăcea umil pentru a-i recîștiga bunăvoința ci, pur și simplu, exterioriza o anumită mutație de sentimente, petrecută în sufletul său; indignarea fusese înlocuită cu mila, o milă omenească în care nu se întrezărea nimic înjositor.

— Rămîi, șopti maiorul.

Oaspetele nu făcu mofturi; reveni la locul său și, în tăcere îi atinse, timid, umărul.

Tudor tresări. Era atîta părere de rău în gestul acela omenesc și sfios, încît simți nevoia să-i mulțumească.

— Ascultă! șopti el, într-un tîrziu, vrei o cafea?

Vasile rîse scurt.

— Asta-i masă domnească, se străduí el să dea o explicație voioșiei sale. Cafea...

— Să nu-ți închipui că mie îmi place foarte mult, îl întrerupse Tudor. Doar cînd am de lucru, noaptea tîrziu...

Musafirul plescăi din limbă și își frecă mîinile.

— Păi, dacă-i așa, pentru ce am eu să vă spun, nu trebuie cafea. Nu-s lung la vorbă și-apoi, am stat destul.

Își întinse mîinile înainte și după aceea își lăsă palmele să cadă pe masă, de parcă ar fi vrut să arate tot ceea ce avea să spună. Și începu să povestească.

Maiorul îl asculta, strîngînd ori netezind colțul feței de masă. Din cînd în cînd mai cerea cîte o explicație în legătură cu vreun amănunt care, musafirului, părîndu-i-se neimportant, îl trecea cu vederea.

Cînd Vasile termină de povestit, Gozan își petrecu mîinile prin păr și strigă mînios :

— Mi-ai legat și mîinile și picioarele, în fața bandei lui Ene Dolman. Acuma, cum dracu' să le mai vin de hac, dacă dumneata, nene...

— Vasile ! Bold Vasile ! se recomandă musafirul, ridicîndu-se de pe scaun, cu mîna întinsă, silindu-și gazda să facă la fel.

Lui Tudor îi veni să rîdă în fața acelei situații ridicole ; vorbise și mîncase împreună cu omul acela, nu într-un restaurant ci acasă, la el acasă, și abia acuma ei își dădură seama, el — că nu-i știe numele, iar oaspetele, că s-ar fi cuvenit să și-l spună.

— Da, da, reluă discuția maiorul, mi-ai legat și mîinile și picioarele, nene Vasile. Ce mai pot face ? Acuma, dacă nu joc așa cum îmi cîntă Dolman, prin dumneata, își dă seama că l-ai trădat și-ți omoară copiii. Nu-i așa ?

Vasile înclină capul, neîndrăznind să rostească nici o vorbă, de teamă că omul acesta, pe capul căreia căzuse ca o adevărată pacoste, s-ar fi putut supăra și mai mult. Își spuse că lucrurile nu stăteau chiar atît de prost, din moment ce ofițerul nu-l dăduse afară, aflînd despre ce e vorba ; ba mai mult, îi spusese „nene Vasile", ceea ce însemna că n-avea de gînd să se lepede de el așa, ca de o zdreanță, ci îi arătase oarecare prietenie. Într-un tîrziu, bîgui trist :

— Sigur... bine, n-am făcut ; vedeți, dacă aș fi avut lîngă mine un om priceput... așa cum sînteți dumneavoastră, m-ar fi sfătuit cum să mă port cu ei și ce să le răspund.

Gozan se încruntă, gîndind că Vasile îl punea la încercare. La urma urmei, ce-ar fi putut face un om singur și neînarmat, răpit în puterea nopții de oameni ca Dolman și Vora ? Desigur, dacă n-ar fi născocit toată povestea aceea în legătură cu Securitatea, bandiții l-ar fi luat cu ei ; și asta în cel mai fericit caz. Nu, hotărît lucru, Vasile Bold credea sincer în el și pentru

asta spusese că dacă l-ar fi avut în preajmă în acele clipe, alta ar fi fost situația lui. Treptat, începu nu numai să-l aprobe, dar chiar să-l admire pentru istețimea cu care ieșise din încurcătură.

— Va să zică, asta vrea Ene Dolman de la dumneata : să te prefaci că ne ajuți pe noi dar, de fapt, să fii omul lui.

— M'daa...

— Adică, să ne minți.

Vasile își înclină capul.

— Nu, nu mi-a spus chiar așa, dar m-a îndemnat să vă spun cîte ceva despre el și gloata lui.

— Gloată ? întrebă nelinîștit maiorul.

— Păi da ; zicea că are mai bine de cincizeci de oameni.

Lui Gozan îi veni să rîdă ; orice i-ar fi spus oaspetele în legătură cu banda lui Dolman, poate că ar fi fost dispus să creadă, dar numărul acela suna de-a dreptul ridicol. Știa, aproape sigur, că banda aceea număra între nouă și unsprezece membri, și, mai sigur, știa că Dolman căuta cu orice preț să-și mărească numărul de oameni. Se stăpîni cu greu să nu pufnească în rîs, la gîndul că oaspetele său ar putea fi întrebat de bandiți ce impresie făcuse asupra șefului securității numărul atîta de mare al membrilor bandei. Se ridică și făcu cîțiva pași prin încăpere. Se opri în dreptul ferestrei, trase puțin perdeaua și privi afară. Se înnoptase. Străduța era luminată de cîteva becuri ce răspîndeau o lumină alb-gălbuie, destul de slabă. Ningea.

— Pe urmă, continuă Vasile, ziceau că ar avea foarte mult armament și muniție... și de-ale mîncării.

Maiorul își întoarse fața spre el, fulgerat parcă de un gînd, reveni cu privirea la fereastră. Avusese impresia că cineva se oprise pe stradă, la oarecare distanță de casa lui. Privi încordat și își dădu seama că pe celălalt trotuar, la vreo zece, cincisprezece metri spre dreapta, se afla un bărbat. Descoperirea păru să-l tulbure. Reveni spre interlocutorul său :

— Va să zică, au de toate.

— Așa spuneau...

— Altceva ?

— Păi, ziceau să-i aprovizionez eu cu mîncare.

Gozan zîmbi, și asta păru să-l neliniștească pe Vasile, care se grăbi să precizeze :

— Da, da ; Ene spunea că proviziile pentru hrana oamenilor trebuie împrospătate.

— La ce interval de timp ?

— De două sau chiar de trei ori pe săptămînă.

— Om prevăzător ! exclamă Gozan, străduindu-se să pară că-l admiră pe Dolman. De fapt se gîndea că banda o ducea foarte prost în privinţa hranei, dacă şeful însuşi a fost nevoit să recurgă la constrîngerea aceea disperată a lui Bold, numai şi numai pentru a se asigura de un om care să-i aprovizioneze. Cine dracu' mai pomenise reînnoirea proviziilor atît de des ? Şi asta, pe timp de iarnă !? Era limpede că bandiţii o duceau cît se poate de greu cu hrana.

— Şi, cum o să procedezi ? Vin ei la dumneata sau va trebui să te cari cu desagii în spinare, pînă... cine ştie pe ce coamă de munte ?

— Eu... eu merg la ei, dar dumneavoastră trebuie să ştiţi că ei vor veni la mine ; adică, nu chiar ei, ci o femeie de-a lor...

— Înseamnă că le cunoşti bîrlogul.

— Nu ! Şi nici n-am să ajung chiar acolo. Poimîine, un om mă aşteaptă sus, la izvoare. Aşa spunea Ene.

— Altceva ? întrebă Gozan, aproape mecanic ; îl obseda aşteptarea bărbatului din stradă.

— Mi-au poruncit să vă informez, cum că, din ce am tras cu urechea, ei ar avea de gînd să arunce în aer primăria şi căminul de copii.

Ofiţerul nu comentă în nici un fel spusele musafirului său, ci se duse din nou la fereastră. Bărbatul din stradă se depărtase cîţiva metri de locul în care stătuse pînă atunci, dar privirile îi erau îndreptate tot spre casa în care intrase Vasile.

„Desigur, pe el îl aşteaptă" îşi spuse maiorul şi se întrebă de ce. Într-un tîrziu, îşi puse întrebarea dacă trebuia să-l prevină pe Bold că cineva „îi purta de grijă". În mintea lui începu să se dea o luptă : pe de-o parte, socotea firesc să-şi avertizeze oaspetele, dar pe de altă parte, ceva nedefinit încă îl oprea. Dacă oaspetele fusese cu totul şi cu totul de bună credinţă, urmăritorul din stradă reprezenta, o primejdie, dar dacă toată atitudinea lui nu fusese decît rezultatul unui joc bine condus de către Ene Dolman, pentru a-i strecura o iscoadă ? Nu, nu-i va spune nimic, dar nici nu-l va supune

vreunui risc. Se întoarse spre el și îl văzu stînd în picioare, rezemat de spătarul unui scaun.

— Tot ce-am avut de spus, v-am spus ; și de-ale mele, și de-ale lor. Un lucru ar mai trebui să aflu : ce gîndiți despre toate astea ?

— Ți-am spus doar, m-ai legat de mîini și de picioare. Am să fac tot ce-mi stă în puteri, pentru a te ajuta să-ți aperi copiii, preciză maiorul, gîndind însă că, pe lîngă ajutorul pe care i-l dădea lui Vasile, avea să folosească din plin situația creată de bandiți, spre a-i deruta, cu ajutorul propriei lor curse. Altminteri, paza copiilor lui Bold ar fi fost lucrul cel mai simplu dar dacă bandiții doreau „jocul", atunci îi va face el să joace.

— Cînd ne mai întîlnim ca să vă spun ce mai urzește banda ?

— După ce le duci primul transport de alimente.

Vasile înclină capul și se îndreptă spre ușă. Apucă clanța, se întoarse pe jumătate și murmură :

— Mulțumesc pentru masă.

Era atîta recunoștință în cuvintele acelea banale, încît Gozan înțelese că nu atît mîncarea, cît omenia cu care îl primise îl impresionase pe musafirul său. Și din nou, un val de remușcări îi învălui sufletul, gîndind cît de mult îl nedreptățea pe Vasile neîncrederea lui.

Oaspetele ieși.

Maiorul stinse lumina din cameră și se postă la fereastră. Voia să vadă dacă omul care pîndea avea să facă vreun semn, ori chiar un gest — fie el chiar neînsemnat, îndată ce Vasile apărea în stradă.

Tatăl celor opt copii apucă drumul spre piață, mergînd în direcția opusă celei în care se afla pîndarul.

Cînd Vasile dispăru din raza de vedere a lui Gozan, omul de pe celălalt trotuar porni și el. Mergea încet. Maiorul trecu zorit în vestibul și își luă paltonul. Pipăi buzunarul de la spate, unde-și ținea pistolul, arma era la locul ei. Cînd ajunse în stradă, urmăritorul lui Vasile tocmai traversa. Gozan se lipi de gard și așteptă pînă cînd omul ajunse pe trotuar și-și reluă drumul.

Vasile ajunse în piață, mergînd ceva mai repede ca pînă atunci. Deodată se opri brusc ; liniștea nopții fu săgetată de două fluierături scurte.

Urmăritorul se apropie de Vasile care, făcu un pas înapoi. Maiorul se gîndi că gestul lui Vasile putea fi atribuit surprizei pe care i-o produsese întîlnirea dar, tot atîta de bine, prudenței ; se oprise în dreptul unei vitrine luminate din plin și se retrăsese mai spre întuneric.

Ninsoarea se înteți se, iar perdeaua de fulgi devenise atît de deasă, încît chipurile celor doi abia puteau fi deslușite. Gozan se-ncumetă să se apropie de ei, adăpostindu-se după un autocamion din care se descărcau niște lăzi.

Zgomotul produs de trîntiturile lăzilor, îl împiedica să prindă fie chiar și un singur cuvînt din discuția lui Vasile cu cel care-l oprise din drum. La un moment dat, urmăritorul porni spre locul unde era maiorul și îl trase pe Vasile după el. Cînd ajunseră la numai doi-trei pași, Gozan crezu că urmăritorul nu era altul decît Marton Iosif zis Porcu, membru al bandei lui Dolman, dar curînd își dădu seama că se înșelase ; nu-l cunoștea. Își aminti că Vasile îl prevenise că Dolman avea să-l verifice la tot pasul, așa încît urmărirea aceasta nu i se părea un lucru nefiresc. Altceva, însă, îl neliniștea : gîndul că Vasile ar fi fost înțeles cu privire la întîlnirea aceea. Desigur, dacă i-ar fi dat crezare întru totul, Gozan ar fi putut socoti apariția necunoscutului drept confirmare a avertismentului dat de Ene. Dar dacă întîlnirea celor doi era rezultatul unui aranjament stabilit dinainte între Bold și Dolman ? Atunci, în cel mai fericit caz, Vasile Bold era un agent dublu care, făcînd parte din bandă dar temîndu-se, în egală măsură, și de Securitate, inventase povestea aceea privind relațiile lui cu Gozan, pentru a sluji la doi stăpîni. „Și, în cea mai nefericită situație, continuă să-și spună maiorul, am intrat în legătură cu o iscoadă foarte abilă a lui Dolman, care în felul acesta vrea să-mi anihileze orice acțiune".

Cînd trecură pe lîngă ofițer, acesta era atît de bine ascuns sub autocamion, încît cei doi nu-l observară și își continuară drumul, depășiră strada principală și ajunseră la șoseaua care ducea afară din oraș. Acolo, necunoscutul se despărți de cel pe care-l acostase, urmărindu-l cu privirea, pînă cînd silueta îi fu înghițită de întuneric. După aceea, porni grăbit în urma lui, și Gozan socoti că uitase să-i comunice ori să-l întrebe ceva foarte important. Se gîndi să abandoneze urmărirea, ținînd seama de risc ; șoseaua era pustie și la prima întoarcere a capului, urmăritorul lui Vasile l-ar fi descoperit. Atunci nu

i-ar mai fi rămas decît să dea cărţile pe faţă. Dar dacă Vasile Bold fusese de bună credinţă, atunci lucrurile se complicau şi viaţa celor opt copii ar fi fost cu adevărat primejduită. Nu, n-avea dreptul să joace cartea aceea care nu era numai a lui, dar nici nu se putea hotărî să cedeze. Oare nu recunoscuse chiar în faţa lui Vasile că prin mărturisirea pe care acela i-o făcuse, îi legase şi mîinile şi picioarele ? Da, numai că trebuia să găsească o cale de a se descătuşa ; altminteri nu avea să rezolve nimic. Şi nu dorea asta ; măcar în clipa aceea să fi fost liber ca să acţioneze. Se întrebă iarăşi dacă nu cumva el îl aruncase pe Bold într-o mare primejdie, invitîndu-l acasă. Desigur, vizita aceea putea să apară în ochii banditilor ca o intimitate nefirească, şi asta ar fi putut să-l coste foarte scump pe bietul om. Poate că necunoscutul urmărea să-l suprime. El, maiorul Gozan, nu avea dreptul să rămînă nepăsător...

Intră în ultima curte care mărginea şoseaua şi fluieră scurt, de două ori. Urmăritorul lui Vasile se opri şi zăbovi cîteva clipe, căutînd a desluşi direcţia din care se auzise acel semnal, identic cu cel pe care îl folosise mai înainte. Apoi vru să-şi continue drumul, dar Gozan fluieră din nou. Cel crezut a fi fost Marton se opri iar şi, după o lungă ezitare, renunţă la urmărire, făcînd cale-ntoarsă.

Maiorul se ţinu după el pînă la autogara din centrul oraşului, de unde urmăritorul luă ultima cursă spre comuna în care Vasile îi spusese că a fost dus, cu de-a sila, de către răpitorii lui. Îl lăsă să-şi vadă de drum, şi reveni acasă, covîrşit de mari îndoieli în ceea ce îl privea pe fostul lui oaspete, pe care putea să-l creadă, ori să nu-l creadă, un agent dublu.

CAPITOLUL III

Banda

Voidin se găsea de patru zile în casa acelor crescători de albine, unde, din ordinul lui Gozan, fusese dus de către căpitanul Marin Iliu. Elevul aflase foarte multe lucruri despre banda în care urma să fie introdus cu ajutorul lui Vasile Bold.

În cele cîteva luni care se scurseseră de cînd Bold avusese prima discuţie cu şeful Securităţii, acesta din urmă îşi verificase omul în fel şi chip dar îl şi ajutase, prefăcîndu-se a face jocul dorit de Ene Dolman. Plasase militari în locurile prin care ştia sigur că n-o să treacă, retrăsese vechile posturi, lăsîndu-i cale liberă şi cîte alte asemenea „înlesniri", toate părînd o firească urmare a sfaturilor lui Vasile. Cînd lucrurile păreau să ia o întorsătură primejdioasă, atunci le contracara acţiunile, chiar din faţă, avînd grijă ca împiedicarea fărădelegilor să pară absolut întîmplătoare.

La un moment dat, Vasile Bold îl informă pe maior că Dolman intenţiona să-şi facă mari provizii de alimente, pentru că avea de gînd să mărească numărul oamenilor din bandă. Între timp, Gozan îl verificase temeinic pe Bold şi, printre altele, aflase că tatăl său era grav bolnav, undeva într-un sat din Moldova, la cîteva sute de kilometri depărtare. Cum singurul om care aproviziona banda cu alimente era Vasile, maiorul îşi ceru iertare propriei conştiinţe şi făcu să-i parvină omului de legătură o telegramă prin care i se anunţa decesul tatălui său.

Bold îl informă pe Dolman despre nenorocirea care-l silea să întrerupă contactul cu banda, iar acesta oferi fostului său

argat o sumă de bani pentru drum, cerîndu-i să se înapoieze cît mai de grabă.

„Dar o nenorocire nu vine niciodată singură" avea să declare soția lui Bold unui membru al bandei, pe care Dolman îl trimisese că vadă ce-i cu el de întîrzie.

Femeia arătă banditului o scrisoare trimisă de soțul ei, dintr-un spital de prin părțile Sucevei ; Vasile o anunța că tatăl său nu murise încă, dar din pricina ploilor prea multe prin acele locuri, pămîntul devenise alunecos iar el își fracturase un picior. Mai mult, preciza că avea să rămînă în spital cîteva săptămîni și sfîrșea prin a-i da unele sfaturi în legătură cu copiii.

Trimisul lui Dolman reciti scrisoarea și studie cu multă luare-aminte ștampila cu data și localitatea de unde se făcuse expedierea.

Gozan știa că lipsindu-l de Bold, șeful bandei va ajunge la disperare, și în consecință, luă cele mai severe măsuri de prevenire a unor eventuale atacuri prin surprindere, mobilizînd numeroși cetățeni de pe cuprinsul întregului raion, blocînd trecătorile și făcînd aproape imposibilă aprovizionarea bandei. Curînd, avea să afle că Dolman însuși sugerase unora dintre oamenii lui să încerce a se descurca singuri, iar banda se destrămă în scurtă vreme. Singurii oameni care rămaseseră alături de șeful bandei erau doi legionari, urmăriți pentru executarea unor condamnări : Vora și Tadeș.

La numai cîteva zile după ce se întoarse acasă, Bold se întîlni cu Gozan care îi mulțumi pentru sacrificiile făcute. Omul de legătură se arătă dispus să reînceapă lucrul și maiorul află că, doar cu cîteva ore mai înainte, Vasile fusese vizitat de Marton. Acela îi spusese că el și alți trei membri ai bandei se reîntorseseră la Ene, nemaiavînd altă sursă de bani, iar „șeful" îi primise cu brațele deschise. Acuma se punea iarăși problema înjghebării bandei, iar Dolman le vorbise despre niște ajutoare din afara țării.

— Ce i-ai răspuns ? întrebă ofițerul.

Vasile zîmbi complice.

— Păi... că să mai aștepte două-trei zile, pînă văd ce e pe-acasă.

— Foarte bine.

Situația se anunța din nou îngrijorătoare.

Dolman era un contrarevoluționar din cale-afară de primejdios, iar Gozan știa că dacă Vasile avea să întîrzie prea multă vreme, era posibil ca banda să-și găsească alt element de sprijin.

După alte două zile, Bold se afla în fața fostului său stăpîn, într-un bordei părăsit, unde fusese condus de Marton. Și vechea „colaborare" cu banda reîncepu, iar Gozan putea căpăta astfel, din nou, importante informații.

•

În dimineața celei de a cincea zile, Voidin se afla în curtea crescătorilor de albine, plimbîndu-se cu Iliu, care continua să-l instruiască și mai ales să repete cu el rolul pe care avea să-l joace față de Dolman și banda lui.

Căpitanul era un bun cunoscător al procedeelor folosite de bandiți cu ocazia primelor verificări pe care le făceau asupra noilor sosiți și mai ales asupra celor ce presupuneau riscuri suplimentare.

Voidin trebuia să intre perfect în existența acelui personaj inventat de Bold : ofițer-instructor de infanterie, care dezertase din armată, datorită unor nereguli de urmările cărora se temea. Pe scurt, „delapidase" niște fonduri ale unității din care făcea parte. Apoi trebuia să cunoască perfect toate neamurile lui Bold. În sfîrșit, partea cea mai grea : abandonarea propriei sale personalități și trăirea perfectă a celei noi, inventate.

Noul său nume era Victor Jigău, iar locul nașterii, Brăila. Trebuia să spună că a fugit din Regimentul 214 cavalerie, unde totul fusese aranjat de maiorul Gozan.

De dormit, nu prea dormise, din pricina repetițiilor pe cît de numeroase, pe atîta de variate. Iliu dorea să-l știe la adăpost și îl punea la cele mai felurite încercări. Între altele, îl trezea în puterea nopții, strigîndu-l pe adevăratul său nume și dacă se întîmpla ca băiatul să răspundă, îi spunea trist :

— Băiete, ai murit !

În cea de a șasea zi, căpitanul îi spuse că trebuia să plece de urgență și-l sfătui să rămînă în casă. Gazdele erau plecate la cîmp.

Voidin își reluă programul obișnuit, citind și repetîndu-și rolul. Într-un tîrziu, auzi ciocănituri în poartă. Dădu perdeaua

la o parte și văzu un bărbat în uniformă de factor poștal. Deschise fereastra, dar numai pe jumătate, pentru a arăta că cineva se găsea acasă, iar poștașul avea cui să lase ceea ce adusese.

— O telegramă pentru dom' Jigău, sau așa ceva, strigă omul în uniformă, cu un glas răgușit.

— Nu-l cunosc, bombăni Voidin și închise fereastra dar, spre surprinderea lui, poștașul intră în curte, se apropie de geam și își scoase șapca, ochelarii și mustăcioara „gîndac". Era căpitanul Marin Iliu.

— Iar ai murit, băiete ! exclamă el, dojenitor. Și adăugă cu prefăcută ironie : Sînt sigur că dacă te-ntrebam cum te cheamă mi-ai fi răspuns, cît se poate de sincer, nu numai adevăratul tău nume, ci și motivul pentru care te afli aici.

Îl ținea într-o încordare permanentă, întinzîndu-i fel de fel de curse, părînd că vrea cu tot dinadinsul să-l extenueze. De fapt, dorea să-l extenueze cît mai mult pe Voidin, pentru a face un loc cît mai comod lui Victor Jigău.

A șaptea zi, spre seară, Voidin declara — nu fără oarecare bucurie amestecată cu ciudă — că a uitat cum îl cheamă și cine este de fapt, așteptînd laude din partea lui Iliu, dar căpitanul îi strigă :

— Numai faptul că te gîndești la asta, arată că te poți socoti mort, încă de pe acuma !

Urmă o lungă și penibilă tăcere, curmată de intrarea năvalnică a lui Gozan.

Cei doi se ridicară.

— Iovarăși ofițeri, luați loc, se strădui maiorul să pară grav.

— Inutil ! spuse Iliu. Băiatul acesta n-o să țină minte că în fața lui Bold trebuie să pozeze în locotenent.

Gozan își privi locțiitorul pentru a-și da seama dacă vorbea serios ori nu. Iliu îi făcu un semn discret și zîmbi.

Voidin le surprinse schimbul de priviri.

— Iliu, cred că ai dreptate ; chiar și conducerea ministerului s-a gîndit la asta și, probabil, ca să evite consecințele unei asemenea greșeli, l-a avansat la gradul de locotenent.

Apoi se întoarse spre Voidin și-i spuse :

— Știi, a fost o chestiune de formalitate... Am raportat ce note bune ai obținut la cursuri și singura obiecție a fost aceea că n-aveai notă la aplicație. Le-am spus cum te-ai comportat în

misiuni și mi-au aprobat să-ți dau eu nota care-ți lipsea. Asta-i tot.

Gozan îi iubea și se simțea responsabil față de acceptarea acelui risc la care Voidin se oferise.

Dar, spre surprinderea lui Voidin, căpitanul era cel mai emoționat. Se apropie de el și, fără să poată a rosti nici un cuvînt, îl îmbrățișă pînă aproape să-l sufoce.

— Merge ! O să meargă ! bîigui Iliu.

— Gazdele-s acasă ?

— Acasă, răspunse căpitanul.

— Roagă-i să vină.

Urmă o masă îmbelșugată dar tăcută, fiecare părînd covîrșit de emoție, de gînduri și îngrijorare.

După vreo trei ore, maiorul plecă.

În ziua următoare, Voidin avea să mai învețe doar trenurile pe care le folosise pentru a ajunge la așa-zisul său unchi, Vasile Bold.

Pe la amiaza ultimei zile de repetiție, Voidin părăsi casa în care suferise transpunerile sale în existența personajului Victor Jigău.

Gozan îl transportă cu mașina care ducea brichete de cocs pînă la stația de cale ferată de unde urma să ia trenul pentru a ajunge în localitatea de reședință a raionului. Acolo, în gară, Voidin avea să fie întîmpinat de Vasile Bold și soția acestuia, amîndoi instruiți pînă în cele mai mici amănunte, chiar de maior. Imediat după sosire, trebuiau să ia masa într-o cîrciumă situată la periferia orașului, toți trei urmînd a da impresia că doreau să evite vreo întîlnire nedorită.

Totul decurse perfect, spre mulțumirea lui Gozan și Iliu, care erau încredințați că jocul pus la cale de ei putea convinge un eventual urmăritor de-al lui Dolman.

Localul avea două încăperi, despărțite printr-o arcadă sprijinită de niște bulumaci. În prima încăpere se găseau cinci mese, iar în cea de a doua numai trei. Toate erau scrijelite, arătînd ca niște obraji bătrîni în care anii săpaseră zbîrcituri adînci. Aerul era închis și chiar de la intrare te izbea mirosul de casă veche, unde lucrurile trecuseră prin mucegaiul vremii. Altminteri, fețe de masă curate, pardoseala măturată și stropită cu apă, iar dinspre bucătărie răzbăteau arome îmbietoare. Cele trei personaje se așezaseră la o masă din fundul localului. În prima încăpere erau doar două mese ocupate ;

una — spre ușa de la intrare, unde o fată și un băiat îmbrăcați în costume țărănești mai mult rîdeau decît mîncau ; la cealaltă masă, aproape de arcadă, stăteau patru moșnegi și beau bere.

Mai tîrziu, intră un tînăr care părea cam cherchelit și ceru o sticlă cu vin. Explicase că nu putea să-și părăsească prietenii care-l așteptau în căruța și-i păzeau caii. Moșnegii nu vorbeau și nici măcar nu se priveau, de parcă o stranie întîmplare i-ar fi aruncat la un loc, iar ei n-aveau decît să îndure acel capriciu al soartei. Flăcăul care ieșise să împartă vinul cu prietenii săi reveni, dădu sticla băiatului de la tejghea și abia atunci își plăti consumația. Dădu să plece dar privirile îi fură atrase de tabloul pe care-l alcătuia grupul moșnegilor Flăcăul se așeză la o masă, continuînd să-i privească.

După o vreme, unul dintre bătrîni se ridică și ieși prin ușa care ducea spre curte. Ceilalți moșnegi schimbară pentru prima dată cîteva priviri, ochii lor umezi, care pînă atunci păreau inexpresivi, prinseră dintr-o dată viață, rostogolindu-se de pe un chip pe altul și apoi spre tînărul care-i fixa cu o insistență de-adreptul necuviincioasă. Abia în clipa cînd simți cele trei perechi de ochi ațintite asupra lui, flăcăul își dădu seama de atitudinea lui nepotrivită și, trădînd oarecare stinghereală, începu să frămînte în mîini coada biciului de care nu se despărțise de cînd intrase prima oară. Ochii, însă, nu și-i luă de pe chipurile moșnegilor, pînă cînd unul dintre ei lovi cu palma în tăblia mesei. Atunci tînărul se ridică și porni spre ieșire. Ajuns în stradă, ocoli clădirea și intră în curte prin dos. Pe urmă își continuă drumul spre closet unde, îndată ce intră, dădu la o parte o cărămidă și găsi un bilet pe care era scris : „Vino Vora". Puse cărămida la loc și reveni în local, cerînd din nou o sticlă cu vin. Cînd ieși, privirile lui se-ncrucișară cu cele ale bătrînului care lipsise o vreme. Flăcăul surîse șters iar moșneagul îi răspunse la fel. Prietenii care îl așteptau în căruța oprită la intrarea localului, îl întîmpinară zgomotos. Le dădu sticla împreună cu biletul pe care i-l lăsase bătrînul și le șopti ceva. Unul dintre tineri smuci hățurile și caii porniră spre gară. Căruța se opri lîngă o rampă de încărcare. Cel care mînase caii sări pe marginea rampei și merse grăbit spre o magazie. Acolo, maiorul Gozan îl întîmpină cu oarecare nedumerire.

— Aţi aflat ceva ?

Cel întrebat nu răspunse, mulţumindu-se doar să-i dea biletul.

Gozan privi atent petecul de hîrtie şi exclamă :

— Moş Hosu ! Ştii tu ce minier a fost omul acela ? Şi avea o forţă, că pînă mai acum zece-cincisprezece ani, nici unul dintre noi, cei tineri, nu-l dovedeam la luptă dreaptă. Cine ştie de cînd o sta el pe-acolo, prin preajma cîrciumii ?

Mesagerul clătină din cap şi apoi se grăbi să precizeze :

— Da' de unde, tovarăşe maior ! Se află chiar în local, aşezat la o masă, cu alţi trei moşnegi, şi beau bere.

Gozan izbucni în rîs.

— Toată viaţa n-a băut decît rachiu ; cînd vedea pe cineva că bea bere, zicea că tare sărac trebuie să fie, iar despre „băutura aia cu clăbuc de săpun" spunea că-i bună la bărbierit şi că dacă l-om vedea vreodată bînd aşa ceva, să-i radem mustaţa.

Urmă un hohot de rîs, la capătul căruia Gozan spuse cu ostentativă gravitate.

— Pîn' aici, ţi-a fost, moşule ! Te rad !

Apoi privi din nou biletul.

— Locotenentul Dudaş a rămas acolo ?

— Da ; chiar în local.

— Să fiţi şi voi pe-aproape. Sînt sigur că nu se va întîmpla nimic rău, cel puţin astăzi, dar să fiţi prin preajma lui.

— Am înţeles !

— Da, da, continuă Gozan, părînd să-şi urmărească doar propriile gînduri, se vede că Dolman îl trimite pe Vora ca să mai afle cîte ceva. Să nu vă arătaţi alături de Dudaş : el e singurul pe care Vora nu-l cunoaşte.

— Am înţeles !

— Vedeţi cu cine discută Vora, ori dacă se ţine după cineva. Dacă iese din oraş, încetaţi urmărirea.

— Iar îl lăsăm ? întrebă tînărul fără să-şi poată ascunde ciuda.

— Da, iar îl lăsăm. Şi-acuma, du-te. Cine ştie ? S-ar putea ca Dudaş să aibă nevoie de tine.

Rămas singur, Gozan îşi aprinse o ţigară şi porni de-a lungul unei linii ferate care ducea la triaj. Era linişte. Nici curse, nici manevre ; nimic. Îşi privi ceasul şi îşi spuse că liniştea aceea avea să mai dureze aproape două ore. În acest

răstimp Voidin, devenit locotenentul dezertor Victor Jigău, trebuia să ia calea muntelui, pînă la noua și aproape invulnerabila ascunzătoare a bandei lui Dolman. Desigur, Dolman voia să fie sigur că Vasile nu-i întinsese o cursă și ceea ce putea face, pentru moment, era să verifice prin Vora dacă cei doi nu fuseseră depistați de Securitate sau, și mai rău, urmăriți spre vizuina lui. Era convins că Vora avea ordin să tragă în Vasile și în locotenent, la cel mai neînsemnat incident, ivit pe drum, și din cauza asta interzisese urmărirea. Cea mai mică greșeală de tact putea compromite acțiunea aceea, atît de migălos pregătită

•

Îndată ce se înnoptă, soția lui Bold părăsi localul.

Vora pîndea în stradă, ascuns după un colț.

Peste cîteva minute aveau să treacă, destul de aproape de el, Vasile și dezertorul Victor Jigău.

Legionarul îi lăsă să se depărteze mai bine de o sută de metri și numai după aceea le luă urma.

Locotenentul Dudaș se urcă în căruță, alături de colegii săi și „vizitiul", care era șeful acelei grupe de acțiune, hotărî ca supravegherea lui Vora să ia sfîrșit.

•

După un drum foarte anevoios, prin văi și rîpe, prin desișuri de pădure și peste coame de munți, folosind poteci late cît palma, urcînd și coborînd povîrnișuri abrupte, agentul și proaspătul ofițer ajunseră într-o vale mică, înconjurată de munți. Valea semăna cu un cazan din care ieșirea părea imposibilă și poate de-aceea i se spunea „Valea morții".

Vasile fluieră de două ori scurt și de două ori prelung. Ecoul fluierăturilor se înălță și se pierdu dincolo de zidul circular al văii, înalt de zeci de metri, și după cîteva clipe, reveni. Vasile repetă semnalul. Iar liniște, și numai într-un tîrziu urmă semnalul de răspuns: două fluierături scurte.

— Putem urca, șopti agentul.

Își continuară drumul, tăcuți, apucînd pe o potecă ce șerpuia pe lîngă un pîrîu. Noaptea era răcoroasă. De acolo, din înălțimi, se zăreau luminile orașului, care pîlpîiau în zarea umedă.

Oamenii din oraș aveau să mănînce la masa lor, să doarmă în paturile lor și să se trezească a doua zi printre ai lor, așa cum li se întîmpla de obicei, și nimeni nu avea să se gîndească la drumul spre jertfă pe care un flăcău de douăzeci și doi de ani îl urma pentru liniștea lor, gîndi Voidin. Dar, după cîteva clipe, avea să se ruşineze, cînd privirile sale se întîlniră cu cele ale lui Vasile și își spuse că, de fapt, acel tată a opt copii făcea cu adevărat un sacrificiu și nu el, care se oferise să îndeplinească o atribuțiune de serviciu. „La urma urmei, asta mi-e meseria", își mai spuse el și grăbi pasul.

Din spate, cineva călca, apăsat, apropiindu-se de ei. Voidin se opri.

— Nu-ntoarce capul, șopti grav agentul și-l înghionti, îndemnîndu-l să-și continue drumul.

Poteca, dreaptă o vreme, cotea brusc spre stînga. Cînd ajunseră în acel loc, de după o stîncă, apăru un bandit cu o armă întinsă spre ei, dar pe care nu o ținea într-o poziție regulamentară.

Vasile se dădu înapoi, speriat, dar „dezertorul" se apropie de omul înarmat și-i porunci :

— La picior, arm' !

Banditul privi chipul celui despre care știa că avea să le fie instructor militar și, impresionat de statura lui atletică, părul tuns foarte scurt — ceea ce, în bătaia lunii părea să-i dea aerul unui ins din cale afară de milităros — se fîstîci și făcu niște mișcări dezordonate, mînuind greu puşca aceea, cu patul retezat.

De după cotul potecii răsunară hohote de rîs.

Voidin se gîndi cu recunoștință la chinuitoarele încercări simulate de Iliu, care-l extenuase cu neîncetatele antrenamente, puneri în situație și repetiții. „Așteaptă-te la orice probă ! Nu-ți pierde firea ! Curaj ! Domină-i prin tupeu împins dincolo de obrăznicie. La nevoie, ia-te de piept cu oricare dintre ei ! Nu discuți decît cu Dolman ! Celorlalți le poruncești !"

O luară la stînga și după cîțiva pași se aflară dinaintea lui Dolman, înconjurat de cîțiva oameni. Toți aveau pistoale automate.

— În ordine ! strigă Vora, care-i ajunse, gîfîind.

— Nimic ? întrebă Dolman.

— Absolut nimic !

— Bună seara, cucoane ! îl salută Vasile pe fostul său stăpîn.

— Da'tu, n-ai limbă ? se adresă Ene lui Voidin, pe un ton răstit.

— Ba am, domnule... dar am așteptat ca unchiul meu să vă salute cel dintîi.

Dolman păru descumpănit de acea subtilă punere la punct. Tuși încurcat și, de teamă ca nu cumva să pară ridicol, îl întrebă cum îl cheamă.

— Așteptam să vă fiu prezentat, domnule ; de felul meu, n-am întins niciodată mîna superiorilor mei.

Dolman zîmbi satisfăcut. Așadar, tînărul acela care vorbea atîta de politicos, cu toate că el îl ținea la oarecare distanță, îl recunoștea ca șef. Totuși, nu-i dădu mîna.

— Te-am întrebat cum te cheamă.

— Nu-mi convine felul dumneavoastră de a mă trata ; eu sînt ofițer.

Șeful bandei se sili să rîdă, batjocoritor.

— Dezertor, mă ! Dezertor !

— Ofițer, domnule ! Așa mă consider, așa mă simt și tot așa vă rog să mă considerați.

— Cine mă obligă ?

— Situația noastră ; gîndiți-vă că pe dumneavoastră ei vă socotesc bandit, dar dumneavoastră vă simțiți patriot ; tot așa și eu mă simt ofițer, cu toate că aparențele mă prezintă drept dezertor. Da, da ! Eu sînt ofițer. Dacă nu-mi acordați prețuirea cuvenită, regret. Doar în această calitate am venit să mă pun la dispoziția dumneavoastră.

Derutat, Ene se recunoscu, în sinea lui, înfrînt. Se sili să zîmbească și-i întinse mîna.

Voidin i-o strînse cît putu de tare și, pe un ton înrăit, strigă :

— Locotenent Victor Jigău !

Dolman își murmură numele și pe urmă se adresă celor care-l însoțeau :

— Acuma să vi-l prezint și vouă pe instructorul nostru, despre care v-am vorbit.

— Îmi dați voie ! interveni Voidin.

Șeful bandei îl privi contrariat.

— Nu pe mine mă prezentați lor, ci pe ei, mie. Asta, dacă vreți cu adevărat să instaurăm ordinea și disciplina. Eu vreau

să-i învăţ tot ceea ce ştiu, dar pentru asta am nevoie de o disciplină absolută. Cît privesc relaţiile mele cu ceilalţi domni, aş dori să se rezume doar la acelea de la instructor la instruiţi... iar ordinele să le primesc numai de la dumneavoastră.

— Mă, tu îmi pui mie condiţii ?

Ca şi cînd nu l-ar fi auzit, Voidin surîse.

— Vai ! Uitasem să vă spun, domnule, că nu-mi place să mi se spună nici „tu" şi nici măcar pe nume. M-ar bucura nespus dacă şi pentru dumneavoastră şi pentru ceilalţi, aş fi numit „domnul locotenent".

Luă poziţie de drepţi, îşi înclină capul în semn de salut şi adăugă, aproape în şoaptă :

— Vă mulţumesc !

Dolman era vădit impresionat de atitudinea „dezertorului" care avea să-l slujească şi, pentru a-l impune oamenilor săi pe care îi dorea cît mai bine pregătiţi de luptă, petrecu un braţ pe după umerii lui Voidin şi-i spuse :

— Aşa va fi, domnule locotenent !

Pe urmă se-ntoarse spre Bold şi-l privi lung.

— Halal nepot, Vasile !

— Cam nestăpînit, cucoane, bîigui fostul argat, năucit de cele văzute şi auzite în timpul acelei întîlniri, dar mai ales de felul în care se terminase : cu izbînda tînărului ofiţer.

— Acuma, te poţi duce acasă.

— Noapte bună, cucoane, răspunse Vasile şi plecă, urmărit de privirile celorlalţi.

După cîteva minute, şeful bandei ridică o mînă şi Vora porni pe urma lui Vasile.

— Ţi-o fi foame, domnule locotenent, spuse Ene.

— Niciodată nu mănînc în toiul nopţii.

— Noi mîncăm cînd ne e foame, chicoti Marton.

„Instructorul" îl fulgeră cu o privire de reproş şi se adresă lui Dolman, de parcă el ar fi făcut precizarea de mai înainte :

— Domnule ! Asta nu-i bine ; am să vă supun spre aprobare un program complet în care voi include şi orele de masă.

— Ca la cazarmă ! tună batjocoritor Marton.

— Poate că ai dreptate, spuse Ene, ca şi cînd nu auzise remarca făcută de complicele său. Totuşi, în noaptea asta putem face o excepţie, mai ales că trebuie să discut unele lucruri cu... dumneata.

Grupul se puse în mișcare, urmîndul pe Dolman, pînă aproape de ascunzătoare. Acolo, pe un mic platou, de formă aproape rotundă și cu un diametru de cinci-șase metri, doi oameni frigeau carne la un jar din vreascuri. Într-o parte a platoului, aproape lipită de stîncă, se afla o masă improvizată, în jurul căreia erau niște lăzi vechi, în chip de scaune.

Se așezară. Oamenii care frigeau carnea aduseră la masă niște farfurii de tablă, puseră carnea pe o scîndură de fag și aduseră o strachină mare cu mămăligă.

— Vin ! strigă Dolman.

Marton se ridică de la masă și după cîteva clipe reveni din ascunzătoare cu o canistră și cîteva căni de pămînt.

Se scursese mai bine de o oră cînd șeful bandei ridică mîna în semn că cina a luat sfîrșit. Rîgîi de cîteva ori, își șterse degetele soioase de pieptar și, după ce-și răsuci o țigară, prinse a vorbi :

— Dom'le locotenent, că parc'așa mi-ai poruncit să-ți spun, vreau să te-ntreb cîte ceva.

Voidin tresări. Nu, omul acela băuse decît foarte puțin și nici înaintea mesei nu părea să fi fost beat. Atunci, ce însemna acel ton zeflemitor, acea schimbare bruscă de atitudine ? Ce fel de om era Dolman ? Cel cu care părea să se fi înțeles, ori fiara pe care o trădau lucirile stranii ale ochilor lui, în clipa aceea ? Și iar își aduse aminte de sfaturile căpitanului : „Cu ăia să nu te simți niciodată în siguranță. Te poți aștepta la orice ! Totul este să nu pari speriat. Auzi ? Chiar dacă plesnești de frică ; totul este să nu pari speriat !"

La început vru să protesteze, dar își dădu seama că n-ar fi avut nici un rost. Dolman știa bine că el nu-i poruncise nimic, dar se exprimase astfel pentru a insinua o amenințare, socotind că acel procedeu avea să micșoreze rezistența morală a interlocutorului său.

— Vă ascult, domnule, și sînt gata să vă răspund.

Șeful bandei îl privi cu superioritate și-apoi își lăsă ochii să alunece pe chipurile complicilor săi, de parc-ar fi vrut să-i anunțe că avea de gînd să-și ia revanșa de la tînărul acela care nu se arătase slugarnic cum ar fi dorit el.

— Asta-i foarte bine, continuă Ene, vorbind rar. Dealtfel, nici nu văd ce-ai putea face, mai ales că te-ai oferit s-asculți de ordinele mele.

Voidin își dădu seama că Dolman abia începuse jocul cu el și își spuse că, la rîndul său, trebuia să joace tare.

— V-am asigurat de buna mea credință și v-am cerut, în schimb, prețuirea de care am nevoie. Eu am venit la dumneavoastră pentru că alții m-au umilit. Omul uită mai repede o palmă, decît o vorbă de ocară.

Dolman se ridică de pe ladă.

— Pare înțelept tînărul nostru ofițer. Acuma ne mai rămîne să vedem dacă vorba și fapta sînt totuna pentru el.

Îl pălmui pe Voidin, atîta de puternic, încît îl răsturnă cu capul peste Ciuran, un bandit înalt și slab, om între două vîrste, fostă căpetenie a țăraniștilor de prin acele locuri.

Șeful bandei aștepta pînă cînd Voidin își reveni din buimăceală și-i întinse mîna :

— Linge ! C-așa ai spus.

— Am spus că omul uită, dar n-ați avut răbdare să-mi sfîrșesc gîndul : uită, dar nu se umilește.

Cu o repeziciune care-i ului pe toți banditii, Voidin smulse arma din mîna lui Ciuran și, amenințîndu-i, se retrase cîțiva pași, strigînd :

— Nu vă temeți, domnilor ! N-am de gînd să trag în voi. Nu ! În mine ! Eu nu-mi ucid frații, nici măcar pe cel care m-a lovit. Dacă și-aici tot lovit sînt...

Dolman se apropie de Voidin, spunîndu-i :

— Dacă vrei, trage ! Dar eu îți cer iertare.

Ofițerul zvîrli arma și veni spre el.

— Vă mulțumesc, domnule !

Știa că în spatele lui se aflau doi banditi, gata să-l împuște ori să-l imobilizeze și, tot atîta de bine, intuia că pușca pe care i-o smulsese lui Ciuran n-avea cartuș pe țeavă.

Șeful bandei îi întinse mîna și ofițerul i-o strînse, exagerînd într-o atitudine militărească. Dolman umplu două pahare și-i spuse, aproape în șoaptă :

— Poate că am greșit. Oricum dumneata, ca militar, poți pricepe ce înseamnă pentru noi această permanentă așteptare a unui atac prin surprindere. Știi, cu toate că îmi pare rău pentru gestul de mai înainte, trebuie să-ți spun că nu pot avea încredere în primul venit.

— Bine, dar nu m-ați luat de pe drumuri ; v-am fost adus de unchiul meu. Din moment ce m-ați primit, înseamnă că

aveţi încredere, aşa că nu-mi dau seama de rostul încercării la care m-aţi supus.

Din depărtare răsunară cîteva împuşcături.

— Auzi ? întrebă Dolman. Uite, cu toate că mi-a fost slugă şi-l ştiu de multă vreme, cu toate că m-a ajutat şi mă mai ajută, chiar în clipa asta, şi el e supus la o probă.

— În legătură cu mine ?

— Bine-nţeles ! Cu dumneata şi cu Securitatea.

Voidin îl privi cu un aer tîmp.

— Domnule, trebuie să vă declar că nu mă pricep la asemenea treburi dar, poate că şi în domeniul acesta ar trebui căutate soluţii mai economice şi... oricum, mai discrete. Aa ! Desigur, e de efect cînd foloseşti o armă automată dar, gîndesc că şi mai de efect ar fi un tun. Imaginaţi-vă ! Ce puternic l-ar impresiona pe cel supus unor „probe", cum spuneţi dumneavoastră, dacă s-ar găsi în faţa unei guri de tun.

Cîteva minute, Ene îl crezu nebun, datorită convingerii cu care spusese inepţiile acelea, dar după ce se mai linişti, îşi dădu seama că ofiţerul îşi bătea joc de el.

— Dumneata vorbeşti serios ?

— La fel de serios, pe cît mi se par de înţelepte metodele dumneavoastră.

Ene îl bătu prietenos pe umăr.

— Ei, n-or fi ele dintre cele mai izbutite, dar să ştii că nu dau greş.

Voidin îşi plecă privirea şi îşi petrecu mîna prin păr, aşa cum făcea Gozan cînd trebuia să rezolve o situaţie mai dificilă.

— Domnule ! şopti el, abia perceptibil, acordaţi-mi un raport confidenţial.

Şeful bandei îl luă de braţ şi se depărtă împreună cu el mai bine de cincisprezece metri de locul pe care se aflau ceilalţi.

— Vreau să vă cer o favoare.

— Te ascult.

— Daţi ordin să nu-l mai chinuie pe unchiul meu.

Ene zîmbi şi dezaprobă cererea, clătinînd de la dreapta la stînga un deget.

— Mai înainte de orice, nu-i omeneşte să se aplice asemenea tratament de forţă unui element de sprijin, despre care,

singur ați mărturisit, că v-a ajutat vreme îndelungată. Și-apoi, ce urmăriți să aflați de la el ?

— Ia, mai nimica toată ; s-ar putea ca pricina caznelor prin care trece Vasile să fie doar un capriciu de-al meu dar, dacă ai ști ce curios sînt, poate că m-ai înțelege ; sînt al naibii de curios, și cînd începe să mă macine dorul de cunoaștere devin capabil de orice. Gîndește-te că asta a fost cauza pentru care Adam și Eva au renunțat la paradis. Da, da, chicoti fostul moșier. Au schimbat bunătate de trai, pentru satisfacerea curiozității. Și-acum, pe mine, de ce nu vrei să mă înțelegi ?

Voidin se cutremură de cinismul tonului pe care Dolman rostise această din urmă întrebare dar se hotărî să persevereze în încercarea de a-l salva pe Vasile, străduindu-se să-și alunge gîndul că aceeași soartă putea să-l aștepte și pe el, dacă agentul ar fi mărturisit.

— La drept vorbind, ce urmăriți ?

Șeful bandei îl privi de parcă atunci l-ar fi auzit vorbind pentru prima oară și făcu o mutră mirată, ca și cînd s-ar fi aflat înaintea unui idiot.

— Cum ? Tot n-ai priceput ?

— Nu.

— Sînt convins că faci pe prostul, dar tot n-am altceva mai bun de făcut pînă se-ntoarce Vora ; așa că, am să-ți răspund. Ei bine, vreau să aflu — și ți-am mai spus asta — de ce Vasile mi-a băgat pe gît un om de-al Securității ?

Ofițerul se încruntă și, de data asta, el fu cel care avea să se minuneze la auzul scopului urmărit de Ene.

— Dar, domnule, nici vorbă de-așa ceva. Și-apoi, chiar dacă ar fi așa, m-ați putea întreba pe mine.

Dolman rînji :

— O să te-ntreb ; nu-ți pierde răbdarea...

— Domnule ! Din moment ce eu mă aflu aici, la ordinele dumneavoastră, sub ochii și sub amenințarea armelor dumneavoastră, nu văd ce rău v-aș putea face, chiar dacă aș fi omul Securității. N-ați avea decît să cîștigați, folosindu-mă ca momeală ori ca piesă de șantaj. Iar în ceea ce-l privește pe bietul meu unchi, ar trebui să-i fiți recunoscător, dacă v-ar fi adus o asemenea pasăre, direct în colivie.

— Vezi ! ? Ai pus degetul pe rană ; tocmai asta doresc să aflu de la unchiul dumitale : dacă... și mai ales, cît îi sînt de

obligat. Nu de alta, dar ca să nu vă nedreptățesc, nici pe dumneata și nici pe el, cînd va trebui să-mi arăt recunoștința.

— Așadar, nu știți care-i adevărul.

Dolman își desfăcu brațele, zvîrlindu-și-le brutal, în lături, semn că era nevoit să recunoască.

— Ei bine, sînt gata să recunosc un neadevăr pentru a-l salva pe unchiul meu, și să vă declar că lucrez pentru Securitate și că am venit să vă spionez. Dar, în ultimă instanță, cui aș putea să comunic ce văd sau aud, aici ? Și-apoi, eu abia am sosit, iar nenea Vasile, dacă ar fi avut de gînd să vă trădeze, atunci fiți sigur că nu v-ați mai afla, în clipa asta, chiar atîta de nestingheriți.

Dolman părea să fi intrat într-o mare derută. Chibzui o vreme și-apoi strigă spre grupul bandiților.

— Iosife !

Marton făcu cîțiva pași spre el.

— Du' de-l adu pe Vora, Argatul e liber să plece acasă, dar mîine să vină cu cele de trebuință, tot acolo, la bordeiul părăsit.

— O clipă ! interveni Voidin. Să cumpere cîteva hărți și cîteva busole. Le va obține foarte ușor de la orice librărie unde se vînd rechizite școlare.

Șeful bandei părea și mai îndoit de presupunerile sale, și își spuse că tînărul ofițer era, cu-adevărat, pus pe treabă.

— Vreau să începem chiar de mîine un curs de orientare tactică și topografică, preciză locotenentul.

— Ai auzit, mă ? îl întrebară Dolman și Marton.

— Auzit, răspunse acela, după care porni la drum.

Undeva, în depărtare, se auzi cîntecul cocoșilor, semn că zorile n-aveau să întîrzie prea mult.

— La culcare ! porunci Ene. Îl privi lung pe Voidin și-i spuse pe un ton, oarecum jenat :

— Știi, aici... dormim toți laolaltă.

Ofițerul clipi nervos și răspunse pe un ton insinuant :

— De murit, murim singuri.

Apoi se retraseră spre gura aceea căscată în munte, pe unde dispăruseră bandiții.

Înăuntru, ardea un opaiț. În lumina lui firavă descoperi niște lavițe așezate una lîngă alta, pe care membrii bandei se și culcaseră, îmbrăcați așa cum erau.

Dolman se afla în spatele lui. Îl bătu pe umăr şi-i oferi o pufoaică. Pe urmă îi arătă o laviţă mai spre fundul văgăunei şi-i şopti :

— Acolo e mai cald.

Voidin îi căută privirea şi cînd i-o întîlni, îşi duse mîna la nas, ostentativ.

— Prefer aici, lîngă intrare ; sper să pută mai puţin.

Celălalt ridică din umeri şi porni el spre laviţa care-o socotea mai adăpostită de frig.

•

Se treziră pe la prînz.

Dinafară răzbătea pînă în fundul grotei un miros de carne arsă. Cerul părea să se fi întunecat şi singurul zgomot, în afara murmurului pîrîiaşului din apropiere, era acela al ploii.

Ieşiră din grotă. Dolman fu întîmpinat de trei vlăjgani care făceau de strajă.

— Nimic ! şopti unul dintre ei.

— Bine ! răspunse şeful bandei ; după aceea se întoarse spre Voidin şi-l invită la masă.

— Domnule ! Mi-aţi aprobat să încep programul de instruire, chiar din această zi.

Ene îl privi nedumerit şi sfîrşi prin a confirma, dînd din cap.

Voidin se depărtă de el, fulgeră cu o privire circulară pe toţi cei din jurul său şi ordonă :

— Dezechiparea ! începînd să-şi scoată hainele de pe el.

Urmă o clipă de linişte ; oamenii păreau nedumeriţi.

Primul care se dezbrăcă complet, fu Dolman. Ceilalţi făcură la fel.

— În flanc, cîte unul, după mine, marş !

Banditii îl urmară, în monom, pînă la pîrîul aflat la cîţiva zeci de metri de ascunzătoare.

— Spălat, obligatoriu ! strigă tînărul ofiţer, atîta de tare, încît oamenii îngenunchiară lîngă apă şi prinseră a se spăla, pînă la brîu.

„Trebuie să pari cît mai obişnuit la comanda trupei ; foarte autoritar, puţin ironic, cu ochii ageri, fără să scapi din

vedere nici cel mai neînsemnat gest prin care s-ar nesocoti ordinul tău...

— Drepți!

Oamenii se ridicară și, fără prea mare grabă, se întoarseră cu fața spre el.

Voidin se adresă celui mai tînăr dintre bandiți:

— Ascultă, băiete! De ce crezi că ți-am ordonat să te dezechipezi complet?

Flăcăul, un pierde-vară de prin partea locului, urmărit pentru niscai furtișaguri mărunte, despărțit numai prin doi sau trei ani de timpul cînd făcuse armata, luă poziția de drepți și, cu toată seriozitatea, răspunse:

— Raportez: m-am dezechipat pentru spălare!

— Atunci de ce te speli ca mîța, numai pe vîrful nasului?

Un hohot unanim de rîs, izbucni din piepturile oamenilor.

Grav și important, Voidin nici nu zîmbi măcar. Așteptă ca larma să ia sfîrșit și îi trimise din nou, să se spele. Apoi le arătă cîteva mișcări de înviorare, îi puse să alerge și să sară coarda.

După „echipare", tînărul ofițer se apropie de Dolman:

— Începînd de mîine, vă rog să hotărîți orele deșteptării, stingerii și ale celor trei mese.

Șeful bandei păru de-a dreptul năucit. Pe urmă, își spuse că ordinea pe care o reclama nepotul fostului său argat, avea să-l ajute la instruirea oamenilor. Intrase în legătură cu niște legionari fugiți din țară, care lucrau pentru diferite servicii de spionaj, interesate să sprijine asemenea bande, în vederea unor acte de sabotaj și diversiune. Aștepta, în scurtă vreme — așa cum i se promisese — un însemnat ajutor, în arme, bani și oameni pregătiți în școlile speciale din occident. Dorea ca trimișii acelor oficine de spionaj să-l găsească în capul unei bande cît mai bine instruite, și doar pentru asta se afla „dezertorul" acela acolo, în bîrlogul lui.

— Ai mînă liberă, spuse Dolman. Și-apoi, asta-i treaba dumitale și nu a mea. Pentru asemenea chestiuni, chiar și eu mă voi supune la tot ce vei hotărî. Cînd n-o să-mi convină ceva, am să te anunț din vreme. Și cu asta, am terminat; toți trebuie să-ți dăm ascultare.

Voidin era mulțumit. Autoritatea lui, în fața bandiților, fusese impusă, în mod categoric.

Curînd avea să i se prezinte pentru inspecție armamentul și muniția. Apoi, fie Dolman, fie Vora, îl plimbară prin împrejurimi, pentru ca el să aleagă locurile cele mai potrivite în vederea exercițiilor tactice. Noaptea, pînă la ceasuri tîrzii, cînd toți ceilalți dormeau, el discuta cu Dolman planurile zilelor următoare. Apoi, de fiecare dată cînd Vasile sosea cu provizii, la locul convenit, el îl însoțea pe Dolman, acolo, și astfel putea examina foarte atent cele aduse, descifrînd, fie în numărul unor cumpărături, fie în calitatea, mărcile ori culorile creioanelor, plicurilor, mosoarelor de ață și cîte altele, instrucțiunile trimise în acel mod, de maiorul Gozan. La rîndul său, Voidin își informa șeful, tot prin Vasile, cu ajutorul listei scrise chiar de Dolman, în care erau menționate lucrurile pe care omul de legătură urma să le procure.

Într-o seară, Vasile scoase din sac niște conserve și o cutie de format foarte mic, cu piese de șah. Dolman o întoarse pe toate părțile, cercetînd-o adînc. Voidin asista pasiv.

— Ce-i cu asta ? întrebă șeful bandei.

— De la mine, cucoane ; un dar.

Ene zîmbi și-l bătu pe umăr.

— Te-o fi mustrat cugetul să mă jefuiești la cumpărături.

Agentul se dădu un pas înapoi, cu un aer foarte supărat, iar Dolman se grăbi să-l împace :

— Hai, mă Vasile ! Nu mai știi de glumă ?

— Ba, de glumă știe, dar se vede că adevărul supără pe om, interveni Voidin.

— Bravo ! Bravo, nepoate ! se arătă Vasile și mai supărat. Cu alte cuvinte, mă faci hoț !

Își îndreptă privirile către șeful bandei și-i spuse grav :

— Apăi, cucoane, să te ferești și de el, dacă așa ne este neamul !

Oamenii rîseră iar ofițerul își îmbrățișă „unchiul".

La cîtăva vreme după plecarea lui Bold, pe cînd se întorceau spre ascunzătoare, Voidin îi spuse lui Dolman, printre altele, că ar trebui să facă un examen amănunțit al posibilităților și al aptitudinilor oamenilor ; așa îi ordonase Gozan, prin trimiterea acelui mic joc de șah ; „Studiază calitățile fizice și psihice ale fiecărui bandit".

Şeful bandei nu se arată prea dispus faţă de „fantezia" ofiţerului, dar acesta insistă :

— Domnule ! În occident se practică asemenea teste... Dumneavoastră sînteţi un om cult ; nu se poate să neglijaţi asemenea examene. Tot ce este armată modernă, foloseşte astfel de probe...

Şi cîte alte asemenea argumente, nu mai invocă Voidin, pînă cînd Ene consimţi să-i facă pe voie, gîndind că rezultatele aveau să producă o deosebită impresie asupra emisarilor pe care-i aştepta din afara ţării. „Desigur, îşi spuse şeful bandei, parașutiştii aceia vor vedea că au de-aface cu un conducător adevărat care, tocmai pentru că nu lucrează la întîmplare şi foloseşte metode moderne, poate organiza o mişcare contrarevoluţionară de mari proporţii, şi pentru asta trebuie ajutat !"

De unde pînă atunci Voidin era însoţit fie de Ene, fie de Vora, în drumurile sale pentru alegerea locurilor de aplicaţie, acuma îşi alegea el însoţitorul, cu o abilitate de care nu s-ar fi crezut capabil. Folosind aceste drumuri prin singurătatea pădurii, tînărul ofiţer pătrundea pînă în cele mai tainice ascunzişuri sufleteşti ale interlocutorului său. Pe lîngă studierea aptitudinilor fizice şi de orientare, asupra cărora insista exagerat de mult, pentru a-l deruta atît pe cel supus examenului cît şi pe cel care ar fi vrut să afle de la cel examinat natura întrebărilor puse de instructor, Voidin tatona cu mare grijă moralul care păşea alături de el. Astfel, află că cei mai mulţi dintre bandiţi nu erau nişte duşmani inveteraţi ai noii orînduiri ci, pur şi simplu, mai mult sau mai puţin, nişte declasaţi social, oameni fără căpătîi ori urmăriţi pentru tot felul de infracţiuni, toţi, absolut toţi, îngroziţi de consecinţele pe care le-ar avea de suportat, dacă s-ar lăsa prinşi de autorităţile comuniste. Aşa îi prelucrase Dolman şi nenorociţii aceia credeau şi îl slujeau cu riscul vieţii, ba chiar şi cu recunoştinţă, pentru că îi adăpostea. Desigur, nu în aceeaşi situaţie se afla Vora, Marton şi alţi cîţiva, care aveau motive mai importante să se teamă.

Într-o zi, pe cînd se afla împreună cu fostul şef al mişcării naţional-ţărăniste de prin acele locuri, Ciuran, tînărul ofiţer avea să treacă printr-o mare încercare. Se scurseseră aproape două săptămîni de cînd se afla printre oamenii lui Dolman şi socotea că dobîndise, pe lîngă simpatie, şi încrederea lor, într-o mare măsură. În ziua aceea, avea de gînd să

verifice aptitudinile lui Ciuran. După o bucată de drum, banditul se opri și se așeză pe trunchiul unui copac doborît.

— Ați obosit, domnule Ciuran ?

Lunganul nu răspunse în nici un fel. Suspină, își scoase o tabacheră de bachelită pe care monograma sa era țintuită în pietricele sclipitoare și își răsuci o țigară.

— Ce vă supără ? insistă ofițerul.

Fără să-l privească, banditul își trînti arma de pămînt și gemu :

— Nu mai pot !

Voidin se așeză lîngă el.

— Vă doare ceva ? Sînteți bolnav ?

— Da, bîigui Ciuran și se izbi cu pumnul în piept. Aici mi-e boala ! În suflet. Dumneavoastră, domnule locotenent, n-aveți familie și nu puteți înțelege ce-nseamnă să duci viața asta de cîine, fără nici o veste de la ai tăi. Și-apoi, nu mai pot spune că sînt un om tînăr ; am cincizeci de ani și sînt ros de multe beteșuguri. Într-un cuvînt, mi-e greu ; din zi în zi, mai greu.

— Și totuși, aveți o consolare ; vă aflați printre prieteni.

Ciuran ridică privirile pentru prima dată, de cînd se așezase pe trunchiul acela de pom. Se uită spre cer, apoi își roti ochii în jur și sfîrși prin a și-i pironi în cei ai lui Voidin.

— Să nu mai fie nici o scăpare pentru mine ?

— Singura noastră scăpare, e lupta.

Fostul țărănist își cuprinse capul în palme și spuse înfundat :

— Doamne ! Dă-mi putere s-ajung la ai mei.

— O să vină și clipa aceea, murmură ofițerul, insinuînd o teribilă amenințare.

— Vedeți, domnule locotenent, sufletul omului e cîteodată atîta de năpăstuit, încît se deschide chiar și unei fiare, disperat și dornic să afle o cît de mică alinare.

Tînărul ofițer tresări. Oare, omul de lîngă el era cu-adevărat prăbușit pe plan moral ? Era reală suferința lui ? Simțea nevoia să-i facă destăinuiri ? Ce anume ? Ce anume voia să-i mărturisească și mai ales, de ce ? Își aduse aminte că Gozan îl prevenise : „Ascultă orice, cu răbdare ! Nu comenta și așteaptă să afli în ce scop ți se spun lucruri mai deosebite. Caută să descoperi de ce ți se arată, fie prea multă bunăvoință, fie prea multă încredere. Auzi ? Asta să te preocupe". Banditul

spusese că disperarea îl îndemna să-şi deschidă sufletul chiar şi dinaintea unei fiare. Enunţase asta ca o generalitate, ori făcuse o referire directă la el ? Îşi spuse că tălmăcirea acelor vorbe ar putea să-i aducă răspunsul la chinuitoarea lui întrebare şi, după o vreme, cînd tăcerea interlocutorului ameninţa să se prelungească cine ştie cîtă vreme, ofiţerul îl întrebă pe un ton glumeţ :

— Şi fiara sînt eu, domnule Ciuran ?

Celălalt îşi ridică brusc privirea spre el.

— N-am spus asta. Oricum, oricine-ai fi, trebuie să merg pînă la capăt. Lasă-mă să dispar !

Ofiţerul păru de-a dreptul năucit.

— Dumitale n-o să ţi se întîmple nimic, îl asigură lunganul. Ene te simpatizează şi are nevoie de dumneata.

— Domnule Ciuran, strigă ofiţerul, desigur numai starea dumneavoastră disperată vă duce către asemenea gînduri. Departe de mine intenţia de a vă ţine discursuri sau măcar a vă face fie şi cel mai mic reproş, dar trebuie să vă împiedic a proceda nechibzuit.

— Cum ? întrebă lunganul prăbuşit.

— Cu ajutorul dumneavoastră ; înapoiaţi-vă ! Eu vă susţin dar paşii înapoi, spre oamenii alături de care aţi jurat să luptaţi. Vă asigur de toată discreţia mea, dar vă rog să nu mai insistaţi. M-aţi pune într-o situaţie poate tot atîta de disperată ca aceea în care vă aflaţi.

Banditul se ridică şi îşi învălui interlocutorul într-o privire în care teama se amesteca cu disprețul. Apoi îşi reluă locul şi îşi cuprinse din nou capul între palme.

Printre membrii bandei despre care îi vorbise Gozan, era şi fostul şef al ţărăniştilor. Voidin aflase că este un caracter josnic, o lichea şi o pacoste atît pentru prietenii săi, cît şi pentru propria-i familie, dar inteligent şi foarte cult.

— Ţi-e frică ! şopti lunganul, fără să-l privească.

Voidin tresări ; tocmai se gîndea : „De ce m-o fi ales tocmai pe mine, drept confident şi mai cu seamă complice la evadarea lui din bandă ?“ Îşi spuse că acuzaţia pe care Ciuran i-o adusese direct era cît se poate de binevenită şi se hotărî să se folosească de ea.

— Da ; mi-e frică ! recunoscu el.

— Va să zică, nu fidelitatea faţă de cauză, ci teama te-a îndemnat să-mi vorbeşti aşa, ca mai înainte.

— Şi una şi cealaltă.

— Omule ! strigă înfundat lunganul, pricepe că nu ţi se poate întîmpla nimic.

Se ridică în picioare şi prinse a face cîţiva paşi. Apoi reveni spre Voidin şi-l cercetă cu privirea, silindu-l să-i răspundă:

— Domnule Ciuran, altceva ar trebui să pricep ; şi asta, înainte de orice.

Banditul îl trase de mînă, îndemnîndu-l să-şi reia locul lîngă el şi cît mai aproape.

— De cînd mă aflu printre dumneavoastră, mi-am dat seama că toţi, dar absolut toţi, dispuneţi de o mare libertate de mişcare. Chiar aveam de gînd să-l previn pe domnul Dolman, că starea asta de fapt poate dăuna foarte mult grupului nostru. Apoi mă gîndesc la intenţia dumneavoastră de dezertare şi sînt aproape sigur că ea nu s-a născut aici şi acum.

— Ce vrei să spui ?

— Ceva cît se poate de simplu : n-ar fi trebuit să aşteptaţi prilejul de a fi alături de mine şi să vă complicaţi cu destăinuiri sau riscuri. Ieri, sau chiar astăzi de dimineaţă, v-aţi fi putut face nevăzut.

Lunganul îl ţintui cu o privire disperată, ca aceea a condamnatului la moarte.

— Domnule locotenent... domnule Jigău... dacă aş fi procedat aşa, cineva ar fi trebuit să moară. Libertatea noastră de mişcare e doar aparentă ; n-aveţi cum să ştiţi, dar fiecare dintre noi răspunde de altul, fără ca acela să ştie în „grija" cui a fost dat.

Voidin se arătă impresionat în egală măsură şi de cele aflate ca şi de groaza pe care o exprima atitudinea celui care-i strîngea mîinile, gata să i le frîngă.

— Acuma, poate că o să pricepeţi mai exact nevoia mea de evadare.

Tînărul ofiţer îşi smulse mîinile dintr-ale interlocutorului său, se ridică şi murmură, cu vădită sinceritate în glas :

— Într-adevăr, e un lanţ greu de înfrînt, dar se grăbi să precizeze : Va trebui să-l acceptăm aşa cum este. Cine l-a urzit a avut cap, nu glumă.

Răspunsese cam în doi peri, arătîndu-şi înţelegerea faţă de suferinţa lui Ciuran — dacă era sinceră, — dar şi admira-

ție pentru ingenioasa modalitate prin care Dolman își ținea oamenii legați de el.

— Pot pleca ? întrebă lunganul într-un tîrziu, pe un ton demn de cel mai de vază dintre cerșetori.

Voidin se întoarse spre el și-l privi fără să-i răspundă.

Ciuran se apropie de ofițer și-i strigă amenințător :

— De ce mă privești așa ? Eu am poruncă să răspund de tine, nu tu de mine. Eu, eu puteam să te omor, așa să știi ! Puteam să te omor și să spăl putina fără dureri de cap, dar sufletul meu nenorocit mă împiedică să-ți iau zilele. Și tot din cauza acestui blestemat suflet, n-am plecat nici pînă acum. Ține minte asta ! Ca să nu moară cineva, pentru mine.

Tînărul îi luă arma de jos și-l somă :

— Mîinile pe ceafă și înainte, marș !

Lunganul, departe de a-i da ascultare, izbucni în rîs.

— Dobitocule ! Credeai că m-aș fi despărțit de automat, dacă aveam măcar un singur cartuș în încărcător ?

Voidin îndreptă propriul său automat spre Ciuran.

— Ești de-a dreptul ridicol ! Vrei să cred că ai cartușe ?

Ofițerul apăsă butonul care acționa resortul susținător al încărcătorului din arma lui Ciuran. Încărcătorul căzu pe pămînt, făcînd un zgomot de tinichea : era într-adevăr gol. Așadar, se afla singur și dezarmat, în fața unui bandit care, cu certitudine, avea asupra lui o armă de foc. Distanța dintre ei era prea mare ca să riște o imobilizare a celuilalt. Își spuse că cel mai important lucru pe care-l avea de făcut, era să cîștige timp ; asta, pentru a se apropia cît mai mult de potrivnicul său, pînă cînd acela nu-l va ține sub directa amenințare a armei, de care era sigur că avea să se folosească.

— Ce-nseamnă toată povestea asta, domnule Ciuran ?

Lunganul făcu un gest larg, spre ascunzătoare.

— Vezi și dumneata ! Încrederea pe care Dolman o are în noi, răspunse banditul și rîse din nou.

— Nu înțeleg.

— Poate că-ai dreptate să-mi spui asta, pentru că nu ți-am mărturisit din capul locului, pricina, adevărata pricină a dorinței mele... de „dezertare" cum spui dumneata.

Dădu la iveală, neașteptat de repede, un pistol „Beretta" calibrul 9 mm, scurt, și-i porunci locotenentului :

— Rămîi pe loc și așază-te !

Voidin se supuse, prefăcîndu-se indiferent. Își dădea seama

că adevăratul joc al banditului abia începea și că trebuia să fie tare răbdător, pînă ce avea să afle răspunsul exact la acel „de ce?" de care maiorul Gozan îl sfătuise să nu se despartă niciodată.

— Cît timp stai liniștit, nu pățești nimic, îl asigură lungănul, pe un ton batjocoritor, iar dacă o să-ți vină mintea la cap, s-ar putea să scapi teafăr.

Tăcu o vreme, retrăgîndu-se mai bine de zece pași. Se așeză, rezemîndu-se de trunchiul unui brad tînăr, își scoase tabachera. Fără să-și slăbească interlocutorul din ochi, puse pistolul alături și își răsuci o țigare. Apoi, după ce și-o aprinse și trase cîteva fumuri, se ridică și veni mai aproape de ofițer.

— Domnule locotenent, după cum bine vezi, întîmplarea prin care trecem nu-i opera mea. Nu. Aici a lucrat mintea înfierbîntată a lui Dolman, făuritorul acestui lanț al morții, în care ne zbatem și noi doi. Aseară, unchiul dumitale — dacă ți-o fi unchi cu adevărat — a fost condus o bucată de drum, chiar de fostul lui stăpîn. Ei bine, de remușcare, de teamă... ori și de una și de alta, Vasile i-a mărturisit lui Dolman că, de fapt, dumneata ești ofițer de securitate.

— Cum, îl întrerupse Voidin, și nu i-a spus tocmai esențialul? Nu i-a precizat dacă este sau nu, unchiul meu? Asta era lucrul cel mai important.

— Ori ești nebun, ori ești inconștient. Nu-ți dai seama că rostul meu, aici, alături de tine este să te lichidez?

Locotenentul își spuse că toată înscenarea de mai înainte avusese drept scop să-l determine la mărturisiri, fie prin acceptarea fugii lui Ciuran, fie din cauza spaimei pe care sperau să i-o transmită prin jocul cu încărcătoarele fără cartușe. Deci, acesta era răspunsul la chinuitoarea și obsedanta lui întrebare: voiau să afle dacă era sau nu omul Securității.

— Cum vezi, nu prea mai ai de ales; mergi cu mine sau rămîi aici, pentru totdeauna.

Banditul trase un fum lung din țigară, părînd că avea să aștepte, răbdător, hotărîrea ofițerului. După o vreme, văzînd că celălalt continua să tacă, reîncepu:

— La urma urmei, dumneata nu ai de ce să refuzi. De sigur, ai putea fi dojenit că ți-ai părăsit postul, că nu ai dus la bun sfîrșit misiunea, dar argumentul zdrobitor, pe care îl vei putea aduce în apărarea dumitale, tot eu ți-l pot furniza.

Voidin continua să tacă şi să-l privească, oarecum derutat de sfîrşitul acelei situaţii care putea deveni tragică din clipă în clipă. Căută să-şi dea seama cît de aproape sau departe se afla acel sfîrşit, străduindu-se să nu se gîndească la felul în care putea să se producă.

— Dacă te-ntorci la Dolman, niciodată n-ai să mai poţi reveni printre ai dumitale.

Tonul pe care banditul rostise această frază, nu suna nici pe departe ca o ameninţare. Era o implorare pe care Ciuran i-o adresa firesc şi sincer.

— Aşadar, aş mai putea să mă întorc la grupul nostru ?

— Da, se precipită lunganul, dar asta numai dacă bunul Dumnezeu m-ar împiedica să trag în tine. Şi asta ar însemna pierzania mea. Nu mă sili să te omor ! Nu vreau să fac asta ! Nuu ! se tînguí Ciuran şi îşi trecu mîna în care-şi avea ţigara, peste ochi, de parcă şi-ar fi şters nişte lacrimi.

O clipă locotenentul fu gata să facă o imprudenţă care l-ar fi costat viaţa, fără doar şi poate ; un acces de copilărească curiozitate îl îndemnă să-şi întrebe interlocutorul : „Dacă eşti atît de sigur că sînt ofiţer de securitate, cu siguranţă că îmi cunoşti adevăratul nume. Spune-mi-l şi te voi crede !" Deschise gura şi buzele i se arcuiră pentru rostirea — indirectă — a propriei sale sentinţe de condamnare la moarte, dar celălalt nu observase asta şi insistă pe linia gîndurilor lui.

— Poate că tinereţea dumitale nu-ţi îngăduie să cîntăreşti prea bine situaţia în care ne aflăm amîndoi şi, nici măcar pe a dumitale. Dar nu ne-a mai rămas prea multă vreme, şi, din cauza asta, cu riscul de a-ţi părea meschin şi interesant, am să-ţi mai fac o ultimă mărturisire. Am nevoie de prezenţa dumitale acolo, jos, în oraş. Am tot interesul să ajung viu. La început, cînd te-am rugat să nu-mi împiedici evadarea din banda asta de care m-am săturat, aveam de gînd să-ţi anunţ eu colegii ori superiorii că te afli într-o mare primejdie şi în felul acesta să dobîndesc o oarecare bunăvoinţă. După aceea, însă, cînd am văzut cît eşti de dornic să-ţi împlineşti misiunea, mi-am zis că dumneata nu poţi fi un simplu pion pe tabla de şah, ci o piesă de valoare. Dacă te salvez, aş putea obţine în schimb iertarea. Pricepi ?

Locotenentul îşi înfipse unghiile în pămîntul umed pe care şedea, pentru a-şi astîmpăra un uşor tremur al mîinilor. Erau nişte insinuări, aluzii directe la codul ştiut doar de Go-

zan, el și Vasile, ori simple coincidențe ? Trebuia să se stăpînească și să aștepte ; iar să aștepte !

— Gîndește-te ! Nu-ți cer nimic altceva decît ce-ți pot oferi ; ba chiar mai puțin. În schimbul absolvirii mele de cîțiva ani de detenție, te scap de la moarte.

Ciuran părea atît de sincer, încît Voidin se simți dispus să-l creadă într-o oarecare măsură, mai ales că în clipa următoare avea să se producă un fapt, prin care, banditul putea asigura pe oricine, de totala sa bunăcredință : aruncă pistolul la picioarele ofițerului, spunîndu-i resemnat :

— Pînă acuma, puteam să-mi hotărăsc singur soarta ; din clipa asta, dumneata va trebui să hotărăști pentru amîndoi.

Această nouă schimbare, abandonarea aceea disperată, nu mai părea să aibe nimic de-a face cu un joc. Totul părea acuma grav și impunea o hotărîre pe cît de judicioasă, pe atîta de grabnică.

— Mai rămîne, doar, să verific încărcătorul, spuse ofițerul, și apucă pistolul pe care lunganul îl aruncase la o jumătate de metru spre picioarele sale.

Încărcătorul era plin ; avea șase cartușe.

— E armat ?

— Nu.

Voidin controlă și văzu că Ciuran spusese adevărul.

— Gloanțele-s bune ?

— Încearcă ! ! Numai să nu mă omori.

Celălalt trase în sus.

— Toate gloanțele-s bune ?

— Toate.

Ofițerul trase într-un pom dar, cînd se urni din loc pentru a verifica efectul împușcăturii, lunganul îl întrebă cu un glas tremurînd de disperare :

— Domnule locotenent, acuma o să-mi pot revedea copiii ?

Voidin tocmai ajunsese lîngă copacul împușcat, cînd Ciuran își sfîrși întrebarea. Se-ntoarse brusc, de parcă ar fi simțit un jungher, în spate. Banditul vorbise despre revederea copiilor, dar Gozan îi precizase că fostul țărănist nici nu fusese căsătorit, vreodată. Da, da, maiorul îi precizase că din toată banda lui Dolman, numai Iosif Marton avea copii. Va să zică, fusese la un pas de moarte ; nimic din spusele, tînguielile și disperarea jucată perfect de Ciuran, nu era adevărat. Totul fusese o inteligență și abilă înscenare. Va-

sile nu trădase. Dolman continua să-l suspecteze şi să-i mai întindă cîte o cursă, dar nu ştia nimic precis. De altfel, ar fi putut să-şi dea seama de asta, chiar de la începutul discuţiei sale cu Ciuran, cînd banditul îi spusese : „Dolman ştia că eşti ofiţer de securitate iar misiunea mea este să te ucid". Dacă şeful bandei ar fi ştiut cine este, l-ar fi împuşcat pe loc, în faţa oamenilor săi. „Dar acuma, la ce bun toate aceste gînduri ?" îşi spuse Voidin şi întorcîndu-se spre Ciuran, îi răspunse :

— Nu, trădătorule ! N-ai să-ţi mai vezi copiii. Am să-l cer lui Dolman ca eu şi nu altul, să te execut. Ridică-te ! Mîinile pe ceafă ! Or fi bune sau nu, celelalte cartuşe, dar să ştii că la cea mai mică nesupunere îţi arunc pistolul în ţeastă. Marş !

Urmă un foşnet care trăda prezenţa mai multor oameni în imediata lor apropiere. De după nişte desişuri şi tufe apăru Dolman însoţit de Vora şi alţi doi bandiţi, mai tineri. Şeful bandei părea impresionat din cale-afară ; asistase la o scenă tare, aşa cum îi plăcea lui, cum nu se aşteptase !

— Lasă-l ! porunci el lui Voidin dar văzînd că acela ezită, continuă : Am văzut şi am auzit totul. Împăcaţi-vă !

CAPITOLUL IV

Alarma

Printre „informațiile" pe care Vasile Bold le furnizase fostului său stăpîn, în legătură cu șeful Securității locale, lui Dolman i se părea foarte importantă aceea referitoare la îndelungata văduvie a maiorului.

În ciuda faptului că îl știa pe Vasile „omul casei" în ceea ce priveau relațiile acestuia cu Gozan, banditul folosi și alte iscoade și din toate părțile căpătă date care îl făcură să ajungă la concluzia că maiorul lucra prea mult datorită unor preocupări de natură nu numai să-i înfrumusețeze viața, dar să-i mai ocupe și o bună parte din timp. Și-apoi, veștile primite în ultimele zile, prin care i se confirma apropiata sosire a unor elemente ce urmau să fie parașutate, pentru a-l ajuta și finanța în realizarea intențiilor sale contrarevoluționare, îl îndemnau să purceadă, cît mai repede, la reducerea timpului de acțiune al celui de care se temea cu adevărat.

Într-o dimineață, pe cînd Voidin se afla cu oamenii la instrucție, în „Valea morții", sosi Dolman. O vreme acesta asistă la exerciții. Apoi îl chemă la el pe ofițer și-i ceru să ordone repaus. Voidin se supuse. Dolman se apropie de grup și își privi oamenii într-un chip straniu. Se scurseră astfel, lungi clipe de încordare, la capătul cărora, Dolman înaintă spre ofițer și-i puse o mînă pe umăr. Se uită lung în ochii lui și numai după ce păru că s-a asigurat de ceva anume, îi spuse:

— Sper că după toate probele la care mi-ai supus oamenii, ai ajuns să-i cunoşti perfect.

Voidin se nelinişti ; Dolman era încruntat şi tonul pe care-i vorbea nu prevestea nimic bun.

— Da, domnule. Aşa sper.

Şeful bandei îşi mută privirea spre armele aranjate stivă. Imediat după aceea, zîmbi unui gînd şi continuînd să se sprijine de umărul lui Voidin, porunci celorlalţi :

— Aşezaţi-vă !

Oamenii şovăiră cîteva secunde ; apoi se lăsară să cadă pe pămîntul umed, îndoindu-şi genunchii şi strîngîndu-şi picioarele sub ei. Unii începură să-şi caute ţigările prin buzunare, alţii să-şi roadă unghiile, ori să deseneze aiurea, cu degetele, pe pămînt ; fiecare căuta să-şi astîmpere neliniştea produsă de o ciudată presimţire.

— Vora ! şopti Dolman, fără să-l privească.

Legionarul sări în picioare.

— Rămîi aşa !

Aghiotantul şefului bandei încremeni.

— Bagă cartuş pe ţeavă !

Vora îşi armă automatul.

— Nu de alta, dar să fie cineva pregătit să ne apere, cît timp vom discuta, se prefăcu Dolman că îşi motivează ordinul şi rînji. Apoi se întoarse cu faţa spre Voidin. Aşadar, nici o rezervă faţă de oamenii mei.

— V-am spus, domnule. Aşa cred... aşa vreau să cred.

— Cu aceeaşi convingere, că te numeşti Victor Jigău ?

— Da.

— Atunci, teme-te ! S-ar putea să ai surprize.

Ce voia să insinueze Dolman ? Iar neîncredere ? Abia îşi trecuse proba aceea, prin care Ciuran îl adusese la un pas de moarte, şi Voidin socotea că făcuse din plin „dovada" bunei sale credinţe. Nu ! Neîncrederea şefului bandei nu se oprise acolo. Vorbele sale nu mai păreau o simplă insinuare acum şi ofiţerul îşi dădu seama că Dolman îl ameninţa ; da, da, îl ameninţa direct, fără cea mai mică umbră de echivoc. Şi ceea ce-l tulbura mai mult era referirea la numele lui fals, ceea ce nu făcuse Ciuran, în tot timpul acelei cumplite încercări la care-l supusese. Nu ! Îşi amintea foarte bine că fostul ţărănist insistase numai pe faptul că ar fi ofiţer de securitate, pe cînd Dolman se referise la ceva mult mai

precis : numele ! Şi-apoi, sosirea lui Dolman acolo, în Valea Morţii, şi acea punere în scenă care semăna cu organizarea unei execuţii... Şi tonul insinuant, grav şi ameninţător... Dar ceea ce îl tulburase în cea mai mare măsură pe Voidin, fusese întrebarea pe care i-o adresase şeful bandei, în legătură cu încrederea în oamenii lui. O rază de speranţă străbătu negura ameninţării în care se simţea învăluit ; îi fulgeră prin minte că Dolman avea o răfuială cu altcineva şi că, pentru a-şi da importanţă atît faţă de el cît şi faţă de ceilalţi, făcuse acea aluzie la numele lui... Ba mai mult, poate că aruncase vorbele acelea tocmai cu scopul de a-l înfricoşa, silindu-l să coreleze ceea ce avea să vadă, cu eventuala sa stare de intrus.

— Pe care-l socoţi mai credincios mie ? întrebă Dolman, strîngîndu-i umărul.

Ofiţerul tresări. Îşi spuse că nu se cuvenea să răspundă imediat. Numai după ce se prefăcu a gîndi temeinic, ridică un braţ şi descrise în aer un semicerc.

— Oricare, domnule ! Toţi, dar absolut toţi, după ştiinţa mea, vă sînt devotaţi trup şi suflet.

Ene îşi desprinse mîna de pe umărul lui Voidin şi porni spre grupul bandiţilor. Se aplecă, examinînd pe fiecare dintre ei de parcă ar fi vrut să se încredinţeze că spusele locotenentului erau adevărate şi numai într-un tîrziu reveni între Voidin şi aghiotantul său.

— Tu ce crezi ? se adresă Dolman legionarului.

— Să vedem faptele, răspunse Vora, zîmbind complice, şi făcu un semn cu ochiul, ca toţi ceilalţi să vadă că el ştia „jocul".

— Auziţi, mă ? strigă şeful bandei. Fapte ! Ei, tare aş fi curios să aflu, care dintre voi ar fi gata să-şi dea viaţa pentru mine. De pildă, dumneata, domnule locotenent !

Voidin simţi cum un fior rece îi lunecă de-a lungul spinării. Îşi spuse că trebuie să rămînă calm, şi, la rîndul său, să joace cît mai tare.

— Nu !

Un murmur de surprindere se făcu auzit în rîndul bandiţilor. Dolman însuşi rămase cu gura căscată, de parcă nu-i venea să creadă că cineva i se împotrivea atîta de făţiş, indiferent că era vorba de viaţa ori moartea aceluia. Ofiţerul profită de această stare, dîndu-şi seama că n-avea să dureze

prea multă vreme ; temîndu-se de o reacție violentă a șefului bandei, se grăbi să dea o explicație refuzului său, care să reabiliteze prestigiul lui Dolman.

— Cred că nici dumneavoastră n-ați cere vreunuia dintre noi, un sacrificiu gratuit, numai de dragul unei toane. Sînt absolut sigur că răspunsul meu v-a mulțumit, dar tot atîta de sigur, îmi dau seama că am izbutit numai pe jumătate.

Ene clătină capul și rînji încurcat, neștiind ceea ce avea să mai spună ofițerul.

— Continuă !

— Repet, domnule : pentru dumneavoastră personal, mi-aș jertfi viața doar în luptă, apărîndu-vă. Pentru cauză, însă...

— Destul ! strigă Dolman, mulțumit de întorsătura lucrurilor și temîndu-se de alte încurcături. Foarte bine ! Mă bucur că ai înțeles exact, întrebarea mea. Toți, toți ar trebui să înțelegeți așa.

Voidin nu mai știa ce să creadă. Noua atitudine a șefului bandei era de natură să-l liniștească pe de-a-ntregul, dar labilitatea de comportament a aceluia continua să-l țină sub tensiune.

Dolman își aprinse o țigară. După o vreme, strigă neașteptat de tare, ca și cînd ar fi vrut să se elibereze de orice obstacol ce l-ar mai fi împiedicat să făptuiască, acolo, în plină zi, în fața oamenilor săi.

— Vine ziua cea mare !

Toți îl priviră cu un aer tîmp și lui nu-i scăpă asta, pentru că, imediat se porni să le explice cîtă nevoie aveau ei de reducerea vigilenței cu care Gozan îi supraveghea, mai ales în acea perioadă, cînd trebuia să sosească, din afară, un grup de sprijin, ce urma să fie parașutat.

— M-am gîndit, spuse el într-un tîrziu, că n-ar fi rău să-l însurăm, ori măcar să-l încurcăm cu vreo muiere. N-are ce face și din cauza asta se ține de capul nostru. Dar pentru o astfel de treabă, e nevoie de o muiere care știe să fie muiere și chiar din primul ceas să-i pună fustele-n cap... dar așa, ca maiorul să nu și le mai poată scoate.

Banditii hohotiră vesel ; cel mai tare rîdea unul tînăr, care se prinsese cu mîinile de burtă. Îl chema ori numai i se spunea Brînică.

Voidin discutase cu el în timpul „testărilor" pe care le făcuse şi aflase că acela ajunsese printre bandiţi, datorită unui straniu şi nefericit concurs de împrejurări.

Brîncă avea aproape treizeci de ani. Nu-şi cunoscuse părinţii şi fusese crescut la un orfelinat. Pe la doisprezece ani, nemaiputînd îndura bătăile şi foamea, profită de clipa cînd porţile orfelinatului se deschiseseră larg pentru a primi trăsura doamnelor dintr-o societate de binefacere şi fugi. Cioban, argat, băiat de prăvălie, îşi dusese zilele printre oameni fără suflet şi asta îl înrăise. Înfometat, pe cînd slugărea la băcănia unui mare negustor, apucă o scrumbie, dintr-o ladă şi se apucă s-o mănînce pe furiş. Surprins de patron, fu dat pe mîna poliţiei unde, din pricina chinurilor şi a curentului din beci, căpătă o brînică de care să nu mai poată scăpa niciodată. Din vremea aceea, se jură să nu mai trăiască decît din furtişaguri. Desfigurat, urmărit pentru mărunte dar repetate infracţiuni, se pripăşea pe la vreo stînă de unde, însă, nu fura nimic. „Eu, domnule locotenent, avea el să-i declare lui Voidin, sînt hoţ, dar nu tîlhar. Niciodată n-am luat, fie şi un capăt de sfoară din bordeiul în care am fost adăpostit. Pentru mine, cînd omul te primeşte în casă, e ca şi cum ţi-ar deschide sufletul şi eu, unul, niciodată nu mi-am bătut joc de sufletul nimănui, că am văzut ce rău este din cîte-am mai pătimit pe lumea asta". Nu numai vorba lui ca de bătrîn, ci întreaga sa atitudine faţă de lume trăda blazarea prea timpurie în care se cufundase. O vreme, vorbea de parcă ar fi vrut să se elibereze, printr-o sinceră şi totală spovedanie, de tot ceea ce se mai afla încă rău în el, dar nu mult după aceea, negura fricii îi cuprindea pornirea spre bine şi-i întuneca gîndurile curate. „Aşa slut cum mă vedeţi, să laudă el, am şi o iubită. Dacă aţi vedea-o, domnule locotenent! Să mă bată Dumnezeu dacă nu mă crucesc, ori de cîte ori mă duce gîndul la ea. Cum dracu's-o uita mîndreaţa aia de femeie la un pocit ca mine? Că e frumoasă, de s-ar face război mondial pentru una ca ea". Voidin îşi dădea bine seama că Brîncă exagera în privinţa sluţeniei sale şi îşi spuse că făcea asta doar pentru a pune în valoare, cît mai mult, frumuseţea iubitei lui. Mai tîrziu, însă, avea să constate că tînărul bandit era, cu-adevărat, complexat din pricina acelei infirmităţi. „Nu-i de prin părţile astea, îşi continuă

Brînică, destăinuirea, la înapoiere spre ascunzătoare. E de departe. S-a pripășit pe-aici, gonită de ai săi; ci-că i-ar fi făcut de rîs, iubindu-se cu unul și cu altul, dar eu spun că asta nu-i adevărat. Cum să vă spun, eu dam tîrcoale pe lîngă casa unde stă ea în gazdă, că se apropia crăciunul și porcul din curtea aia se cam plîngea că nu-l bagă nimeni în seamă. Mi-am zis că de ce să se ostenească altul să-l „plimbe" și să nu-l scot eu la plimbare. Ea, tocmai venea acasă. A băgat de seamă cam ce treburi aveam eu pe-acolo și m-a întrebat dacă n-aveam de lucru. Am rîs și am dat să plec, dar nu știu ce m-a făcut de-am mai întors odată capul și acolo mi-au rămas și ochii și sufletul; la Viga!

Cînd ajunse la bîrlog, Voidin îi reproduse lui Dolman, cît mai exact, discuția purtată cu Brînică, așa cum făcuse și în urma celorlalte testări. Pe urmă, cînd îi comunică și impresiile lui personale în legătură cu cel examinat, șeful bandei părea că nu-l mai ascultă; zîmbea unor gînduri numai de el știute și privea în gol, fix, încordat, către cineva numai de el văzut. Într-un tîrziu, murmură:

— Oare o fi chiar așa de frumoasă?

Voidin se prefăcu neîncrezător și asta păru să nu-i placă lui Dolman, pentru că în clipa următoare se lovi cu palma pe un genunchi și șopti:

— Dar dacă o fi cum zice Brînică?

Cu toate că în acea clipă, nici nu bănuia consecințele care aveau să urmeze, Voidin căzu pradă unor cumplite remușcări pentru indiscreția făcută. Apoi, continuînd să se zbuciume, căută să priceapă ce ar fi putut face spre a îndrepta lucrurile și sfîrși prin a-și mărturisi neputința. La urma urmei, atitudinea lui Dolman putea fi tot o încercare, al cărei scop nu-l pricepea; ar fi fost prea riscant să-i ascundă lui Dolman, fie chiar și acel detaliu din viața lui Brînică, pentru că n-avea cum să știe dacă relatările bandiților nu erau avizate și cenzurate de șeful lor, dacă nu chiar născocite de el.

Acuma, însă, Voidin privea gloata aceea pestriță și căuta să ghicească ce avea să urmeze hohotelor de rîs, stîrnite de trivialitățile rostite cu atîta emfază de Dolman.

— Ei, găsim muierea ori lăsăm să hotărască sorții, ca în povestea meșterului Manole?

Cei mai mulți nu pricepură mare lucru dar, ca să-i facă pe voie, se siliră să rîdă din nou.

— Măi, Brîncă ! Văd că dintre noi toți, tu te veselești cel mai tare, observă Dolman.

— Mă veselesc, cucoane ! răspunse omul, cum îi plăcea lui Dolman să i se adreseze toți.

— Păi, asta-i bine, dar și mai bine ar fi dacă ne-ai da o mînă de ajutor.

Brîncă se ridică și își privi șeful cu oarecare neliniște. Apoi, pe un ton nu prea sigur, se arătă dispus să se înhame la vreo treabă despre care bănuia a nu fi prea ușoară.

— Dau cucoane, chiar și amîndouă mîinile, dacă-i vorba de noi, așa cum a spus și domnul locotenent.

— Nădejdea ne este la tine. Oi vrea, ne-oi ajuta ; nu, cum ți-o fi obrazul.

Rîsetele amuțiră. Ochii tuturor erau îndreptați spre Dolman iar urechile așteptau cu încordare, să afle despre ce era vorba. Oamenii păreau încremeniți, fiecare presimțind ceva din cale-afară de rău. La un moment dat se gîndiră că șeful lor avea să dea o pildă, pedepsind cu moartea vreun vinovat. Mai văzuseră asemenea stări de lucruri. Marton, infractor versat, care trecuse prin multe încercări, se vede că intuise cel mai bine situația, pentru că, după ce privi lung spre armele adunate în piramide se ridică. Dolman, care îl urmărise tot timpul, descoperind direcția privirii acestuia îi strigă :

— Porcule !

Marton se întoarse spre el.

— Rămîi pe loc !

— Cucoane... aveam nevoie...

— Fă pe tine ! urlă șeful bandei, apoi se întoarse spre Vora și-i porunci : De-acuma-n colo, tragi ! Nimeni n-are voie să se urnească din loc.

Situația devenise de-a dreptul îngrijorătoare și oamenii păreau că abia în clipa aceea, își dăduseră seama. Alte ori, cînd avea de făcut o judecată, Dolman le cerea sfatul, fie chiar și numai de formă. Vinovatul era adus în fața lor și niciodată nu li se ceruse să-și lase arma. De data asta însă, nu rostise nici numele vinovatului și nici vina pentru care ar fi făcut judecata ; va să zică, oricare dintre ei putea să fie năpăstuit cu moartea.

— Ascultă mă, umflatule ! i se adresă Ene lui Brîncă, privind la ceilalți, pentru a vedea ce efect avea să producă vorbele lui.

Nimeni nu rîse şi nici măcar nu schiţă un zîmbet.

— Ce ţi-oi cere eu, nu-i pentru mine şi nici pentru altul dintre noi, continuă Dolman ; pentru ţară, mă ! Auzi ?

— Aud, cucoane !

— Bravo ! Ei... acuma să vedem dacă şi priceperea ţi-o fi tot atîta de bună, cum ţi-e auzul. Îşi aprinse o altă ţigară şi pufăi de cîteva ori.

— Frate dragă, continuă Dolman, nu-ţi cer nici mîinile, nici picioarele, şi nici măcar un dinte. Adică... vreau să-ţi spun că nici n-ar prea fi vorba despre tine. Uite, ce să mai lungim vorba ? Am să-ţi spun pe şleau, aşa... ca între bărbaţi şi...

Dar încă nu spuse ceea ce oamenii aşteptau cu sufletul la gură. Simulă că ar fi fost împiedicat să-şi termine fraza, datorită ţigării care i se stinsese. Se prefăcu enervat, trăgînd încă de cîteva ori, deşi văzuse că nu mai ardea. Apoi, îşi căută altă ţigară şi iar se prefăcu a nu izbuti s-o aprindă decît cu al patrulea chibrit. Numai după aceea se uită iar spre Brîncă. Îi făcu semn să se apropie şi banditul veni lîngă el, fără prea mare grabă.

— Treci lîngă Vora ! îl îndemnă Ene. Voi, ceilalţi luaţi-vă armele.

Voidin îşi spuse că subiectul jocului, de data asta, avea să fie doar Brîncă. Se duse împreună cu ceilalţi şi îşi luă automatul. Marton îi aduse lui Brîncă puşca retezată pe care acela o primise, la intrarea în bandă. Ene îi tăie calea şi-i spuse supărat :

— Păstreaz-o tu. S-ar putea ca lui să nu-i mai fie de trebuinţă.

Marton îl privi încruntat.

— Nu-ţi fie teamă ! îl linişti Dolman pe un ton zeflemisitor. Pe el îl apăr eu.

Se întoarse spre Brîncă şi-l întrebă :

— Dacă te apăr eu, mai ţi-e teamă de careva ?

Banditul nu-i putu răspunde ; părea că are un nod în gît şi-l privi cu ochii holbaţi de spaimă. Într-un tîrziu izbuti doar să-şi clatine capul, de cîteva ori, semn că nu se temea de nimeni.

— Mă bucur, domnule locotenent, că deşi te afli de puţină vreme aici, la mine, ai izbutit să-mi cunoşti atîta de bine oamenii. Iată, prima dovadă de încredere pe care mi-o

acordă, în mod absolut, unul dintre oamenii mei. Te felicit! Crezi că și ceilalți s-ncred, tot atîta de mult, în mine?

— În situația asta, da.

Șeful bandei rîse din toată inima. Ceilalți nu prea auziră răspunsul ofițerului și-apoi, ceea ce îi interesa atunci, era ca Dolman să pună capăt scenei cît mai repede. Numai că șeful părea să nu se grăbească; ba, dimpotrivă, dacă judecai după pașii rari pe care prinse a-i face în jurul banditului dezarmat, îți puteai da seama că avea de gînd să prelungească, însă, starea de incertitudine a aceluia. Într-un tîrziu, cînd socoti și el că spaima înlocuise orice alt sentiment în sufletul lui Brîncă, Dolman se opri brusc dinaintea lui și-i spuse pe un ton ca de rugăciune:

— Ajută-ne Tu... numai tu ne poți ajuta; scapă-ne de șeful securității!

Brîncă îl privi cu un aer tîmp.

— Roag-o pe Viga... pe țiitoarea ta să se dea bine pe lîngă el. Uite... și domnul locotenent este de părerea asta.

Tînărul bandit se întoarse spre Voidin, fulgerîndu-l cu o privire în care ura se amesteca cu reproșul și disprețul.

Ofițerul pricepu că Dolman dorise să îndrepte ura lui Brîncă împotriva sa, pentru ca astfel să cîștige, cît de cît, încrederea banditului, în favoarea lui.

Dolman observă că Voidin tresărise și, temîndu-se că l-ar putea contrazice, i se adresă pe tonul cel mai prietenos cu putință:

— Nu trebuie să-ți pară rău că mi-ai vorbit despre legăturile lui Brîncă cu acea femeie, deosebit de frumoasă și... mai ales, isteață. Dimpotrivă! continuă el adresîndu-se celorlalți, domnul locotenent mi-a dat o dovadă de încredere și mai ales, de atașament față de cauza pe care noi o slujim. Aici... nu trebuie să avem secrete unul față de celălalt.

Pe urmă reveni spre Brîncă, întinzîndu-i o hîrtie și un creion.

— Scrie-i femeii tale!

— Ce? întrebă banditul cu glasul sugrumat de neliniște.

— Păi... ce te-am rugat: să-i pună poalele în cap maiorului Tudor Gozan.

— Viga n-o să facă asta niciodată.

— Taci bă, prostule! Femeia-i femeie. Crezi tu că stă ea, așa... de cînd te-adăpostese eu?

Brîncă făcu un pas spre Dolman... Atitudinea lui trăda nu numai indignare, dar și intenția de a pune lucrurile la punct într-un mod foarte discret. Vora îi tăie calea, amenințîndu-l cu arma. Dolman sări între ei, apucă țeava automatului, o abătu spre altă direcție și-i spuse lui Brîncă :

— N-ai teamă ! Am spus doar că eu te apăr. Acuma, ia de scrie-i femeii să nu-și iroseasică farmecele de pomană. Zău așa ! Ori, poate că dorești să ții sfat cu ea ? Spune ! Dacă asta-ți trece prin minte, eu vreau să-ți fac pe voie ; numai să te știu liniștit. Vrei să te vezi cu ea, mai înainte să iei o hotărîre, ori te încrezi în spusele mele ?

Brîncă se dădu cîțiva pași înapoi și se întoarse spre zidul care împrejmuia, ca un cerc înalt, de stîncă, aceea Vale a morții. Într-un tîrziu, își cuprinse fața cu amîndouă mîinile și se întoarse spre Dolman, vorbindu-i, fără să-l privească, rușinat de cele ce avea să spună.

— Da... Vreau să țiu sfat cu ea. Lăsați-mă să merg și să-i vorbesc.

Vora izbucni în rîs iar Dolman după cîteva clipe făcu la fel.

— Mă, slutule, prinse a vorbi șeful bandei, ori tu te crezi prea deștept ori pe mine mă socoți prea prost ; oricum, dacă ți-a trecut prin minte să fugi, vreau să spun că, mai întîi... nu se poate, și-apoi, nici n-ar fi frumos din partea ta. Dar eu nu mă supăr și, mai mult decît atît, am să-ți vin chiar în ajutor. La ce să te mai duci pînă la ea, cînd tot atît de bine ar putea veni ea aici ? Ce spui ?

— Nu ! strigă Brîncă.

Dolman se arătă mirat de atitudinea lui și arătîndu-i din nou hîrtia și creionul, îl îndemnă blînd :

— Atunci, scrie-i ! Sigur, ce să caute Viga într-o adunare de bărbați ? Și-apoi... așa flămînzi de dragoste, s-ar putea năpusti asupra ei iar eu, neputincios, ar trebui să renunț la a te mai apăra. Da, da, te-ai gîndit foarte bine ! Ea n-are ce căuta aici, așa că... scrie-i !

Banditul se apropie de Dolman și-i șopti, implorîndu-l :

— Cucoane ! Cere-mi orice, numai asta, nu !

— Atunci să fie adusă Viga ! porunci Ene, fără să-l privească.

Vora vru să plece dar șeful bandei îl opri.

— Stai ! Mai înainte... leagă-l ! Şi uitîndu-se spre Brîncă se scuză pe un ton de batjocură : N-aş putea să vă văd îmbrăţişîndu-vă... Ştii, vreau să mă feresc de ispită...

Voidin tresări la auzul hohotului de rîs care izbucni din piepturile celorlalţi bandiţi. Îi privi atent şi observă în ochii lor sclipiri sălbatice.

— Vezi ? îl întrebă Dolman pe Brîncă, vezi cum i-a întărîtat gîndul că va fi adusă aici, Viga ? Uite, să ţii minte, numai tu eşti de vină ! Auzi ? Numai tu, pentru că te încăpăţînezi.

Legionarul se apropie de tînărul bandit, legănînd o frînghie subţire, la vederea căreia, Brîncă se agaţă de Dolman.

— Cucoane !

— Ce-i, mă ?

— Scriu ! Iaca, scriu !

Dolman îi dădu foaia de hîrtie şi creionul şi făcu un semn lui Marton. Acesta se apropie ; şeful bandei îl sili să-şi întoarcă spatele şi să se aplece, spre a servi drept masă de scris, după care începu să-i dicteze lui Brîncă :

„Mă aflu în arestul Securităţii. Omul care mă chinuie zi şi noapte este chiar şeful de-aici, maiorul Tudor Gozan. Nu mai pot îndura. Trebuie să evadez. Dacă scap cu viaţă, vreau să te văd mîine seară. Vino la heleşteu".

Brîncă ezită să scrie ultima propoziţiune dictată iar Dolman se arată nedumerit.

— De ce te-ai oprit ?

— Cucoane ! şopti banditul, fără a-şi ascunde groaza care i se strecurase în suflet, cine se va duce în locul meu ?

Ene îl privi încruntat şi, la rîndul său, îl întrebă :

— Păi, cine vrei să se ducă ? De al cui îndemn vrei tu s-asculte Viga, dacă nu de al omului pe care-l iubeşte ? Numai... să nu te trădezi. Bagă de seamă ! Te-om urmări cu răzbunarea noastră pînă dincolo de mormînt. Şi... nu numai pe tine, ci şi pe femeia ta. Aşa să ştii !

În ochii banditului se aprinseră două luminiţe care mărturiseau fericirea ce-l cuprinsese, în nădejdea că se va întîlni cu Viga. Privirile sale păreau că strigă gîndul pe care abia şi-l putea stăpîni să nu se dea în vileag : „Acolo să mă văd eu, că pe urmă oi face după pofta inimii mele ! Să credeţi voi că o să-mi vînd femeia !" Apoi, spre a-şi deruta şeful şi a-l

asigura că avea să-i împlinească porunca, își spuse că n-ar fi rău să-și mai arate încă o dată durerea și-l întrebă :

— Va să zică... tot va trebui s-o îndemn la...

— Dar cum altfel ? se arătă Dolman, supărat.

— Și, mîine seară voi fi la heleșteu ?

— Întocmai.

— Nu care cumva... eu scriu biletul și s-o duce altul ?

Dolman îngenunche și înălțîndu-și privirea spre cer, se închină, murmurînd :

— Martor mi-e Dumnezeu că pe tine și nu pe altul dintre noi, îl va întîlni Viga, mîine seară !

Brîncă adăugă grăbit și ultima propoziție pe care Ene i-o dictase mai înainte. Apoi se iscăli și, surîzător, întinse hîrtia lui Dolman.

— Dacă vrei, poți pleca chiar acum, dar... armă nu-ți pot da, spuse șeful bandei. Știi... femeia trebuie să te vadă lipsit de orice apărare ; numai așa i se va face milă de tine și va da ascultare îndemnului tău.

— Fie ! se învoi Brîncă, dar ceva nedefinit îl pironea locului.

Voidin își spuse că ceva nu era în regulă. Ori bucuria obținerii acelui bilet umbrise judecata lui Dolman, uitînd că Brîncă avea s-ajungă la Viga înainte ca ea să fi primit biletul, ori jocul șefului bandei nu luase încă sfîrșit.

— De ce nu pleci ? se răsti Dolman, privindu-și complicele.

Banditul făcu doi-trei pași spre dreapta și iar se opri.

— Unde să stau cucoane, pînă mîine seară ? Nici adăpost, nici de-ale gurii

Ene își clătină capul, în semn că avea dreptate, și într-un tîrziu spuse, privind spre ofițer :

— Poate că altul, în locul lui, s-ar descurca mai ușor...

Auzind asta, Brîncă strigă disperat :

— Dar ai jurat, cucoane, că nu pe altul ci pe mine o să mă vadă Viga, mîine seară

Dolman se apropie de el și-l privi lung.

Ceilalți urmăreau scena cu încordare.

— Dacă am jurat, îmi țin jurămîntul. Pe tine o să te vadă ! Nu pe altul... ci pe tine.

Fulgerător, Dolman își scoase pistolul și descărcă în pieptul lui Brîncă, toate cartușele. Apoi, întorcîndu-se spre bandă, le spuse pe un ton trist :

— Altminteri, ne-ar fi putut aduce necazuri... pe cînd așa, Viga o să-l creadă cu adevărat.

Oamenii îl priveau încremeniți. Nici unul dintre ei nu avea obrazul prea curat, totuși ticăloșia lui Dolman îi tulburase peste măsură. Poate că pentru asta îl și recunoșteau ca șef.

Ecoul împușcăturilor părea să revină, din înaltul pereților de stîncă ce împrejmuiau Valea Morții, stins, abia perceptibil, aidoma unor raze de soare care abia se mai zăresc pîlpîind, la ceasul asfințitului. Apoi, liniștea cuprinse parcă întreaga fire, totul părînd cenușiu în preajma mortului pe a cărui cămașă se lățeau încet șase pete de sînge.

•

Lîngă heleșteu, Viga fu întîmpinată de Ciuran. Femeia nu-l cunoștea, ca de altfel, nici pe Marton — omul care-i adusese biletul scris de iubitul ei — și nici pe vreun alt membru al bandei.

Ea tocmai iscodea împrejurimile, cînd auzi pe cineva fluierînd. Întoarse capul și, nevăzînd pe nimeni, vru să-și continue drumul, dar un foșnet de crengi o făcu să renunțe. Dintr-un tufiș, răsună o chemare înăbușită: „Aici! Aici!". Sigură că iubitul ei și nu altcineva o strigase, Viga se îndreptă în direcția din care se auzise chemarea, dar, spre surprinderea ei, se găsi în fața unui lungan între două vîrste, îmbrăcat ca prin partea locului. Dolman îl alesese pe fostul țărănist să îndeplinească „delicata misiune" privind atît întîmpinarea femeii cît și înțelegerea cu ea pentru ceea ce banda dorea să făptuiască.

— Bună seara ! murmură Ciuran.

Viga se dădu înapoi, speriată.

— Nu vă temeți ! o asigură banditul în șoaptă. Sînt de-ai lui Brîncă.

Femeia își căzni ochii pînă izbuti să străpungă întunericul ce se lăsase de-a binelea și cînd întîlni privirea interlocutorului său, îi răspunse în doi peri :

— Nu pricep prea bine despre ce vorbiți.

Ciuran îi întinse mîna, bărbătește și mormăi un nume, aiurea, de parcă s-ar fi temut să nu-l asculte cineva.

Viga îi strînse mîna, dar nu spuse cum se numește.

— Văd că nu prea aveţi încredere în mine. Urmaţi-mă şi totul va fi în ordine.

Femeia rămase neclintită.

— Eu şi cu Brînică am evadat împreună, insistă Ciuran. Pe-aici, prin apropiere, ne-au dibăcit. Pe el l-au împuşcat.

— Mort ? bîigui Viga şi fără să aştepte vreun răspuns, se porni să strige cu disperare : E mort ? Mi l-au omorît ?

Ciuran îi astupă gura cu palma, şoptindu-i :

— Taci ! Pădurea e înconjurată !

— Ce-mi pasă mie ? bolborosi femeia şi depărtîndu-i palma de pe gura ei, gemu : Du-mă la el.

Lunganul o trase spre tufişul din care ieşise.

Cînd dădu cu ochii de trupul fără viaţă al iubitului ei, Viga se aruncă pe pieptul lui cu atîta disperare, încît banditul care o condusese acolo înmărmuri. Într-un tîrziu, Viga se ridică pe jumătate, rămînînd îngenuncheată lîngă omul iubit.

— Aţi fugit, mai mulţi ?

— Da...

— Atunci luaţi-mă şi pe mine, în locul lui.

Ciuran se prefăcu că ezită, şi numai după o vreme destul de îndelungată, în timpul căreia păru să fi chibzuit atent, răspunse pe un ton nu prea hotărît :

— Cumva... poate că ne-aţi fi de vreun folos, numai că...

— Ce ? Ce anume ? insistă ea să afle chipul în care ar fi putut răzbuna uciderea lui Brînică.

— Ştiţi... mi-e greu să vă spun... Mai bine-zis mă tem ca nu cumva să vă supăr...

— Fac orice ! şopti dur, Viga.

Lunganul îşi întoarse privirea de la ea şi, cu un aer ruşinat îi spuse :

— Dacă-i aşa, atunci ajutaţi-ne să scăpăm de şeful Securităţii raionale.

Femeia se ridică în picioare şi se repezi la Ciuran.

— El mi-a omorît omul ?

Celălalt ezită şi numai cînd ochii săi îi întîlniră pe cei ai femeii, răspunse de parcă ar fi fost silit s-o facă :

— El !

— Îl omor ! strigă ea şi se grăbi s-adauge : Cu orice-mi cade la îndemînă ! Auzi ? Cu orice !

Ciuran o mîngîie pe păr şi ea tresări.

— Dă-mi voie să te consider ca pe copilul meu ; am şi eu

o fetiță... cam tot de seama dumitale, preciză el și se prefăcu a-și șterge o lacrimă.

Viga păru impresionată de suferința pe care omul din fața ei o simula așa de bine.

— Dacă-l omori, te vor prinde.

— Nu-mi pasă ! Nu-mi mai pasă de nimeni și de nimic !

— Dar nouă, nouă celorlalți, frați de cruce cu el, n-ai să ne fii de nici un folos, omorîndu-l pe acest șef. Altul îi va lua locul. Trăind, însă... alături de dumneata... gîndurile lui n-ar mai fi stăpînite numai de ură împotriva noastră și... încetul cu încetul... ne-am putea retrage și noi pe la casele noastre...

După o scurtă vreme, femeia avea să dea un răspuns de-a dreptul surprinzător pentru Ciuran

— Înțeleg, domnule... Toți bărbații ziceți că-i ceva al naibii de urît, dar asta... numai cînd e vorba despre noi, femeile.

Rîse cu amărăciune și-apoi, privind spre Brîncă, șopti de parcă i-ar fi cerut iertare :

— Acuma, însă, e vorba despre altceva.

După aceea își ridică privirile spre Ciuran și spuse trist :

— Păcat că nu mă lăsați să-l omor cu mîna mea !

— Poate că o să vină și ziua asta, că noi așa ne-am jurat, numai că moartea lui trebuie făptuită la timpul potrivit și mai ales... după o dreaptă judecată a noastră, a tuturor celor care am pătimit, după urma lui. Atunci da ! Acuma însă trebuie să-i zădărnicim vrerea și asta, am socotit noi că se poate, doar îndreptîndu-i gîndurile spre altceva, decît spre ceata noastră. Și să mai știi, fata mea, că de l-ai face să te iubească, așa cum te-a iubit Brîncă, durerea i-o fi și mai mare, cînd o vedea din ce mînă i se trage sfîrșitul. Pedeapsa lui trebuie să fie durerea, mai mult decît moartea.

— Durere, ca și durerea mea ! gemu Viga, de parcă ar fi rostit un jurămînt.

Îngenunche și își îmbrățișă iubitul, după care porni tăcută, urmată îndeaproape de Ciuran. Pădurea era liniștită ; nici o adiere, nici un foșnet. Se depărtară de helești, apucînd-o pe o potecă, spre poalele muntelui. Din cînd în cînd, răzbăteau pînă la ei orăcăitul broaștelor.

Tîrziu, după o bună bucată de drum, lunganul se porni să-i explice iubitei lui Brîncă, ceea ce avea de făcut și mai ales, cum trebuia să procedeze.

— În seara asta e o adunare populară în preajma primă-

rici ; după aceea urmează o petrecere... Acolo va fi și maiorul Gozan. După ce-l afli, te dai pe lîngă el și-i șoptești că ai avea să-i spui ceva de mare însemnătate, dar că în locul acela, ți-ar fi cu neputință ; și asta, pentru că ți-e teamă. Pricepi ?

Viga înclină capul și lunganul continuă :

— Caută să-l atragi în locuința dumitale. Acolo, te descurci mai ușor.

— Dacă n-o să vrea să intre ?

— Spui că peste cîteva minute vine Brîncă și vrei să i-l dai legat, fiindcă ți-e teamă de el. Maiorul nu știe pe care dintre noi a împușcat și nici măcar dacă a lovit de moarte pe careva.

— Să-i arăt biletul ?

— Doamne păzește ! exclamă Ciuran, dîndu-și seama că la vederea acelui înscris, Gozan și-ar da seama că toată povestea cu Brîncă este o cursă de-a lui Dolman. Chibzui cîteva clipe și pe un ton care exprima o adîncă tristețe, supuse femeii două alternative, fiind sigur că Viga avea să renunțe la folosirea biletului :

— Fată dragă, scrisoarea lui Brîncă l-ar convinge să te urmeze în casă, dar nu uita că își va da seama cam pe unde se află și găsindu-i leșul, noi nu l-am mai putea îngropa, iar răzbunarea dumitale, ca și liniștea noastră, s-ar duce de rîpă.

— Adevărat ! exclamă Viga. La asta nu m-am gîndit.

— Vezi bine, planul nostru rezistă atîta timp cît șeful Securității nu află că Brîncă a murit.

Viga tăcu îndelung.

— La ce te gîndești ? întrebă Ciuran.

Femeia tresări și răspunse buimăcită, de parcă atunci s-ar fi trezit din somn :

— Dacă m-o întreba cînd și unde am aflat că Brîncă o să vină la mine ?

— Păi, se arătă el șovăitor, spune-i că te-a căutat mai acu'vreo oră sau două ; ba... chiar ți-a vorbit și te-a amenințat cu moartea dacă-l denunți. A aflat el de prin vecini, că vrei să te lase în pace și pentru asta ai fi în stare de orice. Înțelegi ? Din cauza asta ți-e teamă și-l rogi pe el să te apere.

Viga își luase rolul în serios. Durerea ei era atîta de mare, încît locul tulburării îl luă judecata, iar voința ei de

răzbunare o mînă spre îndeplinirea acelui plan criminal, aşa încît mai ceru un detaliu. Voia să evite orice umbră de îndoială din partea celui despre care lunganul îi spusese că i-a ucis bărbatul.

— Dacă mi-o da pe careva dintre ai lui, în loc să meargă el ?

— Îi spui că n-ai încredere în nimeni altul, pentru că ai aflat chiar din gura lui Brînică, cum că el are un prieten din copilărie, printre cei de la Securitate, care-l ţine la curent cînd se porneşte vreo poteră mare, dar că nu-i ştii numele, şi din pricina asta ţi-e teamă de oricare altul în afară de el, de maior. Pricepi ? O ţii aşa, iar dacă vezi că nu se arată prea hotărît, atunci spui că vei cere apărare de la regiune. Să vezi ce-o să-i mai tremure nădragii şi-o să te roage el pe tine să-l primeşti în casă, ca nu cumva să-i ia altul pleaşca din mînă. Ehe ! Îi cunosc eu foarte bine. Fă aşa cum te-nvăţ şi să vezi cum o să meargă totul ca pe roate.

După ce stabiliră felul în care aveau să-şi comunice lucrurile mai deosebite ori stări de primejdie, prin punerea anumitor flori în fereastră, acoperirea geamurilor cu hîrtie colorată ori cu simple foi de gazetă, iar corespondenţa zilnică — prin bilete ascunse într-o spărtură a stîlpului din dreptul casei de bilete de la gară, se despărţiră.

•

Petrecerea populară organizată de primăria oraşului era în toi. Veniseră şi oameni de prin comunele învecinate şi printre aceştia se afla şi Vasile Bold.

Vasile se ţinea prin preajma ofiţerului fără sfială, întrucît legătura aceasta îi era poruncită chiar de şeful bandei. Abia venise de la întîlnirea cu Dolman şi, ca de obicei, căuta un prilej favorabil ca să-i strecoare maiorului lista cu cele trebuincioase bandiţilor, listă care de fapt cuprindea veşti de la Voidin.

Lui Gozan i se păru oarecum exagerat zelul omului de legătură. Pîndi clipa în care Vasile avea să-şi îndrepte din nou privirile spre el şi se întoarse brusc, plecînd spre biroul primăriei. Celălalt îl urmă în grabă. După cîteva clipe fu lîngă el, şi-i dădu lista scrisă chiar de Dolman.

— Măi, nene Vasile, ce-i cu Dolman? Vrea să cumpere iconițe pentru toți? Te pomenești că dorește să-i aducă pe calea cea bună, de-acum încolo!

Vasile nu făcu haz ci, cu un aer grav, întinse un deget spre lista de cumpărături și întrebă:

— Dar, cîte anume, ați băgat de seamă?

Gozan reexamină nota și văzu că numărul iconițelor era mai mic cu unul, decît cel al membrilor bandei, cum știa el:

— Va să zică, un suflet mai puțin! șopti maiorul. Dar cine anume?

Continuă să privească lista scrisă de Dolman dar concepută în mare parte de Voidin. Printre cele de trebuință bandiților, găsi „făină de in" și ca loc de procurare în dreptul acestei cumpărături, era menționat „farmacie", „12 plicuri a 20 de grame".

— La ce naiba s-o fi întrebuințînd făina de în? bîigui maiorul.

— Ca leac, atunci cînd omul are umflătură și coptură ei întîrzie. Și eu am pus unuia din copiii mei, cînd a avut brîncă.

Gozan rămase pe gînduri, întrebîndu-se ce anume o fi vrut să-i comunice Voidin. Asta nu era în codul lor, ca de altfel multe altele, dar pînă în clipa aceea se descurcase. Era gata să abandoneze ideia că blestemata cumpărătură ar fi avut vreo semnificație deosebită, spunîndu-și că pur și simplu, era de trebuință lui Dolman, dar, cum nu-și putea deslipi ochii de pe listă, observă că hîrtia prezenta două adîncituri de parcă cineva ar fi tras cu unghia: una, în dreptul iconițelor, iar cealaltă chiar de-a lungul cuvîntului „farmacie". Așadar, cutele acelea îi atrăgeau atenția că trebuie să asocieze semnificația celor două cuvinte și că avea obligația să țină seama la cea dintîi cumpărătură — de natura ei, iar în privința celeilalte — de explicația pe care urma s-o capete la farmacie.

— Nene Vasile, izbucni Gozan după o vreme, i-ai văzut pe toți?

— Drept să vă spun, șovăi omul, cînd vin eu, cam toți se-adună prin preajma mea.

Ofițerul nu se arătă prea mulțumit de explicația agentului și prinse a recapitula, cu glas tare, numind pe fiecare dintre bandiți:

— Dolman ! ?
— Era...
— Vora ! ?
— Era...
— Ciuran ! ?
— Era ! Cînd am venit era, dar la plecare... la plecare... nu l-am mai văzut. Da, da, cînd am plecat, dispăruse...
— Marton ! ?
— Şi ăsta era De cum m-a zărit, mi-a şi strigat „Ţigări ai adus, mă slugă ?"
— Brîncă ? !
— ...
— Brîncă era ? insistă Gozan, ridicînd oarecum tonul.
— Nu l-am văzut ! Sînt sigur ! Nu l-am văzut...
— Zaviec ?
— Era
— Hodor ?
— Era.

După ce termină „apelul", Gozan rămase pe gînduri. Într-un tîrziu îl privi cu atîta insistenţă pe Vasile încît acesta crezu că nu se simţea prea bine şi curmă tăcerea.

— Doriţi ceva ?

Maiorul confirmă printr-o uşoară înclinare a capului.

— Ce anume ?

— Cum se numea boala de care ai lecuit pe unul dintre copiii dumitale cu făină de in ?

— Brîncă ! răspunse Vasile.

„Şi pe cel care lipsea din bandă, tot Brîncă îl chema", îşi spuse ofiţerul. Pe urmă se gîndi la numărul plicurilor şi la greutatea fiecăruia. Ce semnificaţie puteau avea acele cifre ? Judecata firească părea ilogică şi curînd fantezia îşi luă zborul, purtîndu-i prin minte cele mai năstruşnice idei. Sfîrşi prin a-l prinde de umăr pe Vasile şi a-l întreba, pe un ton de mare taină :

— Nene, în cîte sîntem astăzi ?

— Două'ş'unu !

— Atunci, ieri s-a întîmplat ce cred eu. Îţi spun şi ora : douăsprezece !

Bold pricepu rostul vorbelor şi ochii lui se abătură asupra listei pe care se aflau înscrise cele de trebuinţă bandei lui Dolman. Lovi cu un deget hîrtia şi spuse, hîtru :

— Vedeți, dară, că nu v-am mințit ; făina de in se leagă la brînică, dar ora și ziua... nu-mi dădeau prin minte.

— Așadar, ieri, ieri, la amiază, l-au ucis pe Brînică. Dar de ce oare mă anunță băiatul meu cu atîta insistență ?

Omul de legătură căuta să-i liniștească temerile în fel și chip, după care plecă.

O vreme, Gozan se lăsă pradă remușcărilor ce-l chinuiau în mai toate nopțile lui reci, de om singur, încă din clipa cînd obținuse aprobarea ca Voidin să se infiltreze în banda lui Dolman. Uneori își mărturisea îngrijorarea, dar asta numai căpitanului Marin Iliu, care îi răspundea invariabil: „Un om care a cerut o asemenea misiune și mai ales, unul care a rezistat atîtor încercări, nu trebuie să vă mai facă probleme". Asta părea să-l mulțumească pe maior, dar numai pentru o clipă ; imediat după aceea, avea s-asculte o avalanșă de reproșuri : ba, că el avea datoria să-l oprească la timp, că Voidin nu era decît un băiețandru și el, Iliu, care a stat în preajma lui o săptămînă încheiată, putea să-și dea seama că trimiterea lui Voidin în bandă era pur și simplu o imprudență, și cîte altele, sfîrșind, însă, de fiecare dată, cu o și mai mare îngrijorare. „Nu vezi, îi spunea el ajutorului său, că Voidin nu izbutește să-l convingă pe Dolman că ascunzătoarea aceea trebuie schimbată ? Asta ce înseamnă ? Ce altceva decît că Dolman nu are încredere în el ? Și neîncrederea înseamnă primejdie ; da, da, băiatul este într-o permanentă primejdie și starea asta de lucruri se va menține, dacă nu chiar se va agrava odată cu sosirea ajutoarelor pe care șeful bandei le așteaptă din afara țării. Atîta timp cît Dolman nu părăsește ascunzătoarea de acuma, eu nu pot întreprinde nimic, pentru că asta ar atrage sfîrșitul lui Voidin... Și-apoi, mai e vorba și despre necăjitul acela de Vasile, care mi-a aruncat dinaintea sufletului pe cei opt copii ai săi..."

Pornise spre locul de petrecere, chinuit de gînduri negre și păreri de rău, cînd, se auzi strigat de glasul unei femei. Întoarse capul și descoperi, la numai cîțiva metri de el, lîngă o tufă de trandafiri ce străjuia colțul aleii din fața primăriei, o tînără frumoasă, îmbrăcată într-o rochie neagră.

Femeia se apropie de el și schiță un zîmbet.

— Domnule maior, mă numesc Viga... Viga Haneș.

— Bună seara ! murmură Gozan.

— Trebuie să vă comunic ceva foarte important, se grăbi ea să-i suscite interesul şi prinse a întoarce capul, privind de jur-împrejur.

Gestul ei trăda faptul că s-ar teme de un urmăritor, dar lui Gozan i se păru că acea măsură de precauţie ar fi fost marcată şi de oarecare ostentaţie.

— Vă ascult, doamnă.

Femeia repetă gestul de mai înainte şi răspunse aproape şoptind :

— Aici mi-e teamă.

— La birou meu, vă convine ?

— Nu !

— Atunci, unde ? Unde doriţi să discutăm ?

Cu un aer jenat, Viga îşi aplecă ochii şi abia murmură :

— La mine acasă.

— Desigur, teama dumneavoastră e foarte mare... Poate că n-ar fi rău să-mi spuneţi motivul temerii ; asta m-ar ajuta să iau o hotărîre cît mai potrivită.

Viga îşi ridică brusc ochii spre el ; privirile ei exprimau groaza.

— Domnule maior, vrea să mă omoare.

— Cine ?

— Prietenul meu... iubitul meu.

Ofiţerul o privi atent şi încercă un sentiment de milă pentru femeia aceea tînără, frumoasă şi atît de înspăimîntată.

— Dacă vă iubeşte cu adevărat, n-o să vă omoare, încercă el să glumească.

Cînd îşi coborî privirile asupra femeii, văzu că ochii ei erau înecaţi în lacrimi. Îşi spuse că vorbele lui sau poate tonul pe care le rostise au supărat-o, şi căută să repare ceea ce stricase fără să vrea, dar nu găsea să spună nimic potrivit.

— M-a iubit ! bîigui femeia, într-un tîrziu.

Gozan tresări. Era atîta tristeţe în glasul ei, de parcă revenirea acelei dragoste ar fi fost cu neputinţă. Lacrimile, mai ales lacrimile ei îl tulburară, aşa cum i se întîmpla ori de cîte ori vedea pe cineva plîngînd. Avea el amărăciunea lui, moartea femeii pe care o iubise, a singurei femei pe care o iubise şi de la care avea un copil ; avea el lacrimile lui, pe care nu-şi îngăduia să le verse şi care îi inundau sufletul ori de cîte ori trebuia să-i spună fiului său „Mămica noastră e bolnavă", cînd copilul întreba : „De ce nu vine mămica ? Am supărat-o ?"

Lacrimile altora îl îndurerau chiar mai mult decît ale lui ; nu mai voia să ştie pe nimeni nefericit şi ar fi făcut orice ca oamenii să nu mai lăcrimeze.

— Mergem ? întrebă Viga după o vreme.

— Unde ? se arătă surprins Gozan, trezit din gîndurile lui.

— La mine ; v-am cerut să mă apăraţi.

— Haideţi să-l căutăm pe şeful Miliţiei ; o să vă dea el pe cineva care să vă apere.

Porniră spre capătul aleii, dar cînd ajunseră la podul de lemn de peste rîu, Viga se opri.

— Uitasem să vă spun că omul acela vă interesează direct pe dumneavoastră.

Maiorul se-ntoarse spre ea şi o iscodi cu privirea. Chipul ei, pînă atunci contractat de teamă, părea destins, iar în ochii ei, viclenia luase locul lacrimilor.

— De ce credeţi asta ?

Femeia îl privi răutăcios şi răspunse pe un ton în care duritatea şi ironia se găseau deopotrivă :

— Pentru că se numeşte Brîncă !

Gozan îşi stăpîni emoţia. Făcu cîţiva paşi în tăcere. Femeia insistă :

— Numele vă este cunoscut ?

— Da.

— Ei bine, el crede că eu l-am denunţat ori aş avea de gînd să fac asta, pentru a pune capăt legăturii noastre.

— Dar n-aţi făcut-o...

— Vedeţi şi dumneavoastră. El zice că a aflat prin vecini despre ceea ce aş avea de gînd şi mi-a zis că mă omoară.

— Cînd ?

— În seara asta.

— În seara asta ? insistă Gozan.

Viga se sperie la gîndul că maiorul ar fi aflat de moartea lui Brîncă şi adăugă, fîstîcită :

— Da, mai acum două-trei ore ; e rănit şi din cauza asta mi-o fi strigat că numai eu am trimis poterele pe urmele lui.

Precizarea femeii, în legătură cu faptul că Brîncă era rănit, îl derută pe maior. Dacă pînă în clipa aceea Viga îi trezise grave suspiciuni, spunînd că-l întîlnise pe Brîncă cu numai cîteva ore mai înainte, contrar informaţiilor trimise de Voidin, precizarea că banditul era rănit completa perfect intenţia lui Dolman de a-l suprima pe iubitul acestei femei.

Atîta doar că asasinatul nu se împlinise, Brîncă reuşind să scape cu viaţă, prin cine ştie ce împrejurări. Gozan se întrebă de ce şeful bandei ar fi dorit moartea lui Brîncă. Nu, n-avea cum să afle asta, decît din gura banditului care, hăituit de ai săi pînă pe pragul morţii, cu siguranţă că ar fi vorbit. Şi-apoi, ar fi putut afla despre banda lui Dolman o sumedenie de lucruri pe care Vasile nu le ştia, iar Voidin n-avea cum să i le comunice. Dar pentru toate acestea, trebuia să-l prindă pe Brîncă.

— Atunci, să mergem la dumneavoastră acasă.

Viga era mulţumită ; aşadar, maiorul nu ştia că iubitul ei murise. Îşi spuse că lunganul acela care o întîmpinase în pădure şi i-l arătase pe Brîncă mort avusese dreptate. Nici prin minte nu-i trecu că maiorul n-ar fi acceptat să o însoţească acasă, dacă ea n-ar fi minţit că fostul ei iubit era rănit.

Ajunseră la locuinţa ei. Ceasul unui turn bătu unsprezece lovituri. Femeia deschise, răsuci comutatorul şi camera fu inundată de o lumină mult prea puternică pentru încăperea aceea destul de mică. Ofiţerul îşi recapitulă drumul parcurs ; nu-i urmărise nimeni, dar asta nu însemna că prezenţa lui acolo n-ar fi fost observată de Brîncă sau de vreun complice al lui, aflat undeva la pîndă. Odaia era sărăcăcios mobilată, dar curăţenia domnea pînă şi în cele mai ascunse unghere. Cîteva fotografii, reprezentînd peisaje, atîrnau pe unul dintre pereţi.

— O dulceaţă ? întrebă Viga îndemnîndu-l să se aşeze.

— Da. Şi apă multă, v-aş ruga.

Femeia deschise uşiţa unui bufet şi dădu la iveală două borcane, farfurioare de sticlă şi nişte linguriţe.

— De trandafiri sau de agrişe ?

— Din amîndouă !

Viga rîse şi se apucă să scoată dulceaţa pe farfurioare.

— Ce bine că nu sînteţi mofturos ! Desigur, soţia dumneavoastră e foarte mulţumită.

Cînd termină de aşezat farfurioarele pe tavă, îşi privi atent musafirul pe chipul căruia se aşternuse o umbră de tristeţe.

— Am spus ceva nelalocul lui ?

— Aa ! Nu, nimic, o asigură oaspetele, nimic rău.

Gozan mîncă dulceaţa cu lăcomie. Viga observă musafirul cu luare-aminte şi îşi spuse că nu trebuia să mai aducă

vorba despre viața lui de familie, dîndu-și seama că asta îl nemulțumise. Și-apoi ea se afla acolo, alături de el, pentru cu totul altceva decît pentru a-i asculta necazurile.

— V-am dat dulceață și nu v-am întrebat măcar dacă ați mîncat. Pot să vă pregătesc ceva imediat.

— Vă mulțumesc ! Nu mi-e foame.

Femeia își reluă locul, părînd mulțumită că scăpase de corvoadă.

Se scurseseră doar cincisprezece minute de cînd se aflau în încăperea aceea, fiecare căutînd să-și stăpînească încordarea. O vreme se priviră tăcuți, el gîndindu-se la modul în care Brîncă ar fi putut să apară, ea căutînd să găsească calea cea mai potrivită ca să nu dea greș.

Într-un tîrziu, Viga rîse încet.

— Ce s-a întîmplat ? întrebă maiorul.

Femeia nu răspunse și își repetă jocul.

— Mă rog, dacă nu se poate spune...

— Să nu vă închipuiți cine știe ce ; mi-a trecut mie ceva prin cap, dar mi-e teamă că vă supărați.

— Nu mă supăr.

— Știți, m-am gîndit că poate sînteți obosit și acuma v-am mai căzut și eu pe cap, cu necazul meu. La urma urmei, ați putea să stați pe pat. Oricum, e mai odihnitor decît așa, proțăpit pe scaun.

— Nu cumva vă e somn ?

— Păi... dacă vă-ntindeți dumneavoastră, aș veni și eu, pe o muchie de pat.

Gozan privi spre fereastra acoperită doar pe jumătate cu niște perdele din tifon.

— Nu vă temeți ! Sting lumina, îl asigură ea ; întunericul o să ne apere mult mai bine.

Așadar, patul era punctul final al drumului pe care-l atrăsese femeia. Dar scopul ? În ce scop ? Voia să-și înspăimînte amantul ? Nu, își răspunse maiorul după numai cîteva clipe de cumpănire. Nu acesta era motivul ispitirii pe care femeia se străduia s-o exercite asupră-i. Dar care ? Răzbunarea ? Poate, însă n-avea nici un temei să creadă asta. Nu ! Nici asta. Și-apoi, cînd o femeie se teme, ea însăși, de răzbunarea amantului ei, recurge la orice, numai la o provocare nu. Mai mult, femeia părea prea liniștită pentru o asemenea trădare a iubitului ei, pe care o dorea fățișă, sfidătoare. Ori era de

un cinism care friza cruzimea, vrînd să-şi desfiinţeze moral iubitul, arătîndu-i nu numai că-l înşeală, şi l-a dat şi pe mîna Securităţii, ori teama ei de mai înainte, ca şi lacrimile care-i înecaseră ochii, nu fuseseră decît elemente de recuzită pentru scena pe care ea abia dorea s-o înceapă!? Prea era liniştită şi prea sigură de liniştea ei! Nu cumva aflase de moartea lui Brînca? Atunci pentru ce îl chemase la ea acasă, implorîndu-l s-o apere? Îşi rememoră fiecare clipă pe care o petrecuse pînă atunci în preajma ei şi ceea ce-i reţinea atenţia, cu un soi de ciudată încăpăţînare, erau lacrimile pe care i le văzuse lucindu-i în ochi. Îşi spuse că este un sentimental iremediabil şi se dojeni aspru pentru slăbiciunea lui, care într-o zi avea să-l piardă. Dar lacrimile continuau să-i persiste în amintire şi simţi nevoia să-şi amintească momentul cînd le văzuse. Viga urmărea, atentă, neliniştea pe care chipul lui începu s-o trădeze, şi atribui noua lui stare tulburării provocate de ispititoarea ei propunere. Îşi pîndea încordată prada, pe care începuse s-o considere aproape sigură.

Gozan îşi aminti că ea plînsese atunci cînd el încercase să glumească spunîndu-i „Dacă vă iubeşte cu adevărat, n-o să vă omoare". Da, da, atunci izbucniseră lacrimile acelea cărora le urmase un răspuns atît de îndurerat: „M-a iubit". Aşadar, ea ştia că prietenul ei n-o va mai putea iubi, şi deci avea cunoştinţă de moartea lui. Dar ştia cine anume îl omorîse? Poate că ştia, şi-atunci ademenirea lui, acolo, avea drept scop să şi-l facă complice la răzbunare. I se făcu milă de acea nefericită care se gîndea că, oferindu-i graţiile ei, va putea fi mai sigură de ajutorul dorit. De bună seamă că după ce i s-ar fi dat, femeia i s-ar fi destăinuit întru totul, gîndi maiorul şi zîmbi acelei manevre copilăreşti. Mentalitatea ei o îndemna să şi-l apropie, socotind că numai după aceea se putea încrede în el, şi fu gata să-i spună că el nu cerea nici un preţ pentru ajutorul pe care urma să i-l dea. Deodată, îi trecu prin minte un alt gînd: nu cumva îl socotea pe el vinovat de moartea iubitului ei? Atunci totul lua altă întorsătură. Poate că iubita lui Brînca uneltise chiar cu Dolman să-l atragă, fie pentru a-l compromite, fie chiar pentru a-l suprima. Căută să pară cît mai stăpîn pe sine şi întrebă:

— Doamnă, cînd l-aţi văzut ultima dată?

Viga socoti că maiorul se temea de revenirea lui Brînca şi căută să-l liniştească:

— Dacă din pricina asta nu vă culcați alături de mine, atunci aflați că Brîncă nu prea umblă noaptea. Poate mai spre ziuă să vină. Pînă atunci mai este. Oricum, n-o să mă lăsați fără apărare în puterea nopții.

Se întinse pe pat, lăsîndu-și pulpele dezgolite, și închise ochii.

— Vreți să stingeți lumina ? murmură ea, acoperindu-și pleoapele cu un braț.

„Cu siguranță că știe de moartea lui", își spuse Gozan.

— Ce îmi ascundeți și în ce scop ? strigă el.

Viga sări de pe pat și se fîstîci.

— Nimic ! Ce s-ascund ? N-am nimic de ascuns.

— Atunci, de ce mi-ați spus că l-ați văzut chiar în seara asta ? Doar știți că a murit. Ar fi fost mai cinstit să-mi spuneți de la bun început că vreți să-i răzbunați moartea cu ajutorul meu.

— Cu ajutorul dumneavoastră ?

— Da, așa cred. Sînteți o femeie tînără și foarte frumoasă, dar eu nu vreau nici o recompensă, nici o plată, pentru că lupt împotriva acelora care v-au lovit atîta de greu. Mă bucur să vă știu alături de mine, așa cum mă bucur cînd ni se alătură oricare om cinstit.

Viga se clătină pe picioare. Așadar, banda îi omorîse iubitul. și nu cei de la Securitate ! Apoi, cînd își mai reveni, căzu prada unei chinuitoare îndoieli : dacă maiorul o mințea ? Dacă, totuși, el îl împușcase pe Brîncă și acuma se temea de răzbunarea ei ?

— Nu cred o iotă din tot ce spuneți, se năpusti Viga. Voi l-ați omorît, pentru că izbutise să evadeze.

În clipa aceea, lui Gozan îi apăru totul limpede : Dolman îl ucisese pe Brîncă pentru a se folosi de dorința de răzbunare a Vigăi. Deci în ochii ei el și nu altcineva apărea vinovat de moartea banditului. El și nu altul era cel împotriva căruia Dolman îndreptase răzbunarea Vigăi. Își spuse că n-avea altceva de făcut, decît să-i mărturisească femeii toate gîndurile sale. Efectul fu neașteptat pentru el ; nu numai că Viga își dădu seama că fusese unealta bandei, dar îi destăinui scopul în care asasinii iubitului ei doreau să se folosească de ea.

Discuția luă sfîrșit cu un hohot zdravăn de plîns. Impresionat dar și nepriceput, maiorul rămase locului o vreme, fără să știe cum să aline zbuciumul femeii care-l chema parcă, din

nou în ajutor. Se smulse din locul pe care părea să fi împietrit, se apropie de ea și-i mîngîie părul. Viga tresări. Își pironi ochii într-ai lui și murmură aidoma unui jurămînt :

— Să știți că nu sînt dintr-alea... Credeți-mă !

— Te cred, o asigură Gozan și vru să plece.

— Atunci, de ce nu-mi dați mîna ?

Ofițerul îi întinse mîna.

— Să mă iertați, bîigui Viga și lacrimile prinseră a șiroi din nou. Doare, domnule maior !

— Știu...

— Al naibii de tare !

— Știu... bîigui Gozan și plecă.

Cînd ajunse acasă, era ora patru. Își aprinse o țigară și se așeză dinaintea fotografiei băiețelului său. Tocmai începu să-și imagineze o „ceartă", chipurile, pentru că micuțul îl privea oarecum zeflemitor, cînd la geamul dinspre stradă se auziră cîteva ciocănituri. Tresări. Se ridică, merse spre fereastră, trase perdeaua și-l văzu pe căpitanul Marin Iliu. Deschise și-l întrebă din priviri : „Ce s-a întîmplat ?". Răspunsul n-avea să întîrzie :

— A fost interceptat un avion străin ; am ordonat stare de alarmă și am raportat la Minister. Își privi ceasul și adăugă : Peste două ore, colonelul Valeriu Marinescu va fi aici.

Gozan își îmbrăcă haina, stinse lumina și ieși. Din depărtare, zorile soseau însoțite de nori întunecați. Străzile erau încă pustii. Cîțiva stropi de ploaie le udară fețele, de parcă ar fi vrut să-i învioreze după o noapte de nesomn. Avea să urmeze o zi grea.

CAPITOLUL V

Prima lecție

Alarma avea să dureze cîteva zile și nopți, dar avionul străin nu-și mai făcu apariția. Gozan și subordonații săi erau siguri că avusese loc paraşutarea elementelor de sprijin, promise lui Dolman. Abia pe la mijlocul săptămînii ce urmă, Vasile duse cumpărăturile pentru bandă și Gozan primi cu întîrziere confirmarea : Ene își aștepta noii complici paraşutați.

Scotocirea pădurilor, controalele la punctele obligatorii de trecere, organizate de colonelul Valeriu Marinescu împreună cu maiorul Gozan, nu conteneau zi și noapte. Totul părea, însă, zadarnic. În cea de a cincea zi de la alarmă, ofițerul de serviciu raportă maiorului Gozan că un tînăr dorește să-i comunice, de urgență, ceva deosebit de important. Maiorul ordonă ca vizitatorul să fie condus în biroul său și după cîteva minute îl avea în față. Îl invită să ia loc, dar noul sosit refuză, gesticulînd dezordonat. Abia după cîteva minute, Gozan desprinse din bîiguiala lui ceva care-l făcu să se simtă emoționat.

— Eu și ei... am fost paraşutați.

Aşadar, în fața lui se afla unul dintre cei aşteptați de Dolman. Cum, unde, cînd și cine-i paraşutase ? Ofițerul se apropie de noul sosit și, aproape silindu-l, îl aşeză pe scaun. Tînărul era atîta de palid iar mișcările lui atîta de nesigure, încît lui Gozan îi fu teamă că din clipă în clipă avea să-l vadă prăbușindu-se. Își luă scaunul de la birou și se aşeză dinaintea musafirului său, cît mai aproape, pentru a-l putea susține dacă va da semne de ameteală.

Se scurseră lungi minute de tăcere, la capătul cărora tînărul murmură :

— Sînt dintr-o comună vecină... Mă numesc Ion Ormazu...

Părea să fi făcut mari eforturi pentru a-şi spune numele, fiindcă pe frunte îi apărură mari broboane de sudoare iar mîinile, deşi erau sprijinite de braţele scaunului, începură să-i tremure.

— Ascultă ! se prefăcu Gozan supărat, ce ai de te bîţîi ca un paralitic ? La urma urmei, te afli în ţara ta. Şi-apoi lasă că ştiu eu de ce tremuri ; credeai că mai înainte să te interoghez, o să te jupoi de piele ; aşa-i ?

Tînărul înclină capul.

— Asta ai fi meritat ! continuă Gozan, numai că eu nu am suflet să fac aşa ceva.

Ion îşi ridică privirea şi spuse pe un ton mai liniştit :

— Să ştiţi că mămuca ar fi făcut-o, de n-aş fi venit aici : cu tătuca-i altă treabă, dar ea... ea-i fiară pentru dreptate. „Nu mergi de bună voie, te belesc de viu şi-ţi dau pielea la cîini" mi-a spus, îndată ce i-am mărturisit cu ce gînduri am fost trimis în ţară. Şi cu ea nu-i de glumă !

— I-ai spus tot ?

— Ca la spovedanie, domnule maior.

— Atunci, poate că îmi spui şi mie...

— Spun, cum să nu spun, că altminteri ştiu ce mă aşteaptă din partea mămucăi.

Tăcu o vreme, părînd nu numai că îşi punea ordine în gînduri, dar şi că îşi căuta forţa de care avea nevoie pentru acea mare şi tristă destăinuire. Într-un tîrziu îşi acoperi chipul cu palmele, de parcă i-ar fi fost cu neputinţă să se mai lase privit, şi se porni pe mărturisiri.

•

În noiembrie, cu trei ani mai înainte de cel în care avea să se afle dinaintea maiorului Tudor Gozan, tînărul Ion Ormazu, pe atunci în vîrstă de numai optsprezece ani, se înhăitase cu un băiat cam de-o seamă cu el, pe nume Gore Cioplea. Acesta, avînd de executat o pedeapsă pentru că jefuise într-o noapte nişte bătrîni, dorea să se pună la adăpost pentru totdeauna, fugind din ţară. Ormazu, dornic şi el de aventuri, îl urmă, trecînd împreună cu el frontiera ascunşi într-un vagon

de marfă. Drumul dură cîteva zile, Europa fiind pe vremea aceea abia dezmeticită după război. Coborîră în gara de destinație a vagonului de mărfuri, undeva în occident. Înfometați și înfrigurați, căutară ceva de lucru. Săptămîni de-a rîndul se hrăniră cu resturi de alimente azvîrlite prin lăzile de gunoaie. Lucrară la o fermă apoi la un terasament de cale ferată. Venea iarna. Nici hrană, nici adăpost. Ormazu mărturisi lui Cioplea că dorea să se întoarcă acasă.

— Ai să înfunzi pușcăria ! îl înspăimînta Gore Cioplea, ori de cîte ori Ion aducea vorba despre asta. Ion se speria și continua să-și urmeze prietenul.

Într-o seară, cam pe vremea cînd oamenii fac tîrguieli pentru sărbătorile de iarnă, Gore îi spuse :

— Ioane, acuma e mare înghesuială prin magazine.

Ormazu tresări, pricepînd intențiile celuilalt.

— Nu fac eu de-astea !

— Măi frățioare, dacă nu vrei, nu prăduiești tu. Barem ține tira.

— Ce-i aia ?

— Ce să fie ? se grăbi Cioplea să-i explice, eu șparlesc și tu te zgîiești primprejur. Dacă e pericol, îmi faci un semn. Asta-i.

— Nu, răspunse hotărît Ion. N-am să fac asta pentru nimic în lume.

— Atunci ai să crăpi de foame ! Pricepi ? Să moară mama, dacă ți-oi da vreo îmbucătură din ce-oi agonisi !

Se smulse de lîngă Ion, pornind hotărît spre ușa unui magazin de mezeluri. După cîteva minute, reveni cu un salam și cîteva cornuri, dar nu se opri lîngă Ormazu ci își continuă drumul pînă la capătul străzii. Ion îl urmă, spunîndu-și că prietenul său nu se oprise lîngă el, doar din prudență. Cînd ajunse la colțul străzii, Gore stătea rezemat de burlanul unei case, în fața căreia trotuarul fusese curățat de zăpadă.

— Dă-mi și mie ! îl imploră Ormazu.

Celălalt îl privi batjocoritor și îl scuipă.

— Măcar un corn...

Gore mușcă din salam și începu să mestece leneș. Nemaiputînd răbda, Ion se repezi asupra lui, îi înșfăcă salamul și mușcă lacom. Abia apucă să facă asta ; în clipa următoare Cioplea îl izbi cu piciorul în stomac, doborîndu-l. Cînd își reveni, își văzu prietenul aplecat deasupra lui, frecîndu-l cu

zăpadă pe față. Își spuse că, desigur, regreta purtarea de mai înainte și cu un glas aproape stins îl rugă din nou :

— Dă-mi măcar un corn.

Gore scoase un corn din buzunar și începu să mănînce, plescăind.

— Frățioare, mor ! se tîngui Ormazu.

— Uite... îți dau, vorbi Cioplea, continuînd să mănînce, dar jură-te că te duci p-ormă la „treabă" !

— Jur ! încuviință Ion.

Cioplea îi dădu ce mai rămăsese din cornul început de el.

— Dă-mi și o bucată de salam.

Celălalt izbucni în rîs.

— Băi, șmecherie ! Ce interes am ? Dacă te saturi, ți-e greu să „lucrezi" și-mi rămîne gaură-n gestiune. Hai, mînă măgarul, că prinzi igrasie și dacă te ia cu rău, să nu-ți închipui că o să-ți țin lumînarea pînă te-oi înzdrăveni. Hai, n-auzi ?

Ion se ridică cu greu și-l urmă. Cînd ajunse în dreptul mezelăriei, Gore se opri. Îi făcu semn să intre, dar el mai ezită cîteva clipe, privind aiurit spre cerul din care începuseră să cadă fulgi mari. Ochii i se umplură de lacrimi ; atît din pricina asta, cît și a forfotei din jurul său, îl cuprinse o ameteală teribilă. Cineva îl susținu, dar picioarele nu-l mai țineau și căzu chiar pe pragul magazinului. După mai multe zile, avea să afle de la o soră care-l îngrijea că fusese adus la un spital. Era atît de slăbit, încît se ținea de pereți, cînd încerca să facă cîțiva pași. Femeia îl rugă să coboare de pe pat, pentru a-i schimba așternutul. În camera aceea se mai afla doar un singur pat. Se sprijini de marginea lui și izbuti astfel s-ajungă la fereastră. Era o zi mohorîtă, cu cerul acoperit de nori plumburii. Dinaintea lui, cît putea cuprinde cu privirea, doar pomi cu crengile încărcate de zăpadă. Părea că spitalul se afla în inima unei păduri sau într-un imens parc. Se îndreptă spre ușă, dar sora îl reținu :

— Nu aveți voie să părăsiți camera. Toaleta se află alături, preciză ea. Dacă doriți altceva, sunați.

— Aș fi vrut să ies la aer...

— Numai cu aprobarea domnului Rudi.

Ormazu ridică din umeri, în semn că habar n-avea cine era acel domn Rudi.

— Este de la poliție, explică sora.

Nu mai ţinea minte dacă furase ceva din mezelăria spre care-l condusese Gore. I se părea că şi memoria îi slăbise, ca şi puterea de a se mai ţine pe picioare. Făcu cîţiva paşi înapoi, urmînd s-ajungă la patul său, dar slăbiciunea îl doborî în dreptul patului vecin şi se aşeză pe el. Îşi ridică ochii spre soră :

— Am să cer iertare celui care doarme în patul acesta.

— Nu-i nevoie ; puteţi sta liniştit. Aţi rămas singur.

Abia în clipa aceea îşi dădu seama că femeia vorbea româneşte şi gîndul că s-ar afla acasă, în ţară, îl tulbură.

— Unde mă aflu ?

— La spital, răspunse sora, privindu-l nedumerită.

— În ce oraş ! În ce ţară ? insistă Ormazu.

— Fii pe pace ! Eşti într-o ţară liberă.

— Sînteţi română ?

Femeia confirmă printr-o înclinare a capului şi continuă să deretice prin cameră, dîndu-i a înţelege că n-avea de gînd să-i dea prea multe relaţii.

— Doamnă, eram împreună cu un prieten ; îmi amintesc perfect. Cînd mi s-a făcut rău, prietenul meu era lîngă mine.

— Aţi fost aduşi, aici, împreună. El e sănătos, aşa că...

Şi femeia îşi curmă explicaţia.

— Dar unde-i acuma ? insistă Ion.

— Nu ştiu exact. Oricum, e la adăpost şi nu duce lipsă de nimic. Nu-i duce grija. Cu dumneata o să fie mai greu, pînă ţi-oi reveni. Cînd te-am adus, ne-am temut cu toţii că ai avea o congestie pulmonară. Pe urmă, ne-am dat seama că te sfîrşeai din pricina foamei şi a frigului. Of ! Of ! Cum de nu v-a trecut prin minte să vă adresaţi primului comisariat de poliţie ? Copii fără minte...

Spre seară, Ion fu trezit din somn de glasul răguşit al unui bărbat care-l striga pe nume :

— Ormazu ! Ion Ormazu !

Se ridică în capul oaselor şi privi spre cel care-l trezise — un bărbat între două vîrste, scund şi puternic, roşcovan la faţă şi cu ochi spălăciţi.

— Am auzit că ţi-ai venit în fire.

— Da... mi-e mai bine, bîigui Ion.

— Mîncarea, sper... îţi ajunge ! ?

— Prea multă, chiar prea multă.

— Să mănînci tot ce ţi se dă ; numai aşa vei prinde forţe.

— Da, domnule doctor ; așa am să fac.

Celălalt zîmbi viclean, își închise ochii pe jumătate și cu glasul coborît pînă la șoaptă, murmură :

— Eu nu sînt medic.

Ormazu se dezveli, aruncînd pătura de pe el, de parcă ar fi vrut să evite o sufocare.

— Atunci, cine sînteți ?

Vizitatorul îl bătu pe umăr, dar nu se grăbi să-i răspundă. Ion coborî de pe pat și, ca să spună ceva, se plînse de căldură. Grăsanul se grăbi spre cuier, luă un halat gros și i-l petrecu peste umeri. Apoi deschise fereastra. O boare de aer rece și proaspăt năvăli în odaie.

— Desigur, sînteți de la poliție, îl încercă Ormazu.

— Da.

— Prietenul meu se află la dumneavoastră ?

— Exact. Dealtfel, în curînd veți fi împreună.

— De ce ? De ce l-ați luat, domnule... Rudi ?

Vizitatorul exclamă cu prefăcută mînie :

— Cu siguranță că numai sora ți-a destăinuit numele meu ! Ce-am să-i fac ! Ce-am să-i fac ! Ori... s-o iertăm ?

— S-o iertăm, domnule Rudi.

— Mă bucur că ești un bărbat inimos. Uite, acuma îmi dau seama că necazurile ți-au venit numai și numai din pricina faptului că ești prea bun. Sînt sigur că, fiindu-ți milă de prietenul dumitale, văzîndu-l tare înfometat, ai apucat drumul hoției.

La auzul acestor cuvinte, mintea lui Ormazu se întunecă. Părea că un val de sînge îi inundase creierul iar judecata lui fusese înghițită și înecată pentru totdeauna. O senzație de haos luase locul firescului ce-l înconjura și pe dinaintea ochilor începu să i se perinde un vălmășag de imagini. După o vreme, își trase pătura peste picioare și gemu. Se vede că frigul ce răzbătea în odaie, prin fereastra larg deschisă, îl ajută să-și vină în fire. Mintea i se mai limpezi, reușind chiar să-și amintească ce anume îl tulburase în timpul acelei discuții. Se străduí să-și facă ordine în gîndurile sale, răzlețe încă, și după o vreme, se simți în stare să spună :

— Dar domnule Rudi, eu n-am furat nimic, niciodată !

Celălalt se arătă mîhnit, părînd, însă, că nu vrea să mărturisească de ce.

— Credeți-mă ! N-am furat nimic ! repetă Ion.

Rudi îl privi cu şi mai mare tristeţe.

— Doar n-ai să laşi ca prietenul tău să suporte consecinţele unei fapte pe care n-a săvîrşit-o ! Nu, sînt sigur că un om atît de bun ca tine nu va primi un asemenea sacrificiu.

Aşadar, Gore aruncase vina pe el şi grăsanul era dispus să-l creadă. Asta însemna că el avea să suporte urmările faptei prietenului său. Cuprins de ameţeală, se întinse pe pat şi închise ochii. După cîteva clipe, auzi un zgomot : vizitatorul închisese fereastra. Îl auzi din nou umblînd şi deschise ochii. Grăsanul ajunsese lîngă patul vecin.

— Eşti foarte slăbit, îmi dau seama, dar trebuie să-ţi iau o declaraţie scrisă, în legătură cu cele petrecute la mezelărie. Nu eşti obligat să recunoşti ; nimeni nu te va sili să faci aşa ceva. La noi, omul declară numai ceea ce vrea. Atîta doar, este de datoria mea să te previn că martorii, precum şi patronul mezelăriei, au văzut asupra dumitale lucrurile furate.

Poliţistul se scotoci prin buzunare şi dădu la iveală un pachetel în care se aflau cîteva bucăţi de gumă de mestecat.

— Vrei ?

Ormazu refuză. Celălalt desfăcu o bucată şi începu să mestece.

— Pari speriat, dar să ştii că situaţia dumitale nu-i chiar atît de rea cum îţi închipui. Ascultă-mă pe mine ! Şi ştii ce îţi va uşura vina într-o mare măsură ? Două lucruri : mai întîi, faptul că vii dintr-o ţară în care oamenii mor de foame şi singurele modalităţi de a-ţi procura hrana sînt cerşitul şi hoţia.

— Domnule Rudi, eu am o familie modestă, chiar foarte modestă ; n-avem mobilă scumpă, lucruri de preţ şi nici măcar un singur bănuţ economisit, dar crăpelniţă ! să dăm şi la cîinii vecinilor !

Grăsanul se arătă foarte supărat :

— Ascultă, dacă n-ai să declari că e mizerie în România, la ce bun să-ţi mai arăt şi cel de-al doilea argument care te poate ajuta la proces ?

Ormazu se sperie de strigătul poliţistului şi îşi spuse că, măcar în clipa aceea, trebuia să pară cît mai supus. Şi-apoi dorea să afle, pînă la capăt, planul de apărare pe care Rudi i-l comunica cu atîta insistenţă.

— Vă cer iertare... Se vede că boala mă face să spun prostii ; poate că mai am febră.

— Eram sigur că ai să învingi suferința prin care treci. Acuma, ia aminte : ai un prieten nemaipomenit ! Mi-a spus că pentru dumneata n-ai fi fost în stare să furi niciodată, dar ai făcut asta pentru el. Gîndește-te ce importantă va fi o astfel de declarație la proces !

— Așadar, voi fi judecat ?

— Bineînțeles, însă tribunalul va avea în vedere toate cîte ți le-am spus. Ei, sigur... dacă ai avea ceva bani, ți-ai putea lua un avocat, și dacă ai avea mai mulți bani, nici n-ai păși pragul închisorii, în schimbul unei cauțiuni. În sfîrșit, soluțiile acestea sînt imposibile în situația ta. Deocamdată, va trebui să-mi scrii declarația.

Ormazu nu mai putea și nici nu mai dorea să facă vreo opoziție. Singurul lucru care-l dorea cu adevărat, în acea clipă, era să se vadă la capătul acelui simulacru de interogatoriu și să se culce. Rudi îi aduse la pat mapa în care se afla foaia de observație, așternu pe ea o foaie de hîrtie și-i dădu un stilou. Apoi începu să-i dicteze și Ion scrise totul, așa cum dorea polițistul.

Maiorul Gozan avea să mai afle de la Ion Ormazu că după cinci-șase zile de la acea declarație, un polițist îmbrăcat în uniformă îl condusese la un comisariat, unde îl reîntîlni pe Rudi. De data asta, însă, tonul anchetatorului nu mai păstra nimic din amabilitatea primei discuții.

— Autoritățile din țara noastră au examinat toate posibilitățile acordării unui azil politic, dumneavoastră și prietenului dumneavoastră.

— Dar n-am cerut azil ! precizâ Ion.

Polițistul scoase din birou un formular gata completat, cu toate datele personale ale lui Ormazu și dîndu-i-l, îi porunci :

— Semnează ! Am făcut eu această cerere, în numele tău, ca să-ți ușurez situația. În felul acesta, s-ar putea ca grupul compatrioților dumitale să te scape de pușcărie, depunînd cauțiunea de care ai nevoie.

Înspăimîntat de perspectiva unei perioade de detenție, Ion semnă iar Rudi îi smulse, grăbit, hîrtia :

— Asta, așa... ca să te ajut. În ceea ce privește furtul însă, trebuie să închei dosarul.

Urmară întrebări privind situația lui militară și cînd răspunse că abia peste doi ani ar fi trebuit să se prezinte la

încorporare, anchetatorul se arată nemulțumit. Apoi, i se ceru să precizeze ce ofițeri cunoaște, funcțiile și chiar adresele lor. Îl chestionă dacă prin apropierea comunei sale se găsesc amplasate unități militare, îi ceru să aprecieze efectivele și tipul de armament folosit la instrucție. Cînd văzu că nu se pricepe la descrierea armamentului, îi prezentă un soi de album în care se aflau fotografii și desene ale tuturor tipurilor de arme. După aceea, îi ceru să vorbească despre organizarea instituțiilor publice, despre întreprinderi — incluzînd obiectul fabricației, numărul muncitorilor și felul utilajelor folosite în producție — pentru ca în cele din urmă să insiste asupra aprovizionării populației și stării de spirit. Un deosebit interes arătă Rudi față de activitatea organelor de securitate și miliție, cerînd ample detalii asupra relațiilor cu populația ale acestor instituții, abia înființate pe atunci.

Ormazu nu se sfii să-și manifeste teama că asemenea informații echivalau cu o trădare de patrie, dar Rudi îi preciză :

— Dimpotrivă ! Aceste relatări alcătuiesc o primă dovadă de atașament față de noua patrie pe care ți-ai ales-o. Numai așa vei putea îndupleca autoritățile să-ți acorde azil politic, iar pe ceilalți fugari din România, să te ajute ca să nu faci pușcărie. Dacă vrei să te întorci acasă, n-ai decît, numai că asta ar fi posibil după ce-ți ispășești pedeapsa. Oricum, nu te pripi. Întotdeauna e bine ca omul să cîntărească riscurile mai înainte să se arunce în apă. Ce te-ar aștepta în România ? Mai întîi, închisoarea, fiindcă ai trecut fraudulos frontiera. Apoi, cei care te-au îngrijit ar cere statului român plata pentru spitalizare și medicamente. Desigur, tu ți-ai plătit toate astea prin informațiile pe care ni le-ai dat, precizează Rudi, și-i arătă noua declarație pe care abea se uscase cerneala, dar... știi cum sînt oamenii ! Cînd vor vedea că îi părăsești, după ce te-au ajutat, s-ar putea răzbuna pentru lipsa ta de recunoștință și-atunci... cine știe ? Ar trimite această declarație autorităților românești. Nici nu vreau să mă gîndesc la situația în care ai fi pus ! Cu siguranță că nu ți-ar accepta nici o explicație și te-ar socoti trădător, spion... Hai să nu ne mai gîndim la toate astea. Uite, afară s-a înseninat ; e o zi frumoasă ! Ce-ar fi să facem o plimbare ?

Năucit de spaimele pe care polițistul i le strecurase în suflet, Ion se ridică de pe scaun și porni spre ușă. Pașii îi erau nesiguri.

— Ți-o fi foame ? se arătă îngrijorat, grăsanul.

Ormazu bîigui ceva de neînțeles.

— Imediat vom pleca ; numai să-mi strîng lucrurile de pe birou. Pe drum, ne vom opri undeva și-am să-ți dau să mănînci. De altminteri, nici eu nu am băut ceaiul de dimineață.

Ieșiră din birou. În stradă îi aștepta o dubă al cărei aspect era destul de jalnic. Șoferul, un bărbat de vreo treizeci de ani, blond, slab și mic de statură, aștepta pe trotuar, rezemat de gardul comisariatului. Pe mașină era scris, cu litere mari, de culoare portocalie, „LORI". Ion își spuse că, desigur, așa se chema firma a cărei proprietate era duba. Rudi îl chemă pe șofer și i-l arătă pe Ion.

— Unul nou ? întrebă slăbănogul.

Polițistul confirmă printr-un gest și se grăbi să-i prezinte. Ion află că șoferul era tot din România, sosit acolo cam în aceleași condiții în care ajunsese și el. Îl chema Mareș Petre și era de prin Transilvania, judecîndu-l după accent.

— Pufoaica ! ceru polițistul.

Mareș se repezi, deschise ușa din spate, lăsă o scăriță de metal cu două trepte și preciză :

— Am adus-o ; e pe bancă.

Rudi se urcă cel dintîi și Ormazu îl urmă. În dubă era foarte frig. De afară se auzi o izbitură. Șoferul se urcase la volan și închisese ușa. Imediat, în dubă se aprinse un bec. Grăsanul îi întinse lui Ion o pufoaică.

— Nu-i nouă, dar o să-ți țină cald. Pune-o pe tine.

Mașina demară. O vreme, drumul păru drept. Urmă un viraj la stînga și apoi duba își mări viteza. Dinăuntru nu se mai zărea nimic. După un timp, Ion avu impresia că mașina părăsise orașul, judecînd după faptul că mersul devenise neîntrerupt. Se scurseră, astfel, cam două ore, cînd duba se opri. Coborîră.

Se aflau pe un maidan imens și înzăpezit. În spatele lor, doi oameni, îmbrăcați tot cu niște pufoaice ca aceea căpătată de Ormazu, se chinuiau să închidă niște porți. În fund, spre dreapta, se zărea o baracă mare. Ion crezu că fusese adus la vreo închisoare și, cu glasul tremurînd, întrebă :

— Aici o să-mi fac pedeapsa ?

Grăsanul rîse și-l bătu, prietenos, pe umăr.

— Fii pe pace! Avem noi grijă să nu înfunzi pușcăria, dar asta... atîta timp cît vei fi un băiat de treabă. Ascultă! Dosarul tău rămîne închis dar, la cel mai mic semn de neascultare, îi dăm curs. Apoi, după ce-ți faci pedeapsa, desigur, numai avînd încredere în tine, te vom trimite în România. Acolo... te descurci tu.

Rîse și își iuți mersul spre baracă.

— Domnule Rudi! strigă băiatul. Aș vrea să știu, unde m-ați adus?

— Printre români ca tine și ca prietenul tău. N-o să-ți lipsească nimic.

— Dar eu aș fi vrut să fac ceva... să lucrez undeva...

— Ei, ce atîta grabă? N-ai să rămîi aici o veșnicie! Și-apoi, cel mai important lucru este să-ți refaci forțele. Oricum, trebuie să stai o vreme în carantină, dar tu ai fost examinat foarte amănunțit, la spital, așa că asta o să-ți scurteze rămînerea aici. După aceea vei fi repartizat, ca și ceilalți, să munceșți undeva.

Își continuară drumul pînă la baracă. Acolo fură întîmpinați de un tip bărbos, înalt și cu un spate lat cît ușa dublă de la intrare. Bărbosul îl salută pe Rudi și imediat după aceea aruncă o privire piezișă lui Ion.

— Unde-s oamenii? întrebă polițistul.

Bărbosul arătă, cu mîna, spre dreapta.

Ocoliră baraca și se aflară pe un teren deszăpezit. Vreo cincisprezece bărbați și patru femei păreau că se distrează, aruncînd cuțite în niște panouri de lemn. La vederea grăsanului, o tînără șuieră printre dinți și toți ceilalți se întoarseră spre el. Printre cei care aruncau cuțitele era și Gore Cioplea. Zărindu-l pe Ormazu, Gore se avîntă spre el dar se opri în fața lui Rudi.

— Ți-am adus prietenul! Cum vezi, s-a însănătoșit. Apoi, întorcîndu-se spre Ion: Ai stat destul în camera aceea de spital, așa că n-o să-ți strice o perioadă sportivă, în aer liber.

Întinse un braț spre un tip de atlet; un bărbat frumos, oacheș, care în ciuda gerului, purta, peste cămașă, doar o flanelă destul de subțire.

— Budei! Apropie-te!

Cel strigat veni în pas alergător.

— Ia-l, şi vezi la ce-i bun, porunci grăsanul, arătîndu-l pe Ion. Îl cheamă Ormazu ! Pare să ştie destul pentru vîrsta lui. Te fac atent doar că nu mi se pare suficient de călit pentru... viaţă.

Pufni în rîs şi Budei făcu la fel, după care îi întinse mîna.

— Radu Budei !

— Os de boier ! preciză poliţistul şi plecă.

— Continuaţi ! ordonă cel cu înfăţişare de atlet, adresîndu-se celorlalţi, şi oamenii reîncepură să arunce cuţite.

Trecuse aproape o oră de cînd Ormazu privea acel spectacol trist. Dacă la început i se păruse o joacă, acum totul căpătase aspectul unei munci forţate. Chipurile trădau numai teamă şi încordare. Nimeni nu zîmbea şi nu rostea măcar un singur cuvînt. Îi privi atent, vreme îndelungată, doar o recunoaşte pe careva şi, spre mîhnirea lui, îşi dădu seama că singura lui cunoştinţă era Gore Cioplea. Dar nici cu acela nu copilărise şi nici nu se simţea legat de el prin duioşia vreunei amintiri. Îl cunoscuse întîmplător, pe cînd fugise de-acasă, de gura maică-si, care-l dojenea necontenit pentru că nu-şi prea vedea de învăţătură, şi se înhăitase cu el, vagabondînd, o vreme, împreună. Apoi fuga din ţară, lipsurile îndurate şi acuma... situaţia în care acela-l aruncase, minţind şi aruncînd vina pe el. Tare l-ar fi dat uitării pe Gore, dar prea era singur printre oamenii aceia care, deşi se cunoşteau, poate, păreau tot atîta de singuri ca şi el. Dangătul unui clopot îl trezi din gîndurile lui negre. Oamenii îşi încetară activitatea şi porniră spre baracă, mergînd cu paşi rari. Cînd Budei ajunse în dreptul lui Ormazu, îi strigă, răutăcios :

— Astăzi nu eşti în porţie, aşa că ai destulă vreme să aduni cuţitele, să le ştergi şi să cureţi panourile. Sau poate că prietenul tău o să-şi împartă mîncarea cu tine... Atunci se schimbă treaba, preciză el şi privi spre Gore Cioplea care, prefăcîndu-se a nu fi auzit aluzia, îşi continuă drumul.

— E în regulă ! se arătă Ion bucuros să împlinească acea corvoadă, gîndind că va cîştiga bunăvoinţa „şefului".

Din grup, se desprinse un tip înalt şi osos, care-l înşfăcă pe Ion de mînă.

— Vino, frate ! Mănînci cu mine !

Budei se repezi dinaintea lui şi, pe un ton ameninţător, îi spuse :

— Tihon! E a doua oară, astăzi, cînd dai dovadă de indisciplină. Firesc era să-mi ceri voie.

— Aoleu! exclamă celălalt batjocoritor. Cum vine asta? N-am voie să fac ce vreau cu porţia mea de mîncare? Ia vezi, că eu n-am plecat din ţară ca să-mi plîng moşiile! Eu sînt hoţ, bă! Şi să nu mă împingi să fac mortăciuni, că tu o să fii primul. Hai, cară-te!

Budei se sili să zîmbească şi se dădu de-o parte.

În baracă domnea un aer închis şi miros de mucegai. O fată de vreo douăzeci de ani împărţea mîncarea, dînd fiecăruia cîte un polonic dintr-o fiertură de cartofi şi carne.

— Mănîncă pînă te saturi, îl îndemnă Tihon pe Ormazu. Nu-mi duce grija; eu am biscuiţi. Şi-aşa, lăturile astea îmi omoară stomacul.

Ion apucă lingura şi începu să mănînce, urmărit de zîmbetul batjocoritor al lui Budei. După cîteva minute, Gore Cioplea se ridică de la locul lui şi veni lîngă Ion, oferindu-i un sandviş.

— E cu lebăr, şopti el şi plecă, grăbit, să-şi continue masa.

Noul sosit abandonă lingura şi muşcă lacom din sandviş. O clipă mai tîrziu alerga spre uşă, să verse; Gore îi adusese pîine unsă cu chit. Budei hohotea, şi cîţiva, din preajma lui, se arătară tot atît de amuzaţi, poate ca să se pună bine cu el.

Cînd isprăviră de mîncat, fata care îi servise strînse farfuriile şi tacîmurile, ducîndu-le undeva, prin fundul sălii, unde o altă fată tînără le spăla, pe toate, de-a valma, într-un hîrdău. Unii se apucară să joace cărţi iar alţii barbut. Fumau nişte ţigări lungi, al căror tutun duhnea îngrozitor. Cineva adusese o sticlă în care se afla lichior de ouă şi o puse pe masă, cu ostentaţia aruncării în joc a unei mize deosebit de însemnate. Curînd, glasurile jucătorilor prinseră a răsuna din ce în ce mai tare. Spre seară, vacarmul fu curmat de şeful barăcii, care nu era altul decît bărbosul. El îşi făcu remarcată apariţia printr-o puternică izbitură în uşă. După ce se asigură că larma încetase cu adevărat, îşi roti o privire iscoditoare peste chipurile tuturor, oprindu-se asupra lui Ion. Impresionat şi intimidat de insistenţa privirii lui, Ormazu se ridică în picioare.

— Vino, şopti grav şeful barăcii şi ieşi zorit.

Ion îl urmă. Pe coridor, bărbosul îl opri şi-l bătu pe umăr, încurajator.

— Ai grijă ce, şi mai ales, cum răspunzi. Te cheamă un ofiţer. A mai venit pe-aici şi pentru alţii, dar nu chiar în ziua cînd au fost aduşi. Dacă-i placi, s-ar putea să-ţi meargă bine. Bagă de seamă! Cînd tipul acesta se interesează de cineva, la scurtă vreme îl şi scoate de-aici.

Deschise o uşă pe care se afla, agăţată o plăcuţă cu inscripţia „*Ocupat*". „*Nu deranjaţi*", şi-i făcu loc să treacă.

În clipa următoare, Ion se afla în faţa unui bărbat trecut de cincizeci de ani. Nu-şi putu da seama dacă era înalt sau scund, pentru că stătea pe un scaun, în spatele unui birou imens; nici privirea nu i-o putea zări prin sticlele groase şi întunecate ale ochelarilor.

— Bună seara.

— Bună seara, domnule Ormazu, răspunse militarul. Am citit declaraţia pe care ai dat-o poliţiei; drept să-ţi spun, nu-i cine ştie ce, dacă judec valoarea cunoştinţelor dumitale despre economie şi armată, dar ai o scuză, poate, în faptul că eşti foarte tînăr şi preocupările vîrstei nu ţi-au dat prea mult răgaz să observi mai atent unele aspecte.

Ormazu îşi făcu un calcul, dîndu-şi seama că pe ofiţer l-ar fi interesat un om pe care să-l preocupe în primul rînd, culegerea de informaţii şi nu preocupările tinereţii. Citise el, pe undeva, într-o carte, că spionii sînt un fel de „supraoameni", că sînt incapabili de vreun sentiment ori slăbiciune, şi se grăbi să răspundă:

— Poate că nu din pricina tinereţii mele cunosc atît de puţine lucruri, ci pentru că nu ştiu cum să le aflu.

— Şi te-ar interesa să înveţi meşteşugul acesta?

— Domnule, curiozitatea... eu sufăr de pe urma curiozităţii. De mic copil, mi-am iscodit părinţii, rudele, prietenii, dar de multe ori mi-am atras neplăceri, fiindcă mă prindeau.

— Cînd te prindeau, ce atitudine luai? Dădeai explicaţii?

— Nu.

— Cereai măcar scuze?

— Asta era egal cu o recunoaştere, ori eu n-am recunoscut niciodată, nimic din ceea ce am greşit. Vedeţi, cei care se spovedesc spun că fac asta pentru a-şi uşura sufletul, mărturisindu-şi păcatele, dar eu mă simt fericit numai cînd pot păstra în mine o taină. Şi-apoi, din ce am mai auzit, ori citit... mai totdeauna tainele se află, numai şi numai pentru

că un om nu şi-a ţinut gura. Oamenii sînt naivi, mărturisesc nişte lucruri grave, socotind că cel căruia îi încredinţează taina lor n-o să latre. Latră, domnule! Şi încă faţa de primul pe care-l întîlneşte.

Celălalt îşi clatină capul, în semn că nu l-ar aproba întru totul, dar Ion îşi dădu seama că nu făcea asta cu prea mare convingere, ci poate voia doar să-l încerce.

Oricum, el era hotărît să pară cît mai ticălos şi mai sigur pentru omul care l-ar fi putut scoate din lagărul acela în care spectrul mizeriei era singura condiţie umană.

— Nu, nu cred că ai dreptate, murmură ofiţerul într-un tîrziu, părînd că priveşte undeva, aiurea, prin fereastra murdară a biroului. Iată, de pildă... un frate...

Ion interveni brusc:

— N-am fraţi, nici surori, şi chiar dacă aş avea, nu m-aş încrede în ei.

Ofiţerul zîmbi, îşi drese glasul şi după ce notă ceva într-un caiet, continuă:

— Bine, dar nici părinţilor nu le-ai acorda încrederea dumitale? Dumitale ţi-ar conveni, ca nimeni să nu-ţi acorde încredere?

Cel întrebat tăcu, dîndu-şi seama că răspunsul putea să-i hotărască soarta. După o vreme, bîigui:

— Domnule ofiţer, poate că ceea ce vă voi mărturisi o să vă nemulţumească, dar eu... eu n-am nevoie să creadă nimeni în mine. Îmi este suficient că eu însumi mă cred capabil să-mi păstrez tainele şi asta mă linişteşte.

Răspunsul păru mulţumitor şi interogatoriul continuă cu întrebări privind cu totul alte aspecte.

— Iubeşti vreo femeie?

— Nu...

— Dar ai iubit?

— Nu...

— Mă rog... Dar îţi plac femeile?

— Nu ştiu... Am auzit şi... chiar am văzut unele nenorociri pricinuite numai şi numai de femei.

— Ţi-e teamă de ele?

— Poate... Nu... nu-mi dau seama.

— Să-ţi fie! Auzi? Să-ţi fie teamă; mai mult ca de orice altceva, să-ţi fie teamă de femei.

— Da, domnule ofiţer.

— În prieteniile bărbaților, te mai poți încrede, dar în femei...

Se ridică de pe scaun și își scoase ochelarii.

— A... n-aș vrea să-ți închipui că sînt un misogin, continuă ofițerul, dar în meseria pentru care vei fi pregătit, femeile trebuie privite doar ca niște unelte. Totul este să le mînuiești cu grijă.

Prinse a măsura încăperea cu pași rari, și după o vreme se opri în dreptul lui Ion, căutîndu-i privirea.

— La noapte vei pleca de-aici, la o școală. Eu îți voi fi profesor... unul dintre profesori. Ceilalți nu trebuie să afle pentru ce anume vei părăsi lagărul. Numele meu este Igi Ignat Drin. Nici asta nu trebuie să afle ceilalți.

— Da, domnule ofițer.

— Locotenent-colonel.

— Da, domnule locotenent-colonel.

— În mașina care te va lua de-aici, vei găsi o valiză cu tot ce-ți trebuie.

— Vă mulțumesc.

— Poți pleca.

Ion părăsi biroul, năucit de emoțiile prin care trecuse, dar bucuros pentru că avea să părăsească lagărul. Cînd reintră în sala de mese, abia se mai ținea pe picioare. Ceilalți observară asta și se apropiară de el, dar nimeni nu îndrăzni să-i pună vreo întrebare. Într-un tîrziu, Budei îl chemă deoparte :

— În mine poți avea încredere. Ți s-a întîmplat ceva rău ?

— Cred că da. Mi-a spus că nu are încredere în nimic din ceea ce am declarat la poliție.

— Păi... cine știe ce năzbîtii oi fi spus pe acolo. Bagă de seamă ! Ăștia verifică totul, cu viteza sunetului. Mai gîndește și dacă vrei să faci vreo completare ori să schimbi cu totul declarația, spune-mi mie. Auzi ? Numai mie, că eu te pot ajuta. N-am să te las să dormi la un loc cu porcii ăștia. Știi ce ? Am să te culc în dormitorul femeilor. Ai loc destul ; cinci paturi și numai unul ocupat.

— Dar celelalte?

Budei chicoti vesel :

— Alea pe care le-ai văzut în poligon, dorm cu noi.

— Cum ? Cu toți bărbații ?

— Bine-nţeles. Fete de viaţă, frăţioare.

Privindu-l mai bine, Radu Budei izbucni în rîs.

— Nu-ţi fie teamă ; aia din camera unde vei dormi tu, e borţoasă. Trebuie să nască din zi în zi. Din cauza asta a ajuns pe-aici. Da, da, i-a fost frică de-ai ei ; zice că tat-su, dacă-ar fi văzut-o cu burta la gură, băga cuţitu-n ea. Tîmpită !

— Vai de capul ei ! exclamă Ormazu, cu toate că îşi propusese să nu-şi mai mărturisească sentimentele faţă de nimeni. Ştii, domnule Budei, căută el să-şi motiveze compasiunea, mă gîndesc la situaţia în care se află, mai ales că e într-o ţară străină.

— Ce, mă ? Ce-i lipseşte ? Slavă domnului ! De cîteva zile, toate celelalte fete o slugăresc.

— Desigur, vina cea mare o poartă cel care a batjocorit-o.

— Băăă, dar ageamiu mai eşti ! Cum vine asta a „batjocorit-o ?“ Că ea s-a lipit de om, pentru nişte ciorapi şi alte chestii. Gagiul era străin, venit cu afaceri. Omul, milos, de ! a mascat-o în portbagaj, c-avea o maşină babană, şi p-ormă a pierdut-o pe drum, cînd a văzut că avea de gînd să-i arunce un copil în braţe. Am dreptate, cînd zic că e tîmpită ?

Ion ridică o mînă, semn că se dădea bătut, şi îl rugă să-l primească în dormitorul bărbaţilor.

— Bine, mă !

Masa de seară fu servită pe la orele douăzeci şi unu ; cîte o cutie de conserve, în care se aflau două-trei bucăţele de carne amestecată cu morcovi, şi ceai.

O oră mai tîrziu, Tihon aducea un braţ de lemne iar una dintre fete îl opri şi luă doi butuci, privind speriată spre Radu Budei care tocmai se angajase într-o partidă de cărţi. Fericită că acela n-o văzuse, fata se grăbi să iasă. Dar abia apucă clanţa, că o farfurie azvîrlită cu mare precizie o pocni în cap şi fata se prăbuşi. Tihon întoarse capul în direcţia din care fusese aruncată farfuria şi privirile sale le întîlniră pe cele ale lui Budei.

— De ce ? întrebă el.

— Aşa ! Aşa am hotărît eu, preciză Budei. Tîrfa aia nu merită să stea în căldură.

Celălalt se lăsă pe un genunchi, puse lemnele pe duşumea şi, fulgerător, repezi o cioată, drept în capul frumosului atlet. Budei se prăbuşi cu capul pe masă.

— Nimeni nu se mişcă ! Cine pune mîna pe el, are de-a-face cu mine ! urlă Tihon, ameninţîndu-l cu lemnele de lîngă care nu se mişca. Lăsaţi-l să crape !

Ion se apropie de Tihon şi-i spuse şoptit :

— Iartă-mă ! Dumneata te-ai purtat cel mai frumos cu mine şi nu vreau să te supăr, dar e păcat...

Arătă spre Budei şi apoi îl imploră cu privirea. Tihon părea împietrit în atitudinea lui neîndurătoare. Ormazu porni, cu pas hotărît, spre locul unde se afla atletul. Tihon îi strigă :

— Ai grijă ! Nu faci bine ! El o să ne omoare pe toţi !

Ion luă o cană cu apă, săltă capul lui Budei şi, sprijinindu-l pe pieptul său, îi spălă sîngele.

— Uite ce i-ai făcut !

Fata pe care Budei o lovise se ridică de pe jos şi ea fu cea dintîi care se apropie de agresorul ei. Îşi acoperi ochii cu palmele şi strigă înăbuşit şi cu disperare, spre Tihon :

— L-ai sluţit, idiotule !

Budei avea obrazul drept adînc brăzdat, de parcă lovitura nu i-ar fi fost dată cu cioata de lemn, ci cu sabia.

Slăbănogul îşi luă lemnele de pe jos şi porni cu ele spre dormitorul bărbaţilor.

De îndată ce Tihon dispăruse, şi odată cu el, ameninţarea, Gore Cioplea veni lîngă Budei care tocmai deschisese ochii.

— Mulţumesc ! bîigui atletul şi puse o mînă pe Gore, în semn de recunoştinţă.

Pe urmă, îşi ridică ochii şi privi de jurîmprejur.

Ion tocmai apucase cei doi butuci care fuseseră pricina discordiei, vrînd să-i ducă în camera gravidei, cînd se auzi strigat. Întoarse capul şi-l văzu pe Budei.

— O ! Mă bucur că ţi-ai revenit !

— Bucură-te mai puţin şi respectă ordinul meu. Tîrfa aia trebuie să doarmă în frig. Pînă o crăpa.

Ormazu se prefăcu a nu fi auzit şi înaintă spre dormitorul femeilor, dar un cuţit i se înfipse în omoplatul stîng. Se prăbuşi, dar nu-şi pierdu cunoştinţa. Din camera cealaltă, apăru Tihon, care se îndreptă spre el. Hoţul îngenunghie şi prinse a-l dojeni :

— Ţi-am spus, frăţioare, ţi-am spus să nu-l ajuţi.

Îi smulse cuţitul din omoplat şi, cu el în mînă, se îndreptă ameninţător spre Budei.

Speriat, acesta căută să-l îmblînzească :

— Măi... măi Tihon, lasă prostiile... Vezi bine ce mi-ai făcut și eu nu mă supăr... Între noi, e cu totul altceva... Dar împuțitul ăsta abia a venit... Nu, nu trebuie să calce peste autoritatea noastră...

Vorbea, retrăgîndu-se înspăimîntat iar Tihon, care părea să nu-l audă, îl urmărea, de la oarecare distanță, fără grabă dar cu o hotărîre ce părea de nestrămutat.

Ceilalți priveau scena cu oarecare indiferență.

Într-un tîrziu, Ion se ridică de pe dușumea și se interpuse între Tihon și Budei, strigînd :

— Oameni buni ! Destul !

Nu putea suporta violența și cursa aia în care moartea se rostogolea, amenințătoare, cînd spre unul, cînd spre celălalt, îl înnebunea. Glasul său exprima o asemenea disperare, încît slăbănogul cedă, dar se menținu în gardă. Apoi, pentru a pune capăt definitiv acelei stări, Ion apucă mîna în care Tihon ținea cuțitul, i-o împinse în jos și pentru a-i înfrînge orice rezistență, îl imploră :

— Te rog, domnule Tihon ! Uite, eu cel lovit, îl iert pe domnul Budei ; sigur, l-a enervat gestul meu, și pentru asta sînt gata să-i cer scuze. Sînt convins că și el regretă că m-a lovit.

Impresionat de spusele lui Ion, hoțul renunță la răzbunare și, mai mult, îi întinse cuțitul lui Budei.

Ne-ncrezător, atletul îi făcu semn lui Gore Cioplea și acela luă cuțitul din mîna slăbănogului.

În secunda următoare, Budei răsturnă masa peste picioarele lui Tihon și-i porunci lui Cioplea :

— Arde-l !

Gore lovi, năprasnic, în spatele lui Tihon, care nu se mai putea apăra. Budei se apropie de cel căzut și-l izbi, vreme îndelungată cu tocul bocancilor, în cap și coaste.

Nimeni nu interveni.

Într-un tîrziu, două fete aduseră apă și-l spălară pe Tihon.

— Cred că a murit ! bîigui, îngrozită, una dintre ele.

— Atunci, scoateți-l de-aici, tună Budei.

Cineva alergă după șeful barăcii, care, de-ndată ce-l examină pe Tihon, ridică brațele spre tavan, semn că viața aceluia se sfîrșise.

— Să rămînă aici pînă mîine, cînd vine domnul Rudi! Porunci uriaşul şi plecă.

Budei o luă de mînă pe fata care se arătase atît de îngrijorată pentru rana lui şi o tîrî în dormitorul bărbaţilor. Apoi plecară şi ceilalţi.

Ion rămase singur. Omoplatul continua să-i sîngereze. Porni spre fundul sălii de mese, în speranţa că va găsi vreo cană de apă să-şi spele rana, dar se împiedică de cei doi butuci care pricinuiseră moartea lui Tihon. Privi cadavrul celui ucis mişeleşte şi îşi spuse că numai el, numai slăbiciunea sa îl împinsese pe slăbănogul acela, revoltat de nedreptatea lui Budei, să moară atît de tînăr. Înghenunche şi se porni pe plîns, cerîndu-i iertare şi mulţumindu-i pentru că-şi împărţise îmbucătura cu el, dar mai ales că îşi dăduse viaţa pentru a-l apăra. După o vreme se ridică de lîngă cel mort şi, uitînd parcă de propria-i durere, apucă butucii uitaţi acolo, ducîndu-i în camera în care i se spusese că se afla femeie gata să nască.

Odaia era mare şi luminată din plin. Aerul părea închis. Domnea un frig, de parcă n-ar fi existat nici uşă şi nici fereastre. În mijloc, se afla o sobă mică, de tinichea, a cărei plită era crăpată în mai multe locuri. Cîteva paturi de campanie stăteau aliniate de-a lungul pereţilor. Într-un ungher, două tinere, învelite cu mai multe pături, stăteau îmbrăţişate, poate din cauza frigului.

— Bună seara, murmură Ion şi se apropie de ele. Pe una dintre fete o recunoscu ; era cea care spăla vasele.

— Să nu mă baţi, gemu cealaltă şi îşi aruncă pătura de pe ea, vrînd să-i arate că este gravidă.

Ion clătină capul, vrînd s-o asigure că n-avea de gînd să-i facă vreun rău, dar ea continuă :

— Nu vreau lemne ! Nu-mi trebuie lemne. Pleacă ! Vine Radu şi-mi omoară copilul. Dacă vede foc, îmi omoară copilul. Dacă vine Radu, mă bate... ne bate pe toţi.

Fata care spăla vase se ridică şi veni spre Ion. Îi luă butucii din braţe şi-i bagă în sobă. Apoi căută o hîrtie şi aprinse focul.

— Stai aici ! Am să-ţi aduc apă şi o cîrpă curată.

Ormazu se aşeză pe marginea unui pat. Cea care plecase reveni cu o găleată şi un prosop de o curăţenie îndoielnică.

— Nu te speria ! îl asigură fata pe Ion ; mai întîi am să spăl bine prosopul şi apoi am să-ţi îngrijesc rana.

După ce îşi termină asistenţa „medicală", tînăra luă două pături şi-l sili să se culce alături de ea.

— Tu eşti altfel decît ceilalţi. Te-am auzit cum vorbeşti şi am văzut că nici tu, la fel ca mine, nu suporţi cruzimea. Să ştii că sînt fată cuminte ; din cauza asta m-au pus să le fiu servitoare, la vase...

Începu să-l mîngîie şi să-l sărute. După o vreme, coborî din pat şi stinse lumina. Apoi reveni lîngă el.

După trei ore, în toiul nopţii, o maşină luxoasă, condusă de un şofer îmbrăcat în uniformă militară, trase în curtea lagărului. Şeful barăcii alergă în întîmpinarea şoferului şi acesta îi înmînă un plic. Bărbosul îl deschise, citi conţinutul redus la cîteva rînduri şi porni spre baracă.

Toată lumea dormea.

Uriaşul deschise uşa şi-l strigă pe Ormazu, care, auzindu-se chemat, ieşi din cealaltă încăpere.

— Unde te-ai ascuns ? se arătă supărat bărbosul.

În spatele lui Ion apăru fata care-l îngrijise.

— Ai să pleci de-aici, murmură şeful barăcii.

— Cînd ? întrebă Ormazu.

— Chiar acuma.

Fata se repezi la pieptul lui Ion şi începu să plîngă. Apoi bîigui, disperată :

— De ce mi-l luaţi ? De ce ?

— Nu-i purta de grijă ! Merge la mai bine ; el a scăpat de aici, o linişti celălalt cu oarecare nostalgie

Tînăra îşi privea, năucită de durere, iubitul de o noapte, primul ei iubit. Îi luă capul între palme, aplecîndu-i-l pînă cînd putu să-i şoptească, la ureche :

— Să ştii că n-am să mai iubesc pe nimeni. Aşa să ştii !

Se întoarse cu faţa spre uşa dormitorului şi rămase aşa pînă cînd paşii bărbosului şi ai lui Ion se pierdură.

Şoferul se grăbi să deschidă portiera.

În maşină se afla o valiză mare.

— Mai luăm pe cineva ? întrebă Ion ; arătînd valiza.

— Nu, răspunse şoferul. E valiza dumneavoastră ; aşa mi-a spus domnul colonel.

După mai puţin de o oră, timp în care lui Ion i se păru că străbătuseră oraşul de la un capăt la celălalt, maşina se

opri în dreptul unui parc, a cărui poartă era străjuită de un soldat înarmat.

La vederea mașinii, soldatul aprinse de cîteva ori o lanternă, îndreptată spre clădirea ce se zărea în fundul parcului. Dintr-acolo răspunseră alte semnale luminoase.

Se scurseră astfel, cîteva minute de încordată așteptare, pînă cînd un alt soldat apăru dindărătul porții de fier. Atunci, șoferul coborî și-i făcu semn pasagerului să-l urmeze. După ce predă valiza celui din parc, îl salută pe Ion și-l părăsi. Santinela deschise o portiță și-l lăsă să intre. Ostașul care venise să-l ia în primire, examina valiza, la lumina lanternei sale. Abia în clipa aceea, noul sosit, observă că valiza pe care i-o trimisese Ignat Drin, era sigilată. După ce se asigură că sigiliul era intact, soldatul îl conduse spre clădirea din mijlocul parcului. Acolo îi aștepta un ofițer, căruia ostașul îi înmînă plicul. Ion își luă valiza și pătrunse în casă. Fu condus într-un birou, la cel de al doilea etaj, într-o cameră prevăzută cu gratii la ferestre, mobilată doar cu o măsuță și două scaune. Pe măsuță se afla o călimară, două tocuri și cîteva foi de hîrtie. Lîngă un perete, era un pat din fier, de colțurile căruia atîrnau niște curele, unele avînd catarame. Deasupra patului, atîrnau niște bastoane de cauciuc și cîteva bandaje care păreau puse la uscat.

— Domnule Ormazu, țin să te felicit.

Ion se arătă nedumerit, și ofițerul continuă :

— Ați abuzat de ospitalitatea țării noastre și, de ce n-aș mărturisi, ne-ați indus în eroare o vreme.

Făcu cîțiva pași în jurul lui Ion.

— Cînd se uită omul la dumneata, nu-i vine să creadă. Da, da, bombăni el, nu pari să fii un spion atît de abil.

— Domnule ofițer... cine, cine ar putea spune asta despre mine ?

Anchetatorul rîse silit și se lovi cu palma peste față.

— Ce tupeu ! Ascultă ! Vrei să mărturisești, de la bun început, scopul venirii dumitale în această țară ? Uite, eu n-am să te amăgesc prin a-ți promite că dacă vei fi sincer, vei fi absolvit de pedeapsă, dar te pot asigura că scapi cu pielea-ntreagă. Altminteri...

Ormazu își dădu seama că omul acela n-avea de gînd s-amîne rezolvarea cazului său și nici măcar să stea prea mult la taifas cu el. Dar, oare, colonelul Igni nu știa unde-l

trimite ? Nu, cu siguranţă că nu ştie. Dar valiza ? De ce era sigilată ? Soldatul care-l luase în primire controlase foarte atent sigiliul... Poate că aşa se obişnuia.

— Te-ai hotărît să vorbeşti ? strigă ofiţerul.

— Da... desigur...

— Atunci, ia loc şi notează întrebările la care trebuie să răspunzi în scris.

Ormazu se aşează şi cu o mînă tremurîndă, apucă un toc. Celălalt nu părea prea grăbit, fiindcă mai zăbovi cîteva minute, timp în care se uită pe fereastră, undeva, în bezna din care părea să-şi găsească vorbele.

— De unde vii ? întrebă el într-un tîrziu.

— Din România, răspunse Ion.

Ofiţerul îi făcu semn să noteze întrebarea, dînd semne că nu-l interesa promptitudinea răspunsului

— Unde, şi cît timp ai fost instruit ?

Ion notă, în mod mecanic, fără să înţeleagă foarte exact la ce anume se referea această nouă întrebare.

Anchetatorul urmărea atent febrilitatea cu care fugarul scria cele dictate de el, cînd uşa biroului se deschise. Un soldat prezentă ofiţerului o mapă de culoare cenuşie, după care salută şi se făcu nevăzut.

Ofiţerul deschise mapa, răsfoi cîteva file şi, oprindu-se asupra uneia dintre ele, păru să citească cele scrise acolo, cu mare insistenţă. Apoi, ridicîndu-şi privirea spre Ion, îi spuse pe un ton care marca o vădită tristeţe :

— Cîtă imprudenţă !

După aceea, reluă citirea paginii şi bombăni, parcă numai pentru el :

— Sau, pur şi simplu, vor să se răzbune.

Ormazu era atîta de tulburat şi mai ales descumpănit, încît nu mai fu în stare să se stăpînească.

— Domnule ofiţer, cine şi pentru ce să se răzbune ?

Anchetatorul murmură ceva, într-o limbă pe care Ion n-o înţelegea, şi închise mapa. Pe urmă, ca şi cînd n-ar fi auzit întrebarea, răcni arătîndu-i foaia de hîrtie pe care îi poruncise să-şi noteze întrebările :

— Cine te-a instruit ? Numărul cursanţilor, adresa şcolii şi numele instructorului !

Tulburarea îl făcea pe Ion să scrie din ce în ce mai încet.

Văzîndu-l că, la un moment dat, se oprise, anchetatorul repetă întrebarea :

— Scopul !

Ormazu sări de pe scaun, fulgerat, la auzul acelui cuvînt care însemna o acuzare directă. Dar, poate că nu simpla enunţare a acelei acuzări îl înspăimîntase într-atîta, cît tonul anchetatorului, care vădea nu numai importanţa întrebării, ci şi convingerea lui asupra vinovăţiei celui pe care-l cerceta.

— Scop ? Despre ce scop e vorba ?

Cel în uniformă se sili să rîdă.

— Asta-i bună ! exclamă el. Va să zică, celelalte întrebări le-ai găsit mai fireşti, dar cînd am pus degetul pe rană, ai şi ţipat. S-au cam înşelat cei care au avut încredere în dumneata ; nu ştii să te stăpîneşti. În sfîrşit, dacă ţii cu tot dinadinsul să faci pe prostul am să-ţi explic. Prin scop, mă refer la ceea ce trebuia să afli din ţara asta. Pricepi ? Adică ce urmăreau aceia care ţi-au înlesnit să treci frontiera Romînici, chipurile în mod nelegal ? Şi mai simplu : Pentru ce ai fost strecurat aici ? Ce ţi s-a spus să faci, să observi ?

Ion se clătină pe picioare.

— Nu vă pot răspunde la nici una dintre întrebările pe care mi le-aţi pus.

— Desigur, desigur ! exclamă anchetatorul. Evident, nu-i frumos să-i trădezi pe stăpîni ; bravo ! Dacă aşa ţi-au spus, aşa să faci !

Se repezi la uşă, o deschise şi chemă pe cineva. În cîteva clipe apărură doi soldaţi voinici care, fără nici o poruncă, se năpustiră asupra lui Ion, îl tîrîră pe pat, îi legară mîinile şi picioarele şi începură să-l bată.

...Nu ştia cît timp trecuse, cînd se trezi din leşin. Avea tălpile umflate şi-l dureau toate încheieturile. Soldaţii nu se mai aflau acolo ; lîngă el, era doar ofiţerul.

— Bea ! îl îndemnă anchetatorul, oferindu-i un pahar în care azvîrlise două pastile.

Abia putîndu-se ridica, Ion întinse mîna spre pahar, dar celălalt vru să-i mai spună ceva, aşa încît nu i-l dădu imediat.

— Mare noroc ai avut ! Dacă nu intervenea domnul locotenent colonel Ignat Drin, te snopeam în bătaie.

Pe urmă îi dădu paharul.

Ion sorbi conținutul, din numai două înghițituri ; băutura avea un gust de migdale amare. Efectul avea să fie miraculos ; în numai cîteva minute, durerile îi dispăruseră ca prin farmec. Coborî de pe patul acela de tortură și, cu pași nu prea siguri, ajunse la fereastră.

Afară era ziuă. Un parc frumos, cu alei presărate cu pietriș alb și străjuite de tufe mici, împrejmuia clădirea. Arbori foarte înalți, așezați la mică distanță unul de celălalt, completau decorul. Totul era sobru, corect, impunător ; dar trist. Nici o floare. Reveni spre omul din a cărui poruncă fusese torturat, gîndindu-se cu recunoștință la colonelul Igi Ignat Drin.

După-amiază, fu chemat la cancelarie. Acolo îl găsi pe Igi. Erau numai ei doi. Colonelul îi făcu semn să nu vorbească ; își luă șapca și mantaua și-l îndemnă printr-un gest să-l urmeze.

Ieșiră în parc. Cerul era întunecat și ploaia amenința să înceapă din clipă în clipă. Dinspre nord, se făcea simțit un vînt rece. Merseră o vreme, tăcuți. Igi fuma nervos. După vreo jumătate de oră, ajunseră lîngă o apă care părea să curgă cu mare greutate printre pietrele ce formau un soi de brîu colțuros de-a lungul ei.

— Băiete dragă, începu colonelul, sînt foarte foarte mîhnit din pricina celor ce ți s-au întîmplat. Am dat ordin, imediat, să fii repartizat la clasa mea.

— Mulțumesc.

— Ion Ormazu ! Te-am scos din clădirea școlii, de teamă că cineva ne-ar fi putut auzi.

După ce rosti aceste cuvinte, aproape în șoaptă, Ignat Drin își roti privirea jurîmprejur, vrînd parcă să fie sigur că nimeni nu s-ar fi aflat prin acele locuri. Apoi scoase dintr-un buzunar al vestonului cîteva foi de hîrtie, le despături și i le dădu lui Ion. Hîrtiile purtau titulatura unor autorități românești și erau adresate unei doamne din orașul în care se aflau. Pe una dintre foile scrise la mașină, erau înșirate opt nume, printre care și acela de Ion Ormazu.

— Pricepi ? întrebă colonelul.

— Nu...

— E o listă cu agenți strecurați la noi, în România. Scrisoarea era adresată unei doamne pe care serviciile noastre de contraspionaj o suspectează de mai multă vreme.

— N-o cunosc pe această doamnă.

— Nici nu-i nevoie ; nici ceilalți agenți, înscriși pe această listă, n-o cunosc, dar, din moment ce numele voastre i-au fost comunicate, v-ar fi găsit ea, spre a vă călăuzi activitatea pentru care ați fost trimiși.

Ormazu reciti numele celor înscriși alături de numele său, și după o vreme, murmură :

— Vă jur că nu cunosc pe nici unul dintre cei notați aici.

Drin zîmbi trist și-l bătu pe umăr :

— E firesc să nu vă cunoașteți între voi, dacă n-ați plecat în grup ; dar ea v-ar fi găsit și v-ar fi pus la treabă. Nenorocirea ta a fost că această listă fusese interceptată de ai noștri, chiar cînd te aflai în drum spre școală. Vezi bine în ce moment prost ai căzut. Din fericire, însă, am telefonat la școală, vrînd să știu dacă ai fost bine cazat și cam ce impresie ai făcut. Doar era vorba despre un elev selecționat de mine.

Își aprinse o altă țigară. Ion privea cursul apei, a cărei oglindă părea împunsă cu sute și mii de ace, pe care, parcă cineva le azvîrlea anume pe luciul ei ; începuse să plouă.

— I-am spus ofițerului care te cerceta, că lista aceea putea să cuprindă numele unor oameni nevinovați ; se obișnuiesc asemenea acte de răzbunare față de fugari. Pur și simplu, dorind să-i pedepsească pe cei care au izbutit să le înșele faimoasa lor vigilență, autoritățile voastre au trimis o asemenea listă, avînd grijă ca ea să fie interceptată la vreme, și mai ales, de cine trebuie. Asta, dacă într-adevăr nu ești vreun agent strecurat la noi. Făcu o pauză lungă și conchise : Ascultă, cred că ți-am dat dovada prieteniei mele.

— Ce vreți să spuneți ?

— Nimic altceva decît să-ți fac o rugăminte : dacă te simți vinovat față de încrederea pe care ți-am arătat-o, încă mai poți repara... totul. Destăinuie-mi adevărul !

— Nu ! Nu mă simt vinovat !

— Uite... vreau să-ți spun că nimeni dintre colegii mei n-o să-ți acorde o totală încredere. Aa... nu trebuie să te neliniștească, prea mult... Știi, așa-i lumea : cînd germenul îndoielii prinde să-ncolțească, atunci pare că nimic nu-l mai poate smulge din suflet. Pentru asta te-am luat la clasa mea... Cineva trebuia să-și asume răspunderea și, mai ales, să te

supravegheze. Ține minte! Va trebui să dai dovadă de o totală bună credință; măcar pentru riscul pe care eu mi l-am luat, ținîndu-te alături de mine. Mulțumește-le celor din țara pe care ai părăsit-o!

Băiatul tremura de mînie. Chinurile prin care trecuse și climatul în care avea să trăiască cine știe cîtă vreme îl făcură să se simtă, pentru prima dată, înstrăinat de țara lui. Drin izbutise să-i insufle acest josnic sentiment, minținduI prin falsele înscrisuri, fabricate de oficina de spionaj pentru care-l recrutase. Dacă pînă atunci cea mai de seamă suferință ce-l rodea era dorul de țară și de ai săi, acuma, chinul lui avea să fie gîndul răzbunării.

La urma urmei, el făcuse... ce-i drept... un act necugetat, fugind de-acasă și mai apoi chiar din țară, dar oamenii aceia n-aveau dreptul să se răzbune astfel pe el. Luă hotărîrea să „plătească" pentru acele minciuni referitoare la faptul că el ar fi fost trimis, chiar de ei, ca spion. Va face totul ca să deprindă meșteșugul răului și-l va folosi împotriva celor care-l nedreptățiseră, prin acel denunț mascat sub forma unei imprudențe...

Colonelul păru să fi intuit noua lui stare, dar prefăcîndu-se îngrijorat doar de faptul că-l vedea atîta de abătut, murmură abia perceptibil:

— Ioane, să știi că pe mine poți conta.

— Și dumneavoastră pe mine. Din clipa asta, cu adevărat!

Își strînseră mîinile și porniră de-a lungul potecii care ducea spre clădirea școlii.

Clasa la care Ion Ormazu avea să urmeze cursurile era profilată pe formarea unor spioni de „elită". Cel puțin, așa-i califica Igi pe elevii săi. Pe lîngă orele de radiofonie, telegrafie și limbi străine, colonelul Drin punea mare preț pe cunoștințe de cultură generală, din cele mai diferite sectoare ale științei, și în egală măsură, pe deprinderea celor mai variate comportări, tipice diferitelor pături sociale. „Învățămîntul" era organizat pe grupe alcătuite din trei-patru cursanți, în ceea ce privea predarea limbilor străine și cunoștințele de literatură, istorie și geografie, în funcție de țara pentru care era pregătită grupa. În rest, participarea generală, obligatorie.

În celelalte clase, cursanți de tipul lui Budei și Mareș se specializau în folosirea explozivilor, furturi prin

efracție, spargeri de case de bani, mînuirea armelor albe și de foc, diversiuni, provocări, sabotaje și luptă pe terenuri accidentate.

Spre deosebire de aceștia, cei din „elita" colonelului Ignat Drin se specializau în coruperea tineretului prin instigare la parazitism, oferind bani și daruri, pentru ca apoi să-i șantajeze și astfel să capete informațiile dorite.

„Voi, le spunea deseori Igi, trebuie să vă dați seama de un singur lucru : tot timpul este nevoie de îmbinarea plăcerilor cu utilul. Destrăbălați-vă cît poftiți, dar nu uitați să cereți plată, pentru „noul orizont" pe care-l veți deschide partenerilor voștri de afaceri. Ceea ce alții numesc viciu, pentru voi trebuie să însemne un adevărat mod de viață ; singurul mod de viață, în care să atrageți pe toți cei care prezintă, fie și cel mai mic interes. Nu există refuz, și asta să vă intre bine în cap ! Dacă veți întîlni rezistență, atunci n-aveți decît să măriți miza : antrenați-l pe viitorul vostru partener în cheltuieli cît mai mari, arătați-i că se poate trăi mult mai bine, altfel decît așa cum știe și cum i s-a spus pînă atunci, și veți vedea rezultatul ! Nimeni nu rezistă unor anumite tentații ; totul depinde numai de abilitatea voastră în aflarea slăbiciunilor. Apoi, căutați, și asta cît mai repede, să obțineți o scrisoare din partea celui pe care aveți intenția să-l atrageți, nu însă orice fel de scrisoare, preciza Igi, însoțindu-și vorbele de un surîs viclean. Știți, o scrisoare din care să rezulte vinovăția lui. O ! Dacă obțineți așa ceva, vă puteți socoti stăpîni pe mintea și pe voința partenerului. Da, da ; în țările comuniste, asemenea fapte sînt foarte aspru pedepsite, așa încît, partenerul va fi mereu sub tensiunea amenințării. Și-apoi, nu uitați fotografiile !"

Fetele aveau o sală aparte ; singurele cursuri pe care le făceau împreună cu băieții, erau acelea de limbi străine. Uneori, aveau loc petreceri, dar asta se întîmpla cam odată la două sau trei săptămîni. Atunci, Ormazu se întîlnea cu fata pe care o cunoscuse în lagăr, și care, departe de a mai fi folosită la spălatul veselei, era formată spre a apuca pe drumul prostituției de mare anvergură. Discuțiile, în general, erau formale și se desfășurau după un plan dinainte stabilit. Profesorii urmăreau, cu mare atenție, evoluția elevilor, așazisa reuniune căpătînd aspectul unei aplicații practice a celor învățate la curs.

Într-o seară, cînd avea loc un astfel de „ceai", șeful școlii dădu permisiunea ca elevii și elevele să se plimbe prin parc. Toți știau că parcul era străjuit de paznici înarmați și adăpostiți în ascunzători de cele mai diferite feluri și că fiecare șoaptă era captată de microfoanele spînzurate printre crengile copacilor. Ormazu părăsi salonul, împreună cu partenerul său de curs, dar cu privirile ațintite, mai tot timpul, după Ela, fata care, în lagăr, spăla vasele. La adăpostul întunericului se furișă spre ea. Își prinseră mîinile și se sărutară. Porniră spre rîu. Era noapte caldă. Cerul înstelat, aerul proaspăt și țîrîitul greierilor, păreau să fie martorii acelei logodne mute și înfricoșate. Într-un tîrziu, se surprinseră privind rîul. Se găseau într-un loc unde matca era mai largă și apa curgea atît de liniștit, încît părea oglinda unui lac. Se apropiară de mal pînă cînd, aplecîndu-se, își putură cufunda mîinile în apă. Se auziră niște pași. Nu se întoarseră, nu se mișcară, ci rămaseră pironiți locului. Apoi, zgomotul pașilor se îndepărtă și odată cu asta, teama lor. Fără să mai privească în jur, se aruncară unul în brațele celuilalt, strîngîndu-se pînă aproape să li se curme răsuflarea, și nu se dezmeticiră decît în clipa în care căzură în rîu. Apa le venea pînă la piept. Se priviră lung, descoperindu-se, parcă, abia atunci, dincolo de stropii de apă care le lunecau de-a lungul chipurilor. Mîinile lor se reîntîlniră iar privirile lunecară pînă departe, pe luciul apei, în care razele lunii se oglindeau și dansau grațios, laolaltă cu umbrele mișcătoare ale copacilor care străjuiau malurile. Lumina și întunericul păreau că se adună și se despart, că se fugăresc pentru a se regăsi. Jocul acela dintre aurul bucuriei și negura tristeții părea o goană a întunericului după lumină, un strigăt mut al disperării către surda nepăsare a fericirii. Și umbrele, o! umbrele acelea mari și mici, statornice ori pline de zburdălnicie, dădeau impresia unor făpturi ce se caută neîncetat iar cînd se întîlnesc, trec unele pe lîngă celelalte, indiferente. Abia cînd o umbră se prăbușea, rămînînd nemișcată mai multă vreme, raza de lumină — după care alergase — se întorcea, se apleca deasupra ei și-i mîngîia chipul, sfîrșind prin a o îmbrățișa, dăruindu-i întreaga ei bucurie. Și tristețea negurii pălea, dar umbra se ridica din adîncuri, aproape tot atît de luminoasă ca lumina însăși.

Într-o asemenea clipă, fascicolul unei lanterne puternice îi cuprinse în conul său de lumină.

Rămaseră acolo, pe loc, împietriți în înlănțuirea lor disperată. Un hohot de rîs se auzi, odată cu stingerea luminii. Apoi, glasul unei femei, deprinsă a porunci, răsună spart:

— Ela! Imediat la dormitor!

Fata păru să nu fi auzit ordinul, pentru că nici nu tresări măcar. Continua să rămînă în aceeași atitudine, departe de strigătul acelei femei răutăcioase și dure, în afara lumii în care amăgirea o purtase, transportată într-o lume necunoscută și nici măcar bănuită de ea pînă atunci. Nu auzea nimic în afara bătăilor inimii lui, care se confundau cu cele ale inimii sale, nu vedea nimic altceva decît lumina lunii ce pîlpîia în oglinda puțin nestatornică a rîului, și nu simțea decît trupul lui, de care se agățase cu atîta disperare.

Ordinul se repetă.

Ela protestă, abia șoptind:

— Nu vreau... nu mai vreau...

Un foșnet repetat, amplificat, ce părea să vină din toate direcțiile, îl făcură pe Ion să privească spre mal. Descoperi mici grupuri de oameni care sosiseră și alte grupuri care mai soseau, încă, pentru a se uita la el, la ea, la îmbrățișarea lor, și mai ales dincolo de această îmbrățișare, în sufletele lor. Atunci, pentru a-i împiedica să le privească sufletele, își strînse iubita și mai mult în brațe, și ea făcu la fel, înțelegînd că numai așa se puteau feri de privirile acelea batjocoritoare.

Liniștea parcului fu curmată de răsunetul unei împușcături.

Cei de pe mal fură tentați să creadă că îndrăgostiții nu auziseră împușcătura, pentru că, o vreme, busturile lor — atîta cît se puteau vedea deasupra apei, rămaseseră neclintite. Apoi, capul fetei se răsuci brusc, într-o parte. Brațele ei căzură ca într-o renunțare definitivă.

El se lupta cu forța aceea neîndurătoare care-i răpise pentru totdeauna, crîmpeiul de bucurie, descoperit îndărătul gratiilor închisorii în care-și adusese propria-i viață. Mișcările lui dezordonate tulburară jocul razelor lunii cu nestatornicele umbre ale pomilor.

O aduse la mal și o așeză pe parapet. Toți se retraseră cîțiva pași, în afară de locotenent-colonelul Ignat Drin și profesoara clasei de fete. Ion îi privi cu un aer absent.

— Va să zică, te-a sfătuit să fugi împreună cu ea !? Bine ai făcut că nu i-ai dat ascultare. O bănuiam, numai, dar acuma am avut dovada trădării, spuse profesoara destul de tare.

Ormazu văzu că femeia ținea în mînă un pistol a cărui țeavă mai fumega încă. Într-un tîrziu, colonelul îl prinse de mînă și-i șopti :

— Nu m-am așteptat, din partea ta, la un asemenea act de sfidare a moralității ! Te credeam un soldat format în armata mea de elită și cînd colo, surpriză ! Ei, nu-i nimic ; de mîine ai să treci la clasa celor vulgari ; tu ești un băiat de încredere și... n-ar avea rost să renunțăm la serviciile tale. De ! Nu oricine-i făcut pentru elită !

Ultimele fraze sunau ca o perfidă amenințare, deși, formal, s-ar fi dorit un amestec de renunțare și mîhnire.

În dimineața zilei care urmă, Ion se trezi strigat de Budei :

— Hai bă ! că noi avem program matinal. Îmbracă-te ! Și asta cît poți de repede, că ai multe de învățat. Gata cu săpunelele parfumate și ochișorii rimelați ! Adio, pantofiorii moi și pedichiura ! Bocanci, cuțit, trăgaci și grenade ! Ne facem luptători în haită !

Profesorul clasei din care făceau parte Budei, Cioplea și Mareș, era un tip scund, îndesat, cu o ceafă de taur și care, în ciuda unei staturi ce aducea mai mult cu un butoi decît cu un om, era de o vioiciune și agilitate de neînchipuit : sărea cu prăjina, era un gimnast excelent, se cățăra pe bîrne ori pe frînghii, și cîte altele. Elevii păreau să fi deprins multe din trucurile lui de luptă liberă, cu bastonul ori cu armele, dar ceea ce avea să-l impresioneze pe Ormazu din cale-afară, era rezistența fizică la care ajunseseră mai toți.

După masa de prînz, plecară într-un sat, la mai puțin de o oră depărtare de școală ; acolo se afla un turn din care se simulau lansări cu parașuta. Tot timpul acelei după-amieze, profesorul se ocupă numai de Ion și, pentru a se asigura că noul elev avea să-și dea toată silința, nu se sfii să-l prevină :

— Trebuie să-nveți cît se poate de repede să te lansezi ; vei pleca peste patru zile, împreună cu Budei și Cioplea. E mare nevoie de ajutorul dumitale... Și-apoi, adăugă el pe un ton mieros, ca atunci cînd promiți bomboane unui copil, pen-

tru a-i cîştiga atenţia, asta se va întîmpla, undeva... foarte aproape de casa dumitale. Sper că vrei s-ajungi acasă.

Ion surîse şi celălalt continuă :

— Pentru asta trebuie să înveţi lansarea ; mai exact, să te obişnuieşti. Desigur, ceilalţi au exersat luni de zile, dar eu pretind că se poate învăţa şi în cîteva ore.

Îi explică, în mare grabă, cîteva generalităţi, în legătură cu echilibrul, senzaţiile înşelătoare şi poziţia pe care trebuie s-o adopte în timpul lansării. După aceea îl urcă în turn, îl agăţă de o umbrelă enormă şi Ion se trezi, balansînd, la o înălţime de aproximativ o sută de metri. Prima dată, coborîrea se produse lent ; apoi, din ce în ce mai repede.

Gîndul că în sfîrşit avea să pună capăt acelui coşmar, şi mai ales că într-un timp nesperat de scurt va putea să-şi revadă familia, îi înzecea puterile şi-l făcea să apară în ochii noului său profesor ca unul născut pentru paraşutism.

În cea de a treia zi, fură chemaţi la directorul şcolii patru băieţi şi o fată : Budei, Mareş, Ormazu, Cioplea şi Ana, tînăra care dăduse naştere unui copil, în timp ce se afla în lagăr.

— Misiunea voastră este sprijinirea unui mare grup de contrarevoluţionari, care se bucură de simpatia oamenilor din regiunea Z...

Era vorba de ajutorul pe care fugarii aflaţi dincolo de graniţele României îl promiseseră lui Dolman.

•

Biroul maiorului Gozan părea să fi rămas fără aer, dacă judecai după simptomele de sufocare ale lui Ion Ormazu.

Ofiţerul deschise larg ferestrele şi îşi îndemnă „oaspetele" să meargă într-acolo, ceea ce tînărul făcu, dar cu mare greutate.

După o vreme, Ormazu îşi continuă povestea :

— Mai urmă un singur antrenament, un fel de repetiţie generală. Apoi luarăm masa de prînz ; mîncarea ne-a fost adusă chiar lîngă turnul de lansare. Spre seară ni s-au înmînat acte false, bani româneşti, hărţi şi arme. La ora unu noaptea, am fost transportaţi într-o maşină închisă la un aeroport. Un avion — cel care ne aştepta pe noi — avea motoarele pornite. Ne urcarăm toţi patru, însoţiţi de noul meu profesor. Avionul îşi luă îndată zborul. Cam jumătate din

timpul cît am zburat, primirăm ultimele instrucțiuni : Budei era șeful grupului nostru, iar noi trebuia să-l ascultăm orbește ; Mareș urma să fie lansat cel dintîi, apoi Ana. Noi, ceilalți trei, ceva mai tîrziu și foarte aproape de comuna mea. Acolo trebuia să ne despărțim, eu urmînd să merg acasă și să ascund aparatele de emisie-recepție, pînă la sosirea lui Budei și Gore Cioplea.

— Unde trebuia să vă întîlniți ? ceru Gozan să i se precizeze ?

— La mine acasă.

— Cînd ?

— După cinci zile. Apoi urma să-i călăuzesc la văgăuna lui Dolman.

— Asta înseamnă că vor veni peste trei zile ?

— Exact.

— Nu mi-ai spus nimic despre Ana. Ce misiune trebuie să îndeplinească ea ?

— Urma să se „încurce" cu un funcționar sau muncitor de pe vreun șantier mai aglomerat, unde fluctuația salariaților este foarte mare, iar legătura trebuia s-o țină prin corespondență cifrată pe care s-o expedieze la o adresă știută numai de ea și Radu Budei.

— Ana era o fată sigură pentru cei care au trimis-o ?

Cel întrebat își clătină, trist, capul, dînd semne că ar prefera să nu răspundă. Totuși, după o vreme, bîigui : I-au oprit copilul, domnule maior. Așa că, judecînd după valoarea zălogului, pare destul de sigură.

— Ascultă, Ioane, despre Mareș, Petre Mareș, nu mi-ai spus nimic ; acesta-i șoferul care te-a transportat de la comisariatul de poliție, în lagărul de fugari ?

— Da....

— Ei ! El ce avea de făcut ?

Ormazu se prinse cu amîndouă mîinile de cerceveaua ferestrei, ca și cînd picioarele nu l-ar mai fi putut susține. Un val de transpirație îi inundă fruntea și chipul i se crispă de parcă tot trupul i-ar fi fost cuprins, brusc, de o durere cumplită. Maiorul îl susținu, îl ajută să se așeze și căută să-l liniștească într-un fel.

— Doar n-ai să-mi povestești ceva care să întreacă ticăloșia celor văzute și trăite de tine, acolo, și despre care mi-ai vorbit pînă acum.

— Ba da...

Într-un tîrziu, cu un glas nesigur și fără nici o legătură cu ultima întrebare care-i fusese adresată, Ormazu dădu toate datele personale ale membrilor echipei. Ofițerul notă totul cu exactitate, întrebîndu-se ce asociație de idei se produsese în mintea spionului, dar curînd avea să primească un neașteptat răspuns :

— Budei n-a murit.

— Trebuia să moară ?

Celălalt bîigui ceva de neînțeles și, părînd a-și da seama că Gozan nu pricepuse nimic, își completă răspunsul printr-un gest făcut cu mîinile. Pe urmă rămase tăcut o vreme și numai după aceea izbuti să-și continue relatarea.

— Trecuseră aproape două ore de cînd zburam. În avion se aprinse o lumină violetă. Profesorul îi făcu un semn lui Petre Mareș și acela se ridică de pe bancă. Profesorul îi controlă legăturile. Budei se apropie de Mareș și-i dădu un fel de portvizit din azbest, cusut de jur împrejur. Privi atent cum Mareș puse portvizitul într-un buzunar interior al vindiacului și-l sfătui să aibă grijă de acte, implorîndu-l : „Te rog, predă actele astea părinților mei !“ Profesorul trase de maneta trapei, care se ridică, lăsînd să se vadă un gol imens și întunecat. Cînd Mareș era pe punctul lansării, profesorul îi agăță de parașută un obiect de forma unui cilindru și-i porunci : „Sări !“ Mareș se avîntă spre golul lăsat de trapa ridicată și în clipa aceea, Budei îl împușcă în ceafă. Mareș se rostogoli, iar șeful grupului nostru strigă cu ostentativă ironie : „Bieții mei părinți ! Ce-or să mai plîngă cînd li se va aduce vestea morții mele“. Profesorul ridică perdeaua de deasupra unui hublou și toți ne repezirăm într-acolo. Mareș Petre cobora vertiginos, învăluit în flăcări.

Sacrificiul trebuia făcut ! exclamă profesorul și îl întrebă pe omul său de încredere : Nu-ți reproșez nimic, domnule Budei, dar de ce l-ai împușcat ? Știai, doar, că va muri ! Radu Budei se grăbi să-i răspundă, părînd foarte serios : „Domnule profesor, eu am reținut ce ne-ați învățat chiar la prima lecție : Băieți ! Sacrificați pe oricine, numai pe voi înșivă, nu ! și ne-ați mai spus ceva : Suferința celui sacrificat ar putea să vă impresioneze ; sacrificați, fără chinuri ! Din cauza asta l-am împușcat, mai înainte să cadă pradă flăcărilor. Omenia, domnule profesor. N-am să uit niciodată

prima lecție !" Avionul luase înălțime și mai zburarăm cîteva minute, pînă cînd becul violet se reaprinse. Ana fu lansată, fără nici un incident. Pe urmă, cred că la mai puțin de un sfert de oră, noi : Gore, eu și Radu Budei. Odată aterizați, ne-am strîns parașutele, le-am ascuns și ne-am despărțit, după ce Budei îmi atrăsese atenția să nu uit prima lecție : despre sacrificarea oricui, numai a ta, nu, și-apoi... „omenia".

Ormazu își lăsă mîinile să-i cadă pe genunchi, semn că isprăvise tot ceea ce avusese de mărturisit. Maiorul Tudor Gozan continua să-l privească, gîndind ce și cîte orori va fi învățat omul dinaintea lui, dacă asemenea ticăloșii îi fuseseră propovăduite chiar de la prima lecție.

CAPITOLUL VI

Răzbunări

În timp ce Ion Ormazu se afla în biroul maiorului Gozan, Radu Budei și Gore Cioplea bătură în poarta casei părinților lui Ion.

Bătrîna se afla undeva, prin fundul curții, iar tatăl abia plecase după niște tîrguieli, fiecare căutînd cîte ceva de făcut, pentru a-și potoli neliniștea.

Auzind că cineva își vestește sosirea, femeia se grăbi spre poartă, spunîndu-și că poate o fi chiar Ion, dar cînd văzu doi bărbați tineri, neînsoțiți de el, socoti că aceia veniseră să cerceteze dacă Ion spusese adevărul. Își desfăcu șorțul, își șterse obrazul și, cu mîinile tremurînde, înaintă spre poartă.

— Ziua bună, mătușă ! spuse Gore Cioplea.

Femeia murmură un răspuns incert, privind spre cel care nu se învrednicise s-o salute. Înfățișarea lui sobră, statura aceea înaltă și svelță, ca și hainele sale frumoase, o impresionară într-atît, încît, socotindu-l „mai-marele" celuilalt, îi spuse :

— Intrați ! Vă rog, intrați...

Radu Budei îi zîmbi și-atunci bătrîna înlătură zăvorul, îi așteptă să treacă pragul și o luă, grăbită, înaintea lor, spre cerdac.

— E cald, tare cald. Poate că vreți să stați la umbră, afară... Am să aduc niște scaune, mai spuse ea și se grăbi să intre în casă.

Cei doi o urmară, iar cînd bătrîna se întoarse spre ei, Radu căută s-o liniștească :

— Discutăm înăuntru ; nu-i bine să știe lumea ce căutăm noi, aici, și nici măcar să ne vadă. Știi, s-ar putea să nu aveți cu ce vă mîndri, în legătură cu vizita noastră.

— Cum doriți, cum doriți, aprobă mama lui Ion Ormazu, gîndind că, desigur, era vorba de rușinea pe care fiul ei i-o pricinuise. Chiar așa ! continuă ea să bodogăne, la ce bun să stăm în văzul lumii ?

Budei se așeză și-i făcu semn lui Cioplea să rămînă lîngă ușă.

— Cine-i în poza aia mare ? întrebă el, privind fotografiile care atîrnau pe pereți.

— Ia, cin' să fie ? Omul meu, cînd urma să plece cătană.

— Aa ! făcu Budei, puteam să jur că-i Ion.

După aceea își aprinse o țigară și se ridică de pe scaun, îndreptîndu-se spre ușa care dădea în altă încăpere.

— Cine doarme acolo ?

— Acuma... Ion.

— Mai aveți și alți copii ?

— Nu, domnule ; nu ne-a mai dat Dumnezeu.

— Am vrea să vă vedem locuința.

Bătrîna deschise ușa camerei lui Ion și-i pofti acolo.

Odaia era mică, dar luminoasă și foarte curată.

Gore Cioplea își privi șeful iar acela, ghicindu-i gîndul, încuviință printr-o ușoară înclinare a capului.

Mătușico, am vrea să aruncăm o privire prin lucrurile lui.

— Uitați-vă, mamă, pe unde-ați vrea.

Fostul prieten al lui Ion deschise dulapul cu rufe și începu să le arunce, afară, care-încotro. Gazda, îndurerată parcă de această neglijență, începu să adune niște cămăși care, așa cum fuseseră azvîrlite, amenințau să se ghemuiască.

— Nu vă atingeți de nimic pînă nu isprăvim percheziția, porunci Gore.

Femeia se grăbi să pună lucrurile înapoi pe dușumea. După o vreme, Gore ridică cuvertura după pat, aruncă pernele și cearceaful, sfîrșind prin a îngenunchia, ca să se uite dedesubt.

Apoi, făcură același lucru și în celelalte încăperi.

— Unde se află bărbatul dumitale ? întrebă Cioplea.

— A zis că se duce după cumpărături.

— Dar Ion ?

Întrebarea asta avu darul s-o desmeticească pe femeie, care pînă atunci se crezuse în fața unor reprezentanți ai legii. Cîteva clipe de buimăceală, apoi răspunse prompt :

— Dacă n-o fi la vreo vădană, atunci, desigur, s-a găsit cu tătîne-su și cine știe cînd or mai ajunge acasă.

Își rememoră fiecare vorbă rostită și își spuse că oricum, răspunsese bine; dacă vizitatorii nu veneau din partea autorităților, bine făcuse că nu le dezvăluise unde, și cu ce gînduri, plecase băiatul. Și-apoi, ce treburi aveau ei cu Ion ? Se tot frămînta să-i întrebe, dar se temea să nu-i supere. O cumplită neliniște puse stăpînire pe ea ; fără să-și dea seama de intențiile lor, începuse să se îndoiască de ei.

— Doamnă ! spuse Budei, într-un tîrziu, am vrea să discutăm cu dumneavoastră o chestiune tare neplăcută.

Bătrîna tresări. Prin mintea ei bîntuiră fel și fel de gînduri, cel mai insistent fiind acela că Ion și-ar fi pus capăt zilelor. Ideea morții singurului ei copil prinse a-i sfredeli creierul ; inima păru să-și fi încetat bătăile și picioarele încetară s-o mai susțină. Se prăbuși, răsturnînd un scaun. Cîteva secunde rămase cu ochii ațintiți spre un ungher al camerei în care Ion se așezase, aidoma unui cîine de pripas căruia noul stăpîn îi îngăduia să intre, pentru prima dată, în casă. Îl vedea stînd acolo, pe jos, cu mîinile petrecute în jurul picioarelor, cu genunchii strînși și cu bărbia sprijinită de genunchi, ascultînd dojana și îndemnul ei. Acum îi părea rău că se purtase prea aspru cu el...

— Da, ceva foarte neplăcut, repetă Budei.

— A murit Ion ?

— Nu. Dar ca să nu se întîmple asta, el va trebui să fie foarte sincer, adică... să mărturisească totul. Înțelegeți ? Absolut totul.

— Fiul dumneavoastră v-a spus cine l-a ajutat să revină în țară ? întrebă Cioplea, părînd că intenționa să nu-i lase prea mult răgaz la meditare.

Bătrîna deschise ochii mari, de parcă atunci, în clipa aceea, aflase năstrușnica veste. Jucase din instinct și tot astfel avea să-ntrebe :

— La ce bun să-l ajute, că doară tot timpul a fost acasă.

Cei doi se priviră și surîseră, mulțumiți.

— Doamnă, se avîntă Radu Budei, noi am socotit că vom găsi mai multă înțelegere la dumneavoastră, decît la Ion, cu toate că el, și nu dumneavoastră, va fi tras la răspundere. Ne-am gîndit că anii v-au dat suficientă experiență de viață și înțelepciunea dumneavoastră îl va ajuta și pe el.

Nu înțelegea ea, prea bine, toate vorbele acelea dar pricepu că rostul lor era acela de a o convinge să mărturisească ceea ce, cu siguranță, Ion le tăinuise și iar se gîndi la discuția avută cu băiatul ei, numai că, de astă dată, regreta că n-a fost destul de aspră și mai ales că nu l-a însoțit la Securitate. Ar mai fi avut vreme să-l dăscălească pe drum și să-l pună să jure că va mărturisi totul. Dar nu făcuse asta, pentru că Ion o rugase să-l lase singur, ca nu cumva să se creadă că a venit împreună cu maică-sa, ca să-i înduioșeze. Și ea îi dăduse această satisfacție, gîndind că, în sfîrșit, îi venise mintea la cap și începuse să judece ca un bărbat. Cît despre ea, o ! ea s-ar fi tîrît la picioarele lor, și-ar fi cufundat fața în colbul străzii și, desigur, fiindu-le milă de ea, ar fi considerat mult mai mică vina lui Ion. Dar dacă ar fi făcut asta, și-ar fi umilit copilul și umilința aceea putea șterge, pentru totdeauna, sclipirea de tristă mîndrie și tîrzie demnitate. Știa că Ion va trebui să ispășească pentru încălcarea legii, dar gîndul că la capătul acelui drum, bucuria și liniștea aveau să revină în viața ei, îi dădu puterea să rămînă acasă și să-l lase singur. Dar se vede că el nu o ascultase întru totul, pentru că oamenii doreau să afle de la ea ceea ce Ion le ascundea. Dar dacă vizitatorii socoteau, în mod greșit, că băiatul ei nu mărturisise totul ? Își spuse că n-avea decît să-i întrebe despre ce era vorba, pentru a-și da seama dacă fiul său nu se destăinuise pe de-a-ntregul. Da, da, n-avea decît să-ntrebe, numai că ceva nedefinit o oprea să facă asta. Îi era frică să se angajeze într-o discuție mai amplă cu vizitatorii ei, ca nu cumva aceia să afle că Ion i se destăinuise. Apoi, îndoiala ; teama că n-ar avea de-a face cu reprezentanții autorităților. Și o nouă întrebare prinse a o chinui : dacă cei doi nu erau de la Securitate, atunci, cine puteau fi ? Dar, oricine ar fi fost, cei doi știau că Ion venise acasă de curînd și, mai ales, că venise din străinătate. Cine putea cunoaște această taină ? Cine altcineva, în afară de cei cărora Ion îi promisese că le va destăinui ? Și iar își spuse că „oaspeții" reprezentau o autoritate, căutînd astfel să se mai liniștească. „Doamne ! Nu mai vine odată bărbatul meu, gîndi ea. Poate că altfel ar vorbi el și poate că ar și pricepe mai bine..."

— Doamnă Ormazu, reîncepu Budei, cum puteți spune că Ion a fost acasă tot timpul, cîtă vreme, el a lipsit din țară aproape trei ani ?

— Ca mamă, pot spune orice despre copilul meu. N-aveți decît să-l întrebați pe el, iar el n-are decît să vă răspundă ce vrea.

Bătrîna își ascunse fața în palme, rușinată că îi înfruntase, dar spre surprinderea ei, cei doi izbucniră într-un hohot de rîs.

— Nu sînteți prea sinceră cu noi, o dojeni Cioplea. Am venit cu cele mai bune gînduri, dar se vede că n-am reușit să vă convingem că tot ceea ce dorim să aflăm este în interesul lui Ion.

— Păi, întrebați-mă, oameni buni, și ce-oi ști, oi spune.

— Dacă dumneavoastră căutați să ne amăgiți că Ion nici măcar n-a lipsit de-acasă atîta vreme, ce încredere mai putem avea că ne veți răspunde sincer, la întrebări ?

Femeia își spuse că tot ținînd drumul „Nu știu, n-am văzut" oamenii aceia se vor plictisi și vor pleca. Se va ține tare și nu va spune nimic din ceea ce l-ar fi putut supăra pe fiul ei. Dar ceva tot trebuia să spună, mai ales că numai așa putea să prindă de veste unde anume se poticnise Ion.

— Să zicem că băiatul meu n-ar fi fost, o vreme, pe-acasă, ce-i cu asta ? întrebă ea. La urma urmei, este bărbat și dacă i se pare mai moale alt pat, n-are decît să se culce acolo.

Gore făcu un gest în semn de nemulțumire, iar șeful lui începu să bată, cu degetele, în tăblia mesei.

— Mătușică, dumneata nu vrei să ne declari nici măcar ce ne-a spus Ion ?

— Doamnă Ormazu, gîndiți-vă bine, sînteți singurul lui martor. Noi nu-l putem crede „pe cuvînt de onoare", argumentă Budei. Dacă lucrurile stau altfel, atunci spuneți-ne și sfătuiți-l și pe el să mărturisească adevărul.

Cei doi spioni insistau să afle dacă Ion destăinuise familiei sale scopul revenirii lui acasă. Atitudinea femeii era atît de incertă, încît nu-și puteau da seama dacă știa ceva și mai ales cît anume, despre ceea ce intenționau ei să făptuiască. Lipsa lui Ion de-acasă îi mulțumise la început, gîndind că o vor putea descoase pe țăranca aceea neumblată după bunul lor plac, dar faptul că el bîntuia prin comună, ziua în amiaza mare, îi îngrijoră. La un moment dat, chipul lui Budei se-ntunecă într-atîta, încît mama lui Ion îl întrebă dacă nu se simțea bine. Stăpîn pe el, Radu Budei răspunse prompt :

— Nu, doamnă ; mă simt perfect de bine. Mă întreb însă dacă soarta fiului dumneavoastră nu vă interesează cîtuşi de puţin. Chiar nu-l iubiţi, deloc ? Nu doriţi să-l ajutaţi nici spunînd că e adevărat ceea ce aţi văzut că noi ştim ?

— La ce v-ar folosi dac-aş zice că ce ştiţi dumneavoastră aşa e ?

— Dar asta ştim chiar de la Ion.

Budei îşi privi ajutorul cu simpatie, gîndind că lichiaua era mai abilă decît îşi închipuise el, pînă atunci.

— Cînd v-a spus asta ?

Bătrîna nici nu bănuise în ce derută avea să-i arunce ultima ei întrebare. Mirată de lipsa vreunui răspuns, îi privi lung.

Budei îşi spuse că dacă Ion lipsea atîta vreme, ziua, cu atît mai mult, noaptea, făcea acelaşi lucru, aşa că răspunse, oarecum indiferent :

— Aseară, doamnă Ormazu ! Se vede că l-a mustrat conştiinţa şi s-a abătut, olecuţă, pe la noi.

Răspunsul lui Budei avusese efectul unei lovituri de măciucă. „Aseară" ! Ştia că Ion nu părăsise casa de cînd se înapoiase din lunga şi nenorocita lui călătorie, pînă ce ea nu-l îndemnase pe drumul ce-l socotea ca fiind cel al unui om cinstit.

Voiau s-o încerce ? Iar s-o încerce ? Din moment ce băiatul ei se predase autorităţilor chiar în dimineaţa aceea, ce rost ar fi avut s-o mai amăgească pe ea, spunîndu-i că au discutat cu Ion aseară ? Nu, cei doi vizitatori nu ştiau că Ion ieşise din casă, pentru prima dată de la înapoierea lui, abia în dimineaţa aceea. Şi-apoi, dacă ei ar fi reprezentat o autoritate, şi-ar fi dat seama că fiul său, prin pocăinţa de care dădea dovadă, n-ar fi ascuns tocmai o plimbare de seară. În sfîrşit, un om în situaţia lui Ion, ar fi trebuit să fugă de îndată ce şi-a văzut părinţii, ori să stea ascuns pînă şi de privirile unui şobolan ; dar să se mai şi plimbe, pe înserat, printre oameni cunoscuţi ? Îşi aminti că Ion era înnebunit de teama reîntîlnirii cu oamenii despre care îi spusese că fuseseră împreună cu el. Cine altcineva ar fi putut şti că Ion a fost plecat în străinătate şi mai ales că revenise în ţară, afară de ea, de soţul ei şi de cei cărora Ion li se predase ? Cine altcineva, decît aceia care veniseră cu el, picaţi ca o pacoste pe capul ţării şi al oamenilor ? Căută să-şi stăpînească emoţia pe care

i-o stîrnise descoperirea identității celor doi nelegiuiți. Își spuse că cel dintîi lucru pe care doreau să-l afle era propria lor siguranță.

— Nu cred, domnule, se adresă ea lui Budei, că băiatul meu ar fi trecut, aseară, pe la dumneavoastră, ca să vă spună trăznăi. Aa ! E-adevărat că a plecat de-acasă, de-îndată ce a mîncat... dar nu s-a dus prea departe...

— Cred și eu ! exclamă Cioplea. Se temea să nu-l arestăm.

Bătrîna surîse cu ostentativă viclenie.

— Să-l arestați ? Dar pentru ce ?

Își duse mîinile la cap, și își apăsă tîmplele. Trebuia să iasă din casă și să anunțe măcar vreun vecin, dacă n-o putea s-ajungă pînă la miliție. Cum însă ? Ce să facă ? Ce să spună ? Cum să procedeze, ca ei să nu-i ghicească intențiile ? Se uită la ei cu oarecare îngrijorare, apoi își spuse că la sosirea bărbatului ei îi va fi mult mai lesne să plece din casă, motivînd că pregătește o gustare. Dar dacă ticăloșii aveau de gînd să se întîlnească cu Ion ? La urma urmei, doar pentru asta veniseră. Ce le va putea răspunde, cînd vor vedea că fostul lor complice nu mai vine acasă ? Era, oare mai bine să-i prevină, pentru a-și salva liniștea și poate chiar viața ? Dar dacă făcea asta, cum și-ar mai fi putut privi sufletul ? Adică, toată suferința ei de-atîțea ani și anii de suferință care o mai așteptau, aveau să fie răsplătiți cu salvarea acelor doi nelegiuiți ? Și-apoi, Ion ! Ce avea să spună copilul ei, pe care ea însăși îl mînase pe drumul curajului ? La o viață cinstită nu se poate ajunge decît prin curaj și asta ea l-a învățat, ce-i drept, cam tîrziu, dar el a ascultat-o. Hotărît lucru, nu le va înlesni fuga, fie ce-o fi !

— La ce bun să vă mai prefaceți că n-ați ști despre arestarea lui Ion ? De fapt, nici nu poate fi vorba de arestare, pentru că fiul dumneavoastră s-a predat de bună voie. Sigur, asta o să-i ușureze situația.

Gore Cioplea se holbă la Budei, manifestînd o admirație atît de mare, încît bătrîna observă. Dar, spre surprinderea lor, femeia nu întrebă cînd se petrecuse arestarea fiului ei ci pur și simplu își clătină capul, neîncrezătoare, continuînd să zîmbească viclean.

— Ca mamă, vă asigur că băiatul meu n-a făptuit nimic, împotriva nimănui și pentru asta, nu poate fi arestat. Pînă

acuma familia noastră n-a pățit o asemenea rușine. Dar poate că dumneavoastră aveți de gînd să ne-o faceți, luîndu-vă după cine știe ce vorbe de dușman.

În clipa aceea, lui Budei îi deveni limpede : ori femeia continua să-l creadă de la Securitate, ori afirmația lui de mai înainte, privind autodenunțarea lui Ion, o făcuse să înțeleagă cu cine avea de-a face. Era din ce în ce mai sigur că jocul lui eșuase și tocmai în clipa în care se pregătea să-și oblige gazda la mărturisirea adevăratei situații, ușa se deschise. Budei scoase un pistol de la brîu.

La vederea celor doi bărbați, tatăl lui Ion se opri în prag, încremenit, neînțelegînd ce se petrece în propria lui casă.

— Dumnealor sînt de la Securitate, explică femeia. Vor să-l aresteze pe Ion.

— Păi... dacă o fi făcut ceva rău, tot îl vor prinde ; mai bine să-l chemi tu, aici, și poate s-or limpezi lucrurile.

— De unde să-l cheme ? întrebă Budei.

— De-aici, a patra curte... E la un fin de-al nostru.

Cei doi spioni se consultară din priviri.

— O să-l așteptăm, hotărî Gore.

— Da, da, o să-l așteptăm, întări Budei, și-i făcu semn lui Ormazu să se așeze pe un scaun.

Bărbatul nu se obișnuise cu semiîntunericul din cameră și, neștiind că Budei are în mînă un pistol, se răsuci brusc și-l pocni pe Gore cu palma, peste față, doborîndu-l.

Urmă un pocnet înfundat, însoțit de o flacără scurtă. Radu Budei îl împușcase pe tatăl lui Ion.

Disperată, femeia vru să țipe, dar în aceeași clipă, răsună cea de a doua împușcătură, al cărui zgomot era bine amortizat, de o surdină.

•

Maiorul Tudor Gozan îl privea pe Ion Ormazu, gîndind că autodenunțarea lui putea fi, cu adevărat, urmarea îndemnului mamei lui și a propriilor mustrări de conștiință dar, tot atît de bine, se putea găsi în fața unui joc perfid, pe care Ion să-l fi făcut cu bună știință, pentru a deruta acțiunea de prindere a celorlalți doi spioni. Pe urmă, își spuse că tînărul dinaintea lui fusese inclus în calculele oficinei de spionaj care-l formase, aidoma lui Mareș, spionul care fusese parașutat ar-

zînd pentru a trece drept Radu Budei, datorită actelor păstrate într-un portvizit din azbest. Varianta asta i se părea mai verosimilă, dacă acorda încredere celor povestite de Ion.

Curînd, însă, îndoielile sale privind sinceritatea lui Ormazu aveau să fie spulberate prin descoperirea celor două cadavre, iar dispariția aparatului de radio, emisie-recepție pe care Ion îl ascunsese în podul casei, îi făcu să cunoască identitatea asasinilor. Așadar, veniseră mai devreme cu două zile, vrînd să evite un eventual pericol din partea complicelui pe care, nesocotindu-l prea sigur, poate că l-ar fi suprimat îndată ce i-ar fi călăuzit pînă la banda lui Ion Dolman ; ascunzătoarea bandei era marcată pe harta lui Budei, iar Ormazu avea să afle locul la care trebuiau s-ajungă, abia în clipa cînd toți trei vor fi fost împreună.

Din ordinul colonelului Valeriu Marinescu, Gozan extinse zona încercuită și intensifică măsurile de urmărire a celor doi spioni, de la dispariția cărora, socotea el, nu trecuseră mai mult de două ore. De asemenea, ordonă verificarea datelor aflate de la Ion în legătură cu foștii săi complici. Cînd reveni la biroul său, după cercetările făcute acasă la Ormazu, fu anunțat de ajutorul său, căpitanul Marin Iliu, că Viga dorea să-l întîlnească în apropierea unei autobaze. Porni într-acolo. Femeia discuta cu niște mecanici, pentru ca prezența ei să nu pară nefirească în acel loc. Îndată ce-l văzu pe Gozan, îi veni în întîmpinare și, pe un ton care trăda o adîncă neliniște, îi spuse :

— Am fost pe la gară... știți... corespondența cu lunganul acela care se dădea drept prieten de-al lui Brîncă.

— Și ?

Viga scoase din geantă o bucată de hîrtie, ce părea să fi fost ruptă dintr-o pungă, pe care era scris :

„Trebuie să te ocupi de el cît mai mult. Nimeni nu vă vede împreună. Răspunde imediat ce se întîmplă".

Ofițerul chibzui cîtăva vreme și sfîrși prin a-și spune că Dolman trebuia neliniștit pe mai multe căi deodată, așa încît o sfătui pe Viga să răspundă.

„Lucrurile nu merg prea ușor. Aștept sfaturi."

Gozan se gîndea că procedînd astfel, șeful bandei ar fi renunțat la ajutorul iubitei lui Brîncă și ar fi întreprins acțiuni directe împotriva lui, prin oamenii din bandă sau chiar el personal. Dar la capătul acestui ultim gînd, maiorul zîmbi,

spunîndu-şi că Dolman n-avea să-şi vîndă pielea cu prea mare uşurinţă, aventurîndu-se într-o luptă directă.

— Du-te, o îndemnă el pe Viga, şi fata plecă.

Ofiţerul porni în urma ei, şi după ce se asigură că nu fusese urmărită de nimeni, se îndreptă spre reşedinţa raionului de securitate.

•

În ziua care urmă acţiunii de încercuire şi scotocire a împrejurimilor, Dolman fu informat că zona în care se afla banda devenise nesigură. Voidin, la rîndul său, îl încredinţă că o încercuire mai serioasă i-ar pune în imposibilitate de a se mai aproviziona. Dolman, însă, ştia că dacă avea să părăsească acel loc, spionii paraşutaţi nu l-ar fi mai găsit, poate, niciodată.

— Rămînem pe poziţie pînă ne sosesc ajutoarele, hotărî el.

— E foarte riscant, insistă Voidin. Am putea lăsa aici unul sau doi dintre oamenii noştri, care să servească drept călăuză noilor sosiţi. Gîndiţi-vă, domnule, că toate drumurile sînt păzite, şi asta ar putea să-i întîrzie pe cei de dincolo...

— Ascultă, domnule locotenent, pentru ce altceva ar fi făcut ăia atîta tevatură ? Asta nu s-a mai întîmplat de multă vreme. Nu cumva îţi închipui că treburile le merg din plin şi au scos oamenii la plimbare, nemaiavînd ce face ?

Se sili să rîdă şi apoi făcu un semn lui Vova. Legionarul veni în pas alergător, aşa cum fusese instruit de Voidin şi cum de altfel îi plăcea nespus de mult şefului.

— Boul ăla de Vasile să fie adus pînă-n seară ; numai că cine s-o duce după el, să-l ţină bine de mînă. Are dreptate băiatul nostru, arătă Dolman spre ofiţer ; trebuie să ne mărim proviziile. Cine ştie cînd or mai ajunge şi dobitocii ăia, aici ! Şi, dacă or mai ajunge. Te pomeneşti că i-o fi şi prins. Hai ? Ce zici, domnule locotenent ?

— De prins, nu i-au prins încă, preciză ofiţerul şi explică precipitat : Dacă i-ar fi prins, şi-ar fi retras efectivele.

— Bă, strategule ! interveni Vova, dar dacă ăla îşi închipuie că or fi mai mulţi ?

Voidin făcu un pas spre el :

— Drepţi !

Surprins, legionarul se supuse ordinului.

— Domnule ! se adresă Voidin lui Dolman, nu îngădui să mi se vorbească aşa cum şi-a îngăduit domnul Vova.

Ceilalţi priveau încordaţi scena care părea să-i mai absoarbă de la îngrijorarea ce-i stăpînea.

Şeful bandei îl privi încruntat pe omul său de nădejde şi acesta pricepu dezaprobarea lui.

— Iartă-mă, domnule locotenent ; se mai întîmplă... între prieteni, şi mai ales într-o situaţie dintr-asta.

Dolman le făcu semn să se apropie unul de celălalt şi cei doi îşi strînseră mîinile. Apoi, o dată pus capăt incidentului, şeful întrebă pe Vova :

— Cine pleacă după Vasile ?

Ciuran se desprinse din grup şi venind lîngă Dolman, îi dădu un petec de hîrtie, pe care se afla răspunsul Vigăi. Maimarele bandiţilor începu să-şi plimbe limba peste buze, semn că era tare nemulţumit ;

— Mama ei de tîrfă ! L-a adus la ea acasă şi încă mai spune că lucrurile merg greu.

— O fi prudent, mai prudent decît ne-am aşteptat noi, interveni lunganul, insinuînd că ar fi altă soluţie.

Dolman se răsuci spre el, de parcă tărăgănarea acelor vorbe i-ar fi scrijelit auzul, şi-l întrebă, dur :

— Ştii tu o altă cale ?

— Ştiu, murmură Ciuran.

— Atunci, spune !

Lunganul se apropie de urechea şefului, dar acela îl împinse cu brutalitate :

— Vorbeşte tare ! Aici, toţi sîntem fraţi şi n-avem ce ascunde unul faţă de celălalt.

Ciuran se arătă surprins de ieşirea „şefului", dar nu se supuse acelei porunci.

— Taci, pentru că ţi-e ruşine să rosteşti cu glas tare nerozia cu care sperai să mă faci praf.

— Greşeşti, coane, dacă mă judeci astfel. Mă tem că dacă ţi-oi da ascultare, tot dumitale o să-ţi pară rău.

Ene Dolman se apropie de el şi îşi aplecă urechea, ascultînd răbdător, pînă ce lunganul termină tot ce avusese de spus. Chipul lui iradia de bucurie şi adresîndu-se lui Vora, îi spuse vesel :

— Nu mai trimite pe nimeni după Vasile ; o să-l aducă Ciuran.

Pe urmă, prefăcîndu-se că-l roagă pe Voidin, ceru zi de odihnă pentru oameni, scutindu-i de instrucție.

— În repaos, fuga, marș ! ordonă locotenentul, dar el nu se desprinse de pe loc.

Taina aceea care-l privea direct pe Gozan, și pe care el nici măcar nu și-o putea imagina, îl preocupa intens. Era sigur că lunganul îi propusese șefului bandei un plan eficace, pentru că altminteri, Dolman n-ar fi trecut cu atîta ușurință de la deprimare la optimismul pe care nici măcar nu și-l putea stăpîni. Îl chinuia gîndul că Vasile avea să vină în seara aceea, iar el nu va fi în stare să-l prevină, fie și cu aproximație, pe cel care îi arătase atîta încredere. Se străduia să găsească un motiv ca să se mențină în preajma lui Dolman.

— Domnule ! Dacă tot vine unchiul meu, v-aș propune să întocmim o listă cît mai completă, în care să înscriem numai și numai alimente de strictă necesitate și cu o valoare nutritivă cît mai mare.

Ene îi zîmbi și luîndu-l pe după umăr, porni pe poteca ce ducea spre „Valea morții".

Soarele se înălțase destul de mult ca să cuprindă în dogoarea lui mai tot muntele. Era o dimineață frumoasă și liniștită ; nici forfota păsărilor, nici o adiere de vînt și nici măcar vreun zgomot, oricît de slab și de îndepărtat, nimic în afară de încremenirea pereților de piatră ce străjuiau și închideau valea. Cînd ajunseră pe fundul acelui uriaș cazan, Voidin își înălță privirile de-a lungul parapetului și descoperi silueta unui bărbat care stătea aplecat spre ei.

— Vora, exclamă Dolman, mîndru de devotamentul celui care-o păzea cu-atîta strășnicie.

Se așezară pe pămînt.

Locotenentul scoase cîteva foi de hîrtie și se pregăti de scris. Ene părea cufundat în gîndurile lui.

— Domnule ! murmură Voidin, într-un tîrziu. Îmi îngădui să vă întreb, ce vă neliniștește ?

Ene zîmbi trist.

— Ce știi dumneata despre femei ?

Așadar, la asta se gîndea banditul ; desigur, îl obsedau spusele lui Ciuran, iar ceea ce îi spusese acela era în legătură cu vreo femeie.

— Mai știu și eu cîte ceva, căuta ofițerul să se insinueze în taina șefului bandei. Dar credeți că acuma e momentul să vă gîndiți la fidelitatea ori infidelitatea vreunei femei ?

Dolman izbucni în rîs.

— De ce crezi că asta mă frămîntă ?

— N-aș vrea să mă considerați indiscret, n-aș vrea să credeți...

— Hai, lasă prostiile și spune odată !

— Domnule, cînd v-a arătat Ciuran un bilet, dumneavoastră ați înjurat și ați calificat pe cineva, drept tîrfă. Mi-am zis că nu poate fi vorba decît despre o femeie necredincioasă față de dumneavoastră. Să vă fi necăjit... pentru infidelitatea femeii altuia, iertați-mă, mi s-ar fi părut absurd.

— Ai dreptate ! Ai dreptate ! Infidelitatea femeii altuia trebuie să ne bucure, nu să ne întristeze. Ești o lichea simpatică ! Abia acuma îmi dau seama că dacă nu te scoteau din armată, pentru delapidare, tot dezertor ajungeai, din cauza femeilor !

După o vreme, redeveni grav și murmură :

— Acuma e rîndul dumitale să rîzi ; ei bine, sînt supărat că o femeie anume nu s-a dovedit destul de imorală. Nu rîzi ?

— Nu, domnule. Dacă un asemenea lucru nemulțumește un om ca dumneavoastră, trebuie să fie vorba despre ceva foarte important.

— Tîrfa aia a lui Brîncă, s-a dovedit o incapabilă. O idioată ! Pricepi ? Uite pentru cine mi-am curățat eu un om !

Își trecu palmele peste față, de parcă ar fi vrut să gonească o imagine care-l înfricoșa, apoi își ridică ochii spre cer. Rămase așa, privind tăcut, spre înălțimi, multă vreme. Deodată, trăsăturile feței i se destinseră și nădejdea în reușita nelegiuirii pe care miza în clipa aceea i se reîntipări pe chip.

— Vezi dumneata, domnule Jigău, slăbănogul ăsta de Ciuran pretinde că o femeie se răzbună cu mai multă bucurie direct decît pe căi ocolite, așa cum ar fi normal pentru o ființă slabă.

— Greșește ! exclamă Voidin.

— Așa cred și eu. Știi, nici nu se putea altfel ; de unde să cunoască sufletul femeii unul ca el, care nici măcar n-a fost însurat ?

— Domnule, acuma greșiți dumneavoastră : cei care nu s-au însurat pînă la vîrsta domnului Ciuran, au avut timp

să observe femeia, pe cînd ceilalți au crezut, doar, că o cunosc.

Ene îl privi nedumerit :

— Vorbești serios ?

— Da, desigur.

— Crezi că Ciuran ar fi în stare să-și dea seama cum să fie folosită o femeie, într-o chestiune foarte importantă ?

— Este un om abil.

Dolman se întinse la soare. Își desfăcu toți nasturii cămășii, își puse mîinile sub cap, închise ochii și păru să se abandoneze liniștii care domnea în jurul său.

Lui Voidin îi devenise cît se poate de limpede faptul că șeful bandei avea să îndrepte un atac direct și deosebit de periculos împotriva maiorului Gozan, folosindu-se de fosta iubită a lui Brîncă. Așadar, calea corupției se dovedise ineficace ; acuma trebuia procedat direct ! Dar cum ? Ce mijloc aveau să folosească oamenii bandei, spre a scăpa de acela care le încurca, permanent, socotelile ? Mai ales acuma, cînd erau amenințați de încercuire și din pricina asta riscau să nu mai primească ajutoarele promise ?

Dincolo de aparenta lui nepăsare, Ene Dolman se gîndea tot la acest pericol pentru că, nu după multă vreme, se ridică puțin, sprijinindu-se într-un cot, și-i spuse ofițerului :

— Tot stăm degeaba ; mai bine-am face lista cu cele de trebuință.

Locotenentul abia aștepta un prilej pentru a-și preveni șeful. Se grăbi s-aducă hîrtiile mai aproape de Dolman, dar acesta îi făcu semn că n-avea de gînd să scrie. Voidin se arătă nedumerit, pentru că șeful bandei nu făcuse asta niciodată.

— Notează ! Notează dumneata, că după aceea, controlez eu.

Nu scăpa nici o ocazie ca să precizeze că nu-i acorda prea mare încredere, cu toate că de foarte multe ori lăsa impresia că-i cere sfaturi și chiar se dovedea că i le ascultă. Voidin se obișnuise cu tertipurile bandei, așa încît nu mai dădea nici cel mai mic semn de surprindere ori nemulțumire, față de permanenta lui suspectare.

Alcătuiră lista cu lucrurile pe care Vasile urmă să le aducă chiar a doua zi. Printre cumpărături, locotenentul

înscrise „o pungă cu făină de in", sugerîndu-i astfel lui Gozan că noul pericol ce-l pîndea avea să vină de la cineva legat de Brîncă, dar faptul că nu precizase numărul plicurilor și nici un fel de cantitate, însemna că primejdia putea surveni oricînd.

Dolman verifică nota, socoti prețurile și pe urmă plecară să mănînce.

•

În după-amiaza aceleiași zile, Viga sosise acasă mai tîrziu ca de obicei. Gazda o întîmpină cu un aer vesel :

— Ți-a sosit un neam ! Zice că ți-ar fi unchi, după un văr de-al maică-ti. L-am poftit la mine, că doar nu era să-l las în stradă.

Femeia rămase pironită locului, întrebîndu-se cine ar putea fi acela, pentru că mama ei nu avea veri, iar cît despre unchi, nu știa să mai fi trăit vreunul. O clipă, fu tentată să creadă că ar putea fi vorba despre maiorul Gozan, dar gazda adăugă :

— Pare un țăran cumsecade ; cred că vine de departe, pentru că e tare prăfuit. Știi, am încercat eu să-l mai descos, ba de una, ba de alta, că de ! m-am temut să nu-ți fi adus vreo veste proastă ori să-ți stea pe cap, cine știe cîtă vreme, dar nu s-a arătat prea vorbăreț.

Viga descuie ușa camerei sale și-i făcu semn gazdei să-l trimită pe musafir le ea. După cîteva clipe, în cadrul ușii, apăru Ciuran.

Femeia se neliniști, dar căută să se stăpînească și-i făcu semn să intre și să închidă ușa. Oaspetele se supuse îndemnului. Își trase un scaun și zîmbind, își ceru iertare pentru că se încumetase a-i trece pragul.

— Domnișoară, ne-am sfătuit cu toții. Ne pare rău că n-ați izbutit, așa cum ne-am înțeles, ca să dobîndim și noi o brumă de liniște.

— Nu merge ; nu știu ce are, de se ferește... De prins, îl prind eu, dar dacă zoresc lucrurile, bate la ochi. De-aceea vă spun că totul este s-avem răbdare.

— Vedeți, șopti Ciuran, prefăcîndu-se oarecum încurcat, tocmai asta e ; n-avem timp. A făcut el ce-a făcut, de ne

zbatem, aproape prinşi în capcană. Ne-am gîndit că tot dumneavoastră ne puteţi ajuta, numai că în altfel.

Deci cei care-i omorîseră iubitul doreau s-o împingă pe cine ştie ce drum, împotriva omului care nici măcar nu se arătase supărat faţă de nimicnicia ei, faţă de josnicia gîndului ei din noaptea cînd îl atrăsese le ea acasă. Acuma nu mai era vorba doar de propria ei răzbunare, ci şi de obligaţia pe care o avea faţă de Gozan. Nu putea uita privirea aceea tristă şi glasul care trăda o adîncă suferinţă, cînd, la întrebarea ei disperată „Cît o să doară?" el îi răspunsese „Poate, chiar toată viaţa". Vorbele acelea nu sunau nici a viclenie — ca cele ale lunganului aşezat dinaintea ei, dar nici a resemnare ; nu, ele însemnau durerea unui om care nu se lăsase înfrînt, ci lupta cu propria lui durere. Şi, mai mult decît toate astea, Gozan nu-i strigase, în faţă, dispreţul pentru viaţa ei uşuratică de mai înainte, aşa cum făcuseră mai toţi cei din jurul său, el socotea că dragostea ei pentru Brîncă o purificase, iar suferinţa pe care i-o pricinuise moartea lui o aşezase în acelaşi rînd cu oamenii adevăraţi. Ea nu putea să uite mîna aceea mare şi vînjoasă care, în loc s-o fi lovit pentru purtarea ei nedemnă, îi mîngîiase părul, în semn de înţelegere şi mai ales, de iertare. Nu numai că n-avea de gînd să dea ascultare bandiţilor, dar se simţea capabilă de orice pentru a-l apăra pe bărbatul acela demn şi înţelegător. Căută să-şi stăpînească indignarea faţă de noua ticăloşie în care Ciuran voia s-o atragă, spunîndu-şi că dacă voia cu adevărat, să-şi manifeste recunoştinţa faţă de ofiţer, atunci trebuia mai întîi s-asculte uneltirile ucigaşilor lui Brîncă, pentru a afla noua capcană care i se pregătea maiorului.

— Sînteţi obosită ? întrebă Ciuran.

Ea tresări şi răspunse fără să ezite :

— Deloc ! Aştepam să aflu ce trebuie sa fac pentru a vă ajuta şi, mai ales, pentru a-mi împlini răzbunarea.

— Nimic mai mult, decît să-l omorîţi !

În ochii tinerei femei se aprinseră văpăi de ură ; tare ar mai fi dorit să-i crape ţeasta acelui slăbănog perfid, dar din nou se străduí a-şi frîna pornirile, pentru că deocamdată aflase doar ce i se cerea, dar nu şi felul în care urma să împli-

nească vrerea bandei. Și tocmai ceea ce nu știa, i se părea a fi fost lucrul cel mai important.

— Cum ? se arătă ea, nerăbdătoare.

— Oricum !

Viga își dădu seama că banditii se găseau într-o situație disperată, dacă recurgeau la o asemenea măsură fără a-i da nici un sfat, oricît de neînsemnat, cum să acționeze. Revolta ei crescu și mai mult, gîndind că prin uciderea lui Brîncă și-au croit drumul spre ea și acuma, îndemnînd-o la crimă, căutau să-și deschidă o altă cale. Dar cum ? Sacrificîndu-l pe Gozan ? Nu ; sacrificînd-o pe ea. O aruncau orbește într-o acțiune sortită unui eșec sigur. Poate chiar asta și doreau : să abată atenția Securității pe cu totul alte căi. Iar dacă doreau cu adevărat ca ea să-l suprime pe Gozan, faptul că îi dădeau mînă liberă însemna că n-aveau altă soluție. Ea și numai ea era singura lor unealtă ; așa încît maiorul nu era amenințat, cel puțin deocamdată. Dar dacă situația banditilor era cu adevărat disperată, atunci ea și-ar fi putut împlini răzbunarea. Chibzui cu febrilitate, căutînd un pretext care l-ar fi putut convinge pe lunganul acela s-o ducă chiar în bîrlogul lor, pentru că numai astfel putea ajunge să stea față-n față cu asasinul lui Brîncă. Îi știa numele — Dolman — dar nu-l văzuse niciodată. La el trebuia s-ajungă ; dar cum ? Într-un tîrziu, își ridică ochii spre interlocutorul ei și, cu un glas nesigur, simulînd o oarecare teamă, îl întrebă :

— Domnule, să zicem că izbutesc ; dar după aceea ? Ce fac ? Unde m-aș putea ascunde ? La cine ?

— La noi, răspunse Ciuran, fără prea multă convingere.

— Dar cum ajung acolo ? Nu cunosc drumul.

— O să vă ajut eu, de-ndată ce primesc vești de la dumneavoastră.

Femeia îl privi cam neîncrezător :

— Îmi cereți ceea ce știți bine că și eu doresc, numai că nu-mi prea arătați a-mi fi cu-adevărat prieteni. Cum să înțeleg vorba asta, „Vă ajut eu" ? N-ar fi mai sigur pentru mine dacă aș cunoaște drumul ?

— Da, bine-nțeles, se repezi Ciuran s-o aprobe.

— Atunci, ce așteptăm ? Să mergem ! se arătă Viga entuziasmată și sări de pe scaun.

Lunganul se ridică și el, încurcat : n-avea încuviințarea lui Dolman ca s-o aducă în bîrlogul lor. Zîmbi și îi spuse :

— Acuma nu se poate. Cînd s-o înnopta.

Se îndreptă spre ușă.

— Unde să vă aștept ? stărui ea.

— Păi... acolo, unde l-am găsit pe Brîncă, mort. Mai țineți minte ?

Vasile sosi la locul de întîlnire îndată ce se înseră. Dolman îi dădu lista și îi porunci să se întoarcă chiar în seara zilei următoare.

Ceea ce îl surprinse pe Voidin, fu faptul că „unchiul venise singur și nu însoțit de Ciuran, cum ordonase șeful. Ba, mai mult, fostul țărănist sosise cu vreo două ore înaintea lui Vasile — pe care, desigur, doar îl anunțase, fără a-l mai aștepta și însoți. Lunganul se retrăsese de-o parte, cu Dolman și discutaseră, în mare taină, vreme de cîteva minute. Apoi, Ciuran apucă iar poteca ce ducea la poalele muntelui.

— Măi Vasile, ce-i zarva aia, acolo jos ? întrebă Dolman, arătînd spre luminile îndepărtate ale orașului.

— Ce să fie, cucoane ! ? Oamenii vorbesc de niște parașutiști. Se vede că îi caută.

Vestea sosirii ajutoarelor mult așteptate păru să-i fi năucit pe bandiți. Fără să-și dea seama ce face, Vova apucă țeava automatului cu dinții, Marton era gata să-nghită capătul de țigară stinsă pe care-l morfolea, iar ceilalți se strînseră cît mai aproape de șef. Dolman, încercă să domolească tulburarea oamenilor săi. Își îndreptă privirile spre Vasile și pe un ton glumeț, se prefăcu a-l preveni :

— Fii cu băgare de seamă, dacă se aciuiesc pe la casa ta, ți-a pus Dumnezeu mîna-n cap. Au bani.

Bandiții se siliră să rîdă.

— Ascultă ! interveni Vora, nu cumva să-ți treacă prin minte să-i denunți.

— Nu-ți face griji, Vora, mîrîi Dolman, atîta lucru i-o trece și lui prin minte. Ăia au arme și nu le-ar lăsa din mîini numai de dragul celor opt copii ai săi. Apoi se-ntoarse spre agent și-l întrebă : Așa-i, Vasile ?

— Așa-i, cucoane ! Chiar așa !

— Bravo ! Acuma, nici tu nu trebuie să te înspăimînți prea tare de cele ce ți-am spus noi. La urma urmei, sînt și ei oameni.

Vasile plescăi tare și dădu din cap, neîndrăznind să-l contrazică în vreun fel.

— Ce-i mă ? Ce te scuturi ?

— Apăi, cucoane, n-am eu nevoie să vină oamenii ăia cu bani în casa mea. Aud că s-au depărtat de nu li se mai bănuie nici urma.

Cei cîțiva bandiți care se aflau în imediata apropiere a șefului lor se priviră între ei. Păreau mulțumiți de insuccesul Securității, dar și îngrijorați de faptul că ajutorul primit din afara țării putea să mai întîrzie cine știe cît.

— Încotro or fi apucat-o ? se interesă Dolman.

Vasile își jucă rolul, așa cum fusese instruit cu cîteva ore mai înainte de Gozan. Tresări și, părînd a nu putea să vorbească de teamă că divulgă cine știe ce secret, arătă spre partea opusă celei din care venise el și unde se afla singura potecă de acces spre bîrlog.

Voidin se agită ostentativ.

— Ce ai ? întrebă Dolman.

— Dacă mi-ați îngădui... o întrebare.

Ene îndreptă un braț spre Vasile, semn că încuviința.

— Nene ! se adresă ofițerul omului de legătură, vorbind aproape în șoaptă, de unde știi că s-au îndreptat spre cealaltă parte a muntelui ?

— Păi... dacă aș judeca după locurile cercetate și observate de militari, nu s-ar zice, dar dacă parașutiștii n-ar fi apucat-o încotro zic eu, pînă acuma erau cu lanțurile de mîini și de picioare. N-aveau cum să scape.

— Bine, nene ; atîta am vrut să știu.

Vodin pricepu din spusele lui Vasile, că maiorul Gozan intenționa să forțeze scoaterea bandei din ascunzătoare, profitînd de situația creată și ispitind banda să apuce drumul spre cei parașutați.

— Cucoane, eu m-aș duce, dacă nu mai aveți ce-mi porunci.

— Du-te, Vasile, du-te, încuviință Dolman, și omul plecă.

După cîteva minute, Dolman porni înapoi, spre Valea Morții, urmat de cei cîțiva oameni care se țineau în imediata lui apropiere. Ceilalți, care se aflau răspîndiți prin pădure, spre a-i asigura retragerea în cazul unui eventual atac, își părăsiră posturile. Curînd, banda se adună în cazanul cu pereți de stîncă. O vreme, oamenii tăcură, fiecare părînd că se gîndește la același lucru, dar nimeni n-avea curajul să înceapă.

— Ce-ai spune, domnule locotenent, să încercăm a trece dincolo de munte ?

Vodin îl corectă :

— Adică să-l forțăm ?

— Zii și-așa, dacă așa se zice. Ei, ce părere ai ?

Locotenentul se cufundă într-o meditație care părea fără de sfîrșit, pentru că, într-un tîrziu, nerăbdător, Ene îl bătu cu palma pe spate și-l întrebă grav :

— Încercăm ?

— Domnule, în principiu, aș spune că da ; în fapt, nu pot da nici o asigurare, pentru că nu cunosc cealaltă parte a versantului. Hărțile pe care le avem sînt mai mult de orientare, n-au destule amănunte despre teren... În sfîrșit, n-aș vrea să vă antrenez într-o aventură... E vorba de viața oamenilor și chiar de a dumneavoastră... Să mergem, de-ndată ce s-o crăpa de ziuă, și să vedem cum arată locurile.

— O ! făcu Ene, asta-i cel mai simplu lucru. Și-apoi, părăsirea acestei văgăuni a fost chiar ideea dumitale. Adu-ți aminte că m-ai contrazis cînd ți-am lăudat poziția noastră.

— Vă contrazic și acum. Nu e o poziție prea sigură.

— Să zicem ; dar am putea îndrepta lucrurile.

— Vom încerca. Însă vă reamintesc că la data cînd eu v-am prevenit, nu eram încercuiți și ne-am fi putut deplasa pe orice drum. Dar, vom încerca. În ceea ce mă privește, vă asigur...

Două fluierături scurte curmară această ultimă frază a lui Voidin. Șeful bandei ridică un braț și totul păru să amuțească în jurul lui. Dolman își ridică ochii spre cer, de parcă dintr-acolo răsunaseră fluierăturile al căror ecou se izbea de stîncile din depărtare. Toți așteptau ca semnalul să se repete, așa cum erau obișnuiți, și numai după aceea să-i răspundă. În afara celor care făceau de strajă, nu lipsea decît

Ciuran. Altcineva n-avea cum s-ajungă, viu, pînă acolo. Dar de ce își anunța sosirea ? se întrebă Voidin. Asta se întîmplase doar cînd fusese adus el. Așadar, Ciuran nu era singur. Adusese pe cineva ? Prinsese pe cineva ? Cu siguranță că dacă nenorocirea mînase vreun om prin acele locuri, banditii aveau să-l ia drept iscoadă. Semnalul se repetă. Atunci șeful îi făcu un semn lui Vora și legionarul se grăbi spre locul unde poteca făcea un cot spre dreapta. Ofițerul știa că acolo era locul de întîmpinare a noilor sosiți.

— Aduceți-o, aici ! strigă Dolman, în urma lui Vora.

Valea era în bătaia lunii. Oamenii așteptau cu încordare. Dolman își lăsă privirile s-alunece pe fețele lor aspre și chinuite, zîmbind cu superioritate :

— Tot eu vă scot din încurcătură !

Se întoarse spre Voidin și-i șopti, puțin ironic :

— Tot eu ! Auzi, domnule locotenent ?

Ofițerul nu mai avu timp să-i confirme, pentru că Vora și Ciuran apărură de după cotul potecii, încadrînd o femeie tînără și frumoasă.

Dolman îi ieși în întîmpinare. O luă în brațe și îi sărută zgomotos, fruntea. După aceea o strigă :

— Fii bine venită, surioară !

Apoi, șeful bandei se adresă oamenilor săi :

— E sora mea și sora voastră ! E văduva fratelui nostru, Brîncă !

Urmară cîteva clipe de uluială, după care oamenii veniră spre ea, dar nimeni nu îndrăzni să se apropie prea mult, părînd că prin distanța la care se țineau, ar fi vrut să manifeste un soi de veneratie pentru durerea ei și pentru imaginea zbaterii lui Brîncă, a cărui imagine era destul de proaspătă în ochii lor.

Voidin cercetă cu luare aminte chipurile banditilor și își spuse că, în acea clipă, la cel mai mic gest al femeii, oricare dintre ei l-ar fi împușcat pe Dolman. În fața lor nu se afla tîrfa despre care Dolman le vorbise, ci o fată tînără și frumoasă, ai cărei ochi păreau întunecați, poate pentru totdeauna, de marea durere pe care o încercase.

Ene observă starea oamenilor săi și, pentru a-i recîștiga, le strigă :

— Aflați că sora noastră a venit aici să ne ajute. Ca și noi, ea dorește să-l răzbune pe Brîncă. Ca și noi, ea știe cine l-a ucis : șeful securității raionale ! Am poftit-o aici, și ea a venit, continuă Dolman, pe un ton și mai patetic, ca s-o cunoașteți și să știți pentru a cui sănătate vă veți ruga, de-azi înainte. Surioară ! se adresă el femeii, prinzîndu-i umerii și țintuindu-i privirea. Surioară ! Omoară-l ! Știm că vrei să-ți răzbuni iubitul, dar fă-o cît mai degrabă, așa cum ar fi făcut-o și el. Tare mult te-a iubit ! Și dacă-l omori, ne ajuți pe noi, prietenii lui ! Orice zăbavă înseamnă pieirea noastră și omul tău n-ar fi dorit asta, cum nici noi n-am dorit pieirea lui.

Viga se desprinse din strînsoarea mîinilor lui Dolman și porni, cu pas măsurat, spre ceata banditilor. Se opri în dreptul fiecăruia și-i privi drept în ochi, de parcă ar fi vrut să afle cîtă vină avea unul și altul, cînd Dolman i-a ucis iubitul. După această stranie trecere în revistă, femeia reveni lîngă șeful bandei, și privind spre ceilalți, spuse aproape în șoaptă, ca un jurămînt :

— Am să-l omor ! Dar așa cum cred eu că trebuie să moară unul care trage ca un laș !

Scoase din poșetă o sticluță cu gura foarte largă, plină cu un praf gălbui. O destupă și în secunda următoare se întoarse fulgerător spre Dolman, azvîrlindu-i praful peste față. Dolman își duse mîinile la ochi și urlă îngrozit.

Banditii erau atît de uimiți, încît nimeni nu se clinti de pe locul său.

După cîteva secunde, șeful bandei își luă mîinile de pe ochi și, dîndu-și seama că nimic nu i se întîmplase, și mai ales că se umilise în fața oamenilor săi, scoțînd acel urlet și arătîndu-se fricos, căută să-și refacă prestigiul ; se postă dinaintea femeii și o întrebă :

— Ce-a fost asta ?

Viga îl privi trist.

— N-ați înțeles ? Te-am omorît.

Dolman se sili să rîdă, dar femeia puse capăt prefăcutei lui veselii :

— Am jurat, doar, să-l omor pe lașul care mi-a ucis dragostea, dar să le și arăt oamenilor tăi cît ești de viteaz.

— Și... cum l-ai omorît ? întrebă Ene, cu un aer tîmp.

— I-am aruncat în față zece grame de mălai. Ce-i drept, cam puțin pentru un porc.

Cîțiva rîseră, dar cei mai mulți păreau foarte impresionați, nu atît de curajul acelei tinere, cît de felul în care-l desființase pe cel ce se credea atotputernic față de ei.

Dolman se clătina pe picioare.

O! Dacă femeia s-ar fi năpustit asupra lui cu vreun jungher, cu vreun pistol sau măcar cu pumnii, ar fi fost cu totul altceva, dar o asemenea umilință!!! Mai auzise el despre asemenea întîmplări, dar pe vremea aceea făcuse haz. De data asta, însă, totul era grav și tragic. Chiar mai grav și mai tragic decît felul în care murise Brîncă. La urma urmei, acela murise strigîndu-și demnitatea și mîndria, în timp ce, el, Dolman, îl împușcase pe la spate. „Laș și fără luptă!" îi răsunau în urechi acel scurt și definitiv rechizitoriu pe care i-l făcuse Viga, celui care-i ucisese iubitul. Îi spusese asta, ca mai pe urmă, și el și oamenii lui, să știe pentru ce avea să-l pedepsească în acel mod și nu într-altul.

Într-un tîrziu, Dolman își scoase pistolul și ochii lui prinseră să iscodească printre bandiți, în căutarea unuia care, desigur, el îl socotea vinovat de cele întîmplate.

— Ciuran?

Lunganul se apropie.

— Numai tu m-ai trădat. Ți-a pus poalele-n cap și ți-ai pierdut mințile.

Celălalt încercă să răspundă ceva, dar o împușcătură îi curmă răsuflarea.

La o oarecare distanță, Vora și alți trei legionari stăteau cu automatele îndreptate spre ceilalți bandiți, gata să tragă asupra oricăruia dintre ei, pe care nenorocirea l-ar fi mînat să intervină în timp ce Dolman „făcea dreptate".

După aceea, mai-marele bandiților se întoarse spre Viga și-i rînji galeș:

— Tu ai văzut cam în ce fel stau lucrurile pe-aici. Dacă vrei să nu crăpi, trebuie să faci ce ți se spune.

Se-ntoarse spre oameni, strigîndu-le:

— Haideți, măi! Care-i mai nerăbdător, să-nceapă! și arătă cu mîna spre femeie.

Se gîndea că astfel îi va recîștiga și totodată va plăti Vigăi umilința, tot cu o umilință.

Dar nimeni nu se urni din loc. Mai mult, unii își aplecară privirile, scormonind parcă în adîncul pămîntului, pînă la mormîntul lui Brîncă.

Se scurse astfel o vreme, la capătul căreia Vora înaintă spre tînără.

— Bravo ! Bravo ! îl încurajă Dolman.

Ceilalți doi legionari veniră mai aproape de ceată. Vora ajunsese lîngă femeie. Întinse o mînă și, dintr-o smucitură, îi despică rochia, de la piept pînă la poale.

Viga îl scuipă.

O rafală pornită din automatul lui Vora puse capăt scenei. Viga îngenunche și curînd se prăbuși. Părea o pasăre albă cu aripile negre și zdrențuite.

— Oricum, n-ar mai fi putut pleca de-aici, își motivă legionarul fapta, adresîndu-se lui Dolman. Știa că noi l-am curățat pe trădătorul acela de Brîncă.

Dolman se întoarse spre Voidin.

— Cum vezi, domnule locotenent Jigău, dacă așa te-oi fi numind cu adevărat, cei de jos știu tot ce se petrece la noi. Uite, m-a prins remușcarea față de Ciuran ; dacă nu i-o fi destăinuit el, femeii, că Brîncă și-a găsit moartea aici ?

Ofițerul își dădu seama că insinuarea era mai mult decît o dovadă de neîncredere ; era aproape o acuzare directă. Își spuse că Dolman mai avea încă nevoie de serviciile sale, pentru că, odată cu moartea Vigăi, forțarea muntelui se impunea și mai mult. Dar asta, deocamdată.

CAPITOLUL VII

Întîlnire în Valea Morții

A doua zi, dis-de-dimineață, Dolman îl trezi pe Voidin într-un mod nu prea prietenos : pur și simplu îl înghionti cu vîrful bocancului în coaste și-i strigă șoptit :

— Mișcă !

Ofițerul sări de pe lavița care-i servea drept pat, și, încă buimac din somn, îl privi nedumerit cîteva clipe. După aceea îi reveniră în minte cele petrecute cu Viga și mai ales amenințarea pe care Dolman o insinuase împotriva lui.

Afară, cerul era acoperit de nori și prin căscătura ce servea de intrare în bîrlog, se făcea simțit un vînt rece. Trecură cîteva minute, timp în care locotenentul se îmbrăcă și apoi porni în urma lui Dolman.

— Domnule, ar trebui să luăm cele de trebuință.

— Adică ? se răsti Ene.

— O hartă... busola...

— Ia mai lasă-mă cu șmecheriile astea ; m-ai prostit destulă vreme și uite unde-am ajuns.

Voidin căută să-i întîlnească privirea, dar mai-marele bandiților îl evită, pentru că nu se opri din drum și nici măcar nu își întoarse capul spre el. Ofițerul își aminti unul dintre sfaturile căpitanului Marin Iliu : „Dacă faci o concesie, să n-o faci și pe a doua, în aceeași zi ! Riscă și te vor crede !" Își spuse că prima concesie i-o făcuse în primele secunde de la deșteptare : nu i-a reproșat felul în care-l trezise din somn, arătînd înțelegere pentru starea pe care i-o pricinuise

umilința la care-l supusese Viga. Era destul pentru ziua de azi. O acțiune atît de serioasă ca recunoașterea traseului îi dădu prilejul să se arate cît mai pătruns de importanță, și cît mai hotărît pentru reușită. Se opri, silindu-l pe Dolman să facă același lucru, și spuse mustrător :

— Este de datoria mea să vă atrag atenția că, pentru ceea ce ați hotărît, trebuie să operăm cu o precizie absolută.

Ene îl privi cu vădită ironie, dar ofițerul se prefăcu a nu fi observat, și insistă :

— Măcar pentru pîinea și adăpostul pe care mi l-ați oferit.

Asta păru să-l descumpănească pe șeful bandei, fiindcă zîmbi.

— Uneori mă întreb cît trebuie să cred din toate cîte mi le-ai spus, pînă acuma ?

— Puteți crede orice, despre orice altceva, în afară de ceea ce v-am spus acuma.

— Adică... despre faptul că vrei să-ți plătești ospitalitatea ?

— Și asta, dar în primul rînd, seriozitatea situației în care ne găsim și mai ales, meticulozitatea cu care trebuie să ne pregătim. Dați-mi voie să mă-ntorc. Vreau să-mi iau busola și harta...

— Te rog spuse Dolman binevoitor. Nu văd cine te-ar putea opri ; la urma urmei sînt sculele dumitale.

În cîteva clipe, Voidin se și înapoie cu o hartă, riglă, compas, busolă și cîteva creioane. Dolman îl bătu pe umăr și, fără să-l privească, murmură :

— Păcat că nu întotdeauna îmi inspiri prea multă încredere. Oricum, pari un băiat serios. Ceea ce mă face uneori să încerc un sentiment de admirație față de dumneata, este faptul că știi să vrei, dar mai ales, cum !

Tînărul ofițer trimise un gînd de recunoștință lui Iliu și își jură că de-ndată ce se va fi eliberat de bandă, se va ține cît mai multă vreme în preajma celui care cunoștea atîta de bine sufletele oamenilor, pînă și pe acelea ale celor mai ticăloși dintre ei. Nu, n-avea să se mai despartă de Iliu și nici de Gozan ; mai ales de Gozan, care-i arătase atîta încredere, lui, un începător. Maiorul mersese pînă acolo, încît îi dăduse propriile sale aripi, mînat de dragostea ce i-o purta, dar și încrezător că va putea zbura. Deocamdată, aripile acelea îl purtaseră pînă acolo, sus, pe crestele munților, ajutîndu-l

să planeze peste atîtea și atîtea capcane. Acum, însă, era vorba de a ajunge înapoi, dincolo de crestele munților, pe un drum mult mai aspru ; acuma trebuia să zboare în jos, avînd de înfruntat primejdii și mai mari decît cele de pînă atunci, cu riscul de a-și scrijeli mîinile și picioarele ori chiar de a-și fărîma țeasta, dar aripile acelea trebuiau s-ajungă acolo, la cel care i le încredințase, întregi și fără nici o pată ; albe, puternice și neîntinate, așa cum i le dăduse Gozan.

Porniră tăcuți spre crestele munților, dincolo de care se căscau hăurile fără sfîrșit : într-un tîrziu, Dolman se opri și-i oferi o țigară.

— Știi, mă tot gîndesc la nenorocita aia... Păcat ! N-ar fi trebuit s-o împuște Vora.

Locotenentul ridică din umeri, semn că nu era prea convins dacă legionarul procedase bine ori nu. Apoi, simțind că Ene îl privea insistent, dorind astfel să-l silească la o mărturisire, și dîndu-și seama că niște vorbe de alinare nu i-ar putea decît sluji, Voidin murmură :

— Domnule, eu cred că este o chestiune de temperament, spre deosebire de dumneavoastră care ați fost victima directă a unui act de violență.

— Simulat ! strigă Ene, pierzîndu-și controlul.

— Evident, confirmă Voidin și se grăbi să motiveze. Dar, cum nu aveați de unde să știți asta, ați trăit din plin emoția firească a unui atac și cu atît mai mult erați în drept să reacționați tot prin violență ; însă, spre surprinderea mea și a celorlalți, cred, v-ați stăpînit... v-ați putut stăpîni. Domnul Vora n-a izbutit să facă asta, dar față de credința ce v-o poartă, n-ar trebui să-l judecați prea aspru.

Șeful bandei zîmbi mulțumit, la gîndul că interpretarea aceasta nu era de natură să afecteze demnitatea lui.

— Poate că ceilalți n-au înțeles lucrurile tot atît de limpede ca dumneata.

Voidin pricepu îndată că șeful se îndoia de aprobarea unanimă a conduitei sale față de iubita lui Brîncă, dar ar fi dorit asta, așa că se grăbi să-l asigure :

— Dacă n-au înțeles, am să le explic eu.

Dolman îl privi cu recunoștință și îl îndemnă iarăși la drum.

Curînd, ajunseră pe o coamă stîncoasă, de un vînăt închis care, în bătaia ploii ce începuse să cadă, părea aproape neagră. Înghenuncheară și merseră tîrîș pînă la marginea unei creste aride și colțuroase, de unde puteau vedea o prăpastie înfricoșătoare. Ceva mai la dreapta, însă, peretele părea mai puțin drept. Se tîrîră într-acolo. Într-adevăr, panta avea o înclinație mult mai lină, iar după vreo douăzeci de metri, în jos, apăreau niște trepte, tăiate grosolan în stîncă.

— Seamănă cu o scară, se entuziasmă Dolman.

Voidin bîigui ceva de neînțeles, părînd să-l contrazică.

— Chiar este o scară, insistă șeful bandei.

Celălalt nu-i răspunse și se tîrî mult, spre dreapta, de-a lungul parapetului îngust și colțuros.

— Adevărat, strigă ofițerul, se pare că treptele duc pînă la poalele muntelui, numai că ar trebui făcute cîteva încercări. Dolman se aplecă și mai mult decît ofițerul, peste parapet, și văzu că după o vreme, șirul treptelor prezenta unele neregularități.

— Privește atent, îl îndemnă el pe Voidin. Nu ți se pare că scara se pierde din loc în loc ?

— Pe mine asta mă bucură ; s-ar putea ca în locurile acelea, să existe poteci. O să facem niște încercări ; păcat că nu avem o frînghie !

Își scoase harta, făcu cîteva însemnări și apoi, desenă pe o altă hîrtie niște curbe, deasupra cărora puse cifre.

— De-ndată ce vine unchiul meu, va trebui să-l trimiteți înapoi ; avem nevoie de mai multe funii. Dacă ar găsi de cînepă sau de Manila ; sînt mai rezistente.

Făcură cale-ntoarsă spre bîrlog.

Ploaia se înteți se. Din vale, șuieratul unei locomotive răzbătu pînă la ei. Urmăriră șerpuirea drumului pe care-l străbătea trenul și care, fiecăruia, din alt motiv, li se păru inaccesibil, poate pentru totdeauna.

•

A doua zi, Vasile Bold îl informă pe maiorul Gozan că banditii vor să cumpere frînghii, ceea ce însemna că peste puțină vreme aveau să iasă din ascunzătoare. Maiorul se bucură că lucrurile se apropiau de deznodămînt. Nesiguranța

în care se afla tînărul ofiţer îl chinuia nespus. Pe deasupra, mai venise şi paraşutarea spionilor din afara ţării şi asasinarea părinţilor lui Ion Ormazu, evenimente care stîrneau îngrijorarea populaţiei. Scotocirile întreprinse zi şi noapte nu dădură nici un rezultat, de parcă cei paraşutaţi intraseră în pămînt. În schimb, investigatorii îi aduseră o veste care avea să-l bucure : ajutaţi de semnalmentele lui Radu Budei şi Gore Cioplea, pe care Ion Ormazu îi descrisese cu minuţiozitate, ei stabiliseră că spionii se aciuaseră într-o mică localitate balneară, situată la numai cîţiva kilometri de reşedinţa raionului.

Gozan însoţit de Iliu, porni într-acolo. Dorea să revadă împrejurimile, pentru o cît mai eficientă încercuire.

Era după-amiază. Ploaia răcorise pietrişul aleilor şi zidurile caselor dar oamenii — turişti şi localnici — ieşiseră la plimbare, pe potecile care duceau fie la izvoarele termale, fie spre parcul din centrul comunei. Parcul era cocoţat în trepte, pe o mare ridicătură de pămînt, şi se întindea pe vreo două-trei pogoane ; în mijloc, la adăpostul unor copaci bătrîni, dispuşi în cerc, se afla o mică estradă pe care, la ora aceea, în mai toate zilele, cînta o fanfară a minerilor. Muzicanţii tocmai sosiseră şi oamenii se adunau în jurul lor. Unul dintre spectatori strigă dirijorului : „Pînă-n seară începeţi, măi Toadere ?“ Şi omul strigat se-ntoarse şi răspunse blînd : „Ba şi mai degrabă, numai că tinerii ăştia or gata de strunit, ca să nu vă zgîrie auzul !“ Ceilalţi rîseră, laolaltă cu „tinerii“ din fanfară, toţi — oameni de peste cincizeci de ani, cu feţe aspre, cu mîini şi mai aspre, cu ochi întunecaţi de praful cărbunelui şi cu suflete de copii. „Strunitul“ se termină în cîteva minute. Pe urmă, dirijorul ridică un braţ ; la încheietura mîinii se vedea o şuviţă albă din manşeta cămăşii, care răzbătea de sub mîneca hainei de culoare închisă. Muzicanţii veneau acolo, îmbrăcaţi cu tot ce-aveau mai bun ; era marele lor spectacol, pe care-l cinsteau cum se cuvine, în fiecare după-amiază de vară. Braţul dirijorului se lăsă în jos şi în aceeaşi clipă toba răsună profund, odată cu răsuflarea de uşurare a trompetelor care aşteptaseră atîta vreme, încordate. Şi sunetele se năpustiră într-un iureş năprasnic, pînă în înaltul cerului, ecoul lor venind înapoi, lin şi duios, suprapunîndu-se altor sunete care abia se năşteau, interferîndu-se şi

armonizîndu-se cu ele ; era un marş. Apoi, urmă un vals cîntat cu-atîta duioşie, de parcă muzicanţii voiau să mîngîie sufletul muntelui pe care-l izbeau de-o viaţă, pentru a-i smulge şi cărbunele, şi pîinea. Asistenţa răsplăti cu aplauze strădania fanfarei, iar dirijorul se-ntoarse spre lume şi se descoperi.

Undeva, într-un colţ mai retras, doi bărbaţi, cu mîinile sprijinite de un copac, îşi întîlniră privirile.

— Îi cunosc, Marine... Ştii... Toader ăsta m-a învăţat şi pe mine să cînt la trompetă...

Căpitanul Iliu se prefăcu a nu fi observat emoţia lui Gozan, şi pentru a-l ajuta să-şi depăşească starea se întoarse spre fanfară :

— Nu mi-aţi spus pînă acuma. O ! la prima petrecere, am să-i spun nevesti-mi ; n-o să scăpaţi prea uşor.

— Marine ! Să isprăvim cu netrebnicii ăştia şi, dracu' să mă ia dacă nu-mi cumpăr o trompetă. Dar să nu-ţi închipui că am să fac asta ca să te distrez pe tine ori pe nevastă-ta ! Nuu... Am să mă duc la ai mei, acolo, la mină, şi-am să cînt laolaltă cu ei. Ştii ce dor mi-e să mai cînt împreună cu ei ? Măcar o singură dată, Marine, şi tot merită să-mi cumpăr o trompetă.

Se depărtară, însoţiţi de acordurile fanfarei. Înconjurară mica staţiune balneară, trecură şi pe lîngă mină, şi pe lîngă alte locuri. Seara, se înapoiară la reşedinţă, făcură planul unei încercuiri mai largi, urmînd să strîngă laţul, treptat, odată cu minuţioase controale şi scotociri. Pe la miezul nopţii, subordonaţii maiorului Gozan intrau în noul dispozitiv.

Împrejurimile micii localităţi balneare fură minuţios cercetate. Cercul se strîngea cu băgare de seamă, pentru că banditii erau înarmaţi şi Gozan nu dorea o acţiune deschisă, care să se termine cu victime din rîndul populaţiei.

Consemnul era categoric : „Nimeni nu părăseşte poziţia".

Înfruntînd arşiţa soarelui şi frigul nopţii, Gozan şi Iliu se aflau permanent printre oameni, într-o continuă deplasare de la un post la altul, de la o patrulă la alta.

Se scurseră două zile şi două nopţi, de cumplită încordare.

Prinderea celor doi spioni, care urmau să sprijine banda lui Dolman, părea sigură.

•

Se înserează.

Forfota străzii atinge apogeul : localnicii se-ntorc spre casele lor după o zi de muncă ; viligiaturiştii ies la plimbare.

Budei şi Cioplea socotesc acest moment ca foarte potrivit pentru a se strecura în afara micii localităţi balneare. Îşi iau armele şi părăsesc bîrlogul în care nu se simt deloc în siguranţă. Pornesc spre partea dinspre sud a staţiunii, socotind că pe acolo, aglomeraţia fiind mai mare, vor putea scăpa neobservaţi. Izbutesc să ajungă pînă la marginea unui mic rîu, ale cărui ape spumegă într-o luptă voinicească cu nişte bolovani ce le stau în cale. Cei doi spioni îşi încordează auzul, dar zgomotul apei îi împiedică să asculte altceva în afară de freamătul ei. Atunci iscodesc cu privirile. După cîteva secunde, Gore Cioplea prinde mîna complicelui său, strîngîndu-i-o pînă la durere ; vrea să-i spună ce a văzut, dar emoţia îi gîtuie vocea şi face un gest, cu capul, spre stînga. Budei priveşte într-acolo şi deosebeşte silueta unui soldat, la numai două sute de metri de ei. Apoi, silueta altui soldat. Banditii se privesc îngrijoraţi ; au înţeles că drumul acela devenise inaccesibil. Fac cale-ntoarsă spre centrul staţiunii. Budei se opreşte din cînd în cînd, spre a verifica dacă sînt urmăriţi. Ajung în dreptul parcului. Aici, se strecoară prin puzderia de oameni şi răzbat pînă în partea de vest, unde parcul e străjuit de un zid înalt şi stîncos, dincolo de care se află o vale ce-i drept nu prea prietenoasă, dar sigură pentru a ajunge într-un drum mai ferit. Budei a studiat poziţia, chiar din prima zi a sosirii.

Acuma îşi îndeamnă complicele să-l urmeze, dar celălalt ezită, ştiind la ce mare primejdie va trebui să se expună. În cele din urmă, Cioplea porneşte după el, urcînd o potecă foarte îngustă, agăţîndu-se de pomi şi chiar de buruieni. La un moment dat, urcuşul devine pieptiş şi spionii sînt nevoiţi să-şi continue drumul tîrîndu-se. Ajung pe coama zidului de stîncă. Abia mai pot respira. După o vreme privesc spre valea care se cască aidoma unei gropi, pe cît de neagră, pe atît de

adîncă. Soarele a apus cu totul, iar vizibilitatea foarte redusă le îngăduie să-şi dea seama doar că povîrnişul pe care voiau să coboare e abrupt, iar copacii destul de rari.

— Acolo, jos, pe un drum neumblat... murmură Budei, dar nu-şi sfîrşise bine vorba că din vale şi răzbat luminile farurilor mai multor maşini şi uruitul motoarelor. Se-ntoarce spre Gore : Înapoi !

— Nu mai avem pe unde. Ai văzut asta, încă de ieri.

— Fii pe pace ! Ieşim noi din cursa în care vor să ne prindă. Important este că avem ce ne trebuie.

Cioplea e năucit de situaţia în care se află şi pare să nu fi înţeles gîndurile lui Budei. Apoi, fără să-i mai pese încotro are s-ajungă, începe să coboare.

•

Luminile micii staţiuni balneare pîlpîie timid, în aerul umed şi rece. Ici şi colo, scîncetul unui copil ori lătratul vreunui cîine. Mai toate ferestrele caselor şi-au coborît pleoapele negre ale somnului. Prin parcul în care cu numai cîteva ore mai înainte răsunau, cînd vesele, cînd triste, cînd duioase, acordurile fanfarei minerilor, acuma se aud doar greierii. Locul luminilor l-au luat licuricii, iar pe cel al forfotei mulţimii, paşii rari ai cîtorva perechi de îndrăgostiţi.

Străzile par pustii.

De după un colţ, răsar două umbre care se strecoară de-a lungul zidurilor, părînd lipite de ele. Aleargă spre marginea comunei şi de-acolo spre mină.

•

La raionul de Securitate soseşte o informaţie preţioasă : acum se ştie cu exactitate casa în care s-au stabilit cei doi spioni. Gozan ordonă dublarea posturilor care supraveghează căile de acces în mica localitate balneară. El şi Iliu hotărîseră să plece, peste cîteva clipe, acolo. Vor acţiona direct ; totul trebuia să se petreacă repede şi sigur. Fără vărsare de sînge.

•

In aceeași noapte, în casa lui Vasile Bold, spre groaza celor opt copii și a nevestei sale, năvălesc legionarul Vora și hoțul Iosif Marton.

— Îl omori pe Gozan ! poruncește Vora.

— Altminteri, mîine poți să-ți îngropi copiii, intervine Marton, îndreptînd automatele spre pătuțurile lor sărăcăcioase.

Femeia plînge. Cei mai mici dintre copii încep să urle. Vora lovește pe cel mai mic și... copilul se rostogolește de pe pătuț, lovindu-se la cap ; sîngerează. Vasile se repede la copil, iar Marton îl plesnește peste o mînă, cu țeava automatului. După cîteva clipe, groaza a pus stăpînire pe toți ; nimeni nu mai plînge.

Vora scoate un pistol și o grenadă, pe care i le dă lui Vasile.

— Îl chemi afară, îl împușți și după aceea, arunci grenada înăuntru, prin geamuri. Grăbește-te, dacă vrei să-ți mai găsești copiii în viață.

Omul se supune fără să crîcnească. Ia pistolul și grenada. Pornește spre ușă și se oprește pe prag ; pare să chibzuiască la ceva foarte important.

Legionarul, nemulțumit de ezitarea lui Vasile, urlă :

— Ce mă ? N-ai priceput ce trebuie să faci ?

Bold vine spre el și Marton crede că vrea să-i atace, așa că îl face atent.

— Dacă încerci să tragi într-unul dintre noi, celălalt îți îmbălsămează copiii. Auzi ? O rafală, și gata.

Tatăl celor opt copii apleacă țeava pistolului, în semn că nici prin minte nu-i trece să-și primejduiască familia. Într-un tîrziu izbutește să-ntrebe :

— Oameni buni, după aia unde m-ascund ?

— La noi ! îl asigură Vora. Și-acum, la treabă !

Vasile părăsește casa fără să arunce nici măcar o privire spre ai săi.

•

Gozan și Iliu goneau spre mica localitate balneară, unde gîndeau că se vor înfrunta cu cei doi spioni. Cînd ajunseră

la mai puțin de un kilometru de intrarea în comună, o detunătură îngrozitoare făcu să se cutremure mașina.

— Oprește ! ordonă maiorul.

Șoferul frînă brusc.

— Mina ! Auzi Marine ? Acolo, la mină !

O nouă explozie ; apoi liniște.

Porniră spre locul nenorocirii. Odată ajunși, văzură cîțiva oameni ale căror chipuri abia se mai puteau desluși din pricina stratului gros de praf negru, stîrnit de răscolirea pereților surpați în abataje.

— I-a îngropat de vii ! strigă unul dintre minierii pe care explozia îl surprinsese la suprafață, și privi disperat spre mină.

— Cine conducea șutul ? întrebă maiorul.

— Nica și Toader.

Gozan organiză o urgentă alarmare — om la om — iar pe ajutorul său îl trimise să strîngă încercuirea cît mai aproape de linia de centură a comunei.

— N-au avut timp s-ajungă prea departe, spuse maiorul, gîndind că numai mîna criminală a celor doi spioni produsese nenorocirea.

Curînd veniră oamenii din comună, pompierii voluntari, turiști, toți înarmați cu sape, lopeți, tîrnăcoape. După o vreme, sosiră ambulanțe ale stațiilor de salvare de prin împrejurimi. Treptat, gura de acces fu deblocată și, unul cîte unul, accidentații fură aduși la suprafață. Sanitarii nu pridideau cu îngrijirile. Cîțiva mineri muriseră. Printre ei se afla și acel capelmaistru de fanfară, Toader, ale cărui brațe vînjoase n-aveau să se mai ridice nici pentru a porni șutul ortacilor nici spre a porni sunetele fanfarei, pe care el o născuse. Năvala curioșilor devenise o mare pacoste pentru situația aceea și curînd haosul amenința să ia locul brumei de ordine care domnise pînă atunci. Gozan apucă pe cîțiva vlăjgani dintre cei ce se înghesuiau s-ajungă cît mai aproape de mașinile salvării și le strigă :

— Voi, bărbații cei mai puternici, ajutați-mă. Țineți lumea cît mai departe ! Faceți orice, dar împingeți gloata care ia aerul răniților !

Se crăpa de ziuă și în lumina palidă a răsăritului oamenii văzură pe chipul brăzdat și aspru al maiorului, lacrimi. El era tot minerul de odinioară, iar morții și răniții aceia erau

mineri de-ai lui. Şi el se lupta, din răsputeri, cu moartea lor, cu rănile lor. Îi cără spre ambulanţe, cu grija şi dragostea cu care şi-ar fi purtat propriul său copil. Pe unii, nici nu-i mai recunoştea din pricina bandajelor care le acopereau chipurile, dar nu pregeta să-ncurajeze pe oricine. Ambulanţele plecau şi reveneau, într-un iureş. După cîteva ore, se făcu apelul : patru morţi şi treizeci şi doi de răniţi. Un medic de la staţia de salvare a spitalului raional, unde fuseseră internaţi toţi răniţii, spuse :

— Treizeci şi patru de răniţi ! Aşa ştiu eu.

Erau cu doi mai mulţi decît numărul minerilor care fuseseră trimişi pentru îngrijiri.

— Sigur ? întrebă Gozan.

— Absolut sigur.

Maiorul plecă spre primărie, pentru a telefona la spital. În drum se întîlni cu Iliu.

— Budei şi Cioplea au dispărut din locuinţa pe care o închiriaseră ieri dimineaţă, raportă căpitanul. Am făcut o percheziţie şi am găsit aparatul de radio emisie-recepţie, de tipul celui descris de Ormazu.

— Cu siguranţă că e acela pe care l-au luat din casa lui Ion, după ce i-au ucis părinţii.

— Am lăsat un om de pază, spuse Iliu. Oricum, încercuirea este perfectă şi n-au cum să scape.

— Au şi scăpat, Marine.

Căpitanul făcu un pas înapoi, refuzînd să creadă spusele superiorului său.

— Cum ? Cum ? bîigui el.

— Aşa bine ; s-au strecurat printre răniţi şi au trecut, cu maşinile salvării, prin încercuire. Asta, după ce au provocat explozia ; au profitat de panică.

Urmară cîteva clipe de tăcere, timp în care Iliu îl examină şi se sperie de înfăţişarea lui Gozan.

— Tovarăşe maior, urcaţi în maşină. Trebuie s-ajungeţi mai întîi acasă şi pe urmă vom mai vedea ce-o fi de făcut.

Gozan se urcă, docil, şi şoferul demară. Mergea încet, de parcă ar fi transportat un bolnav pe care nu trebuia să-l hurducăie.

— Marine, şopti maiorul într-un tîrziu, n-am să mai cumpăr trompetă. Auzi ? Niciodată n-am să-mi mai cumpăr trompetă.

Își duse palmele la ochi și gemu, rugîndu-l pe șofer :
— La raion, Mihăiță.
— 'nțeles !
— Așa băiete... Așa... și dacă poți, ceva mai repede.
Șoferul acceleră și mașina își iuți mersul.
Cînd intrară în oraș, zăriră un bărbat, în mijlocul șoselei, care făcea semne disperate, cerîndu-le parcă să oprească.
— Mihăiță ! șopti Gozan.
— Ordonați !
— Oprește la vreo zece metri de el.
Cîteva secunde și mașina se opri. Gozan coborî. În fața lui se afla Vasile, a cărui privire trăda o spaimă de nedescris.
— Ce-i, nea Vasile ?
Omul de legătură încercă să răspundă, dar nu izbuti să scoate nici un sunet. În schimb, dădu la iveală pistolul și grenada primite de la Vora și le puse pe asfalt.
— Dolman ? întrebă ofițerul.
Celălalt își clătină capul, în semn de negare și, nu mai după un vădit efort, izbuti să bîiguie :
— Vora și Marton...
Dar fraza și-o continuă, lovindu-se cu palma pe piept.
— Sînt la dumneata ?
— Da...
— Cînd au venit ?
— Pe la unu sau două, noaptea..
— Ți-au pus condiții ?
— Da.
— Ce anume ?
— Copiii...
— Atunci, ce mai aștepți ? Trage !
Vasile se aplecă și ridică pistolul.
Căpitanul Iliu și tînărul șofer priveau scena, cu stupefacție, dar nimeni nu îndrăznea să intervină.
Bold întinse pistolul, maiorului.
— Trageți dumneavoastră ; eu v-am făcut destule necazuri, de cînd v-am căzut năpastă pe cap. Dacă mă împușcați or să creadă că m-ați răpus în luptă și-mi lasă copiii ; da, da, nu mi-i mai omoară.
Maiorul îi luă pistolul, și-l puse în buzunar. Pe urmă, îl întrebă :

— Ce trebuia să faci, după aia ?

— Să viu acasă şi de-acolo să fug la bandă ; ori să fug de-a dreptul acolo.

— Ţi-au destăinuit locul unde-şi au ascunzătoarea ?

Bold îl privi năucit şi abia într-un tîrziu, bîigui :

— Nu... Asta nu mi-au spus, dar poate că o să m-aştepte careva la bordeiul părăsit, de-ndată ce s-o înnopta.

Gozan tresări şi în colţul buzelor sale se ivi un zîmbet.

— Eee ! Păi nu-i chiar atît de gravă situaţia. Dacă ţi-au dat şansa să te poţi refugia, după ce m-ai fi dat gata, înseamnă că ei au părăsit casa dumitale, la scurtă vreme după ce te-au trimis pe urmele mele. Fii sigur că n-au riscat ei s-aştepte rezultatul.

Cîteva clipe, chipul lui Vasile se înseninâ, dar după aceea trăsăturile feţei i se accentuară din nou :

— Acu' nu vă supăraţi... S-ar putea ca aşa să fie, dar mîine, gîndiţi-vă, mîine, cînd vor afla că încă mai sînteţi în viaţă, îmi vor omorî copiii. Sînteţi, şi dumneavoastră, tată. Mai bine împuşcaţi-mă pe mine ; ascultaţi ce vă spun eu ! În felul ăsta, scapă copiii.

Maiorul nu-i răspunse ; părea absent, cu gîndurile foarte departe de zbuciumul omului care-l implora să tragă asupra lui.

— Nici nu vi-i mintea la durerea mea ! strigă, acuzator, Vasile. De ce nu mă împuşcaţi ? Eu n-am avut curajul să-mi iau singur zilele, că mi le luam. Ori, şi dumneavoastră vă e teamă ?

— Nene, să ştii că moartea dumitale nu-i va ajuta pe copii. Hai, du-te acasă. Ascultă, ai avut încredere în mine şi nu te-am amăgit niciodată. Aşa-i ?

Celălalt îşi plecă fruntea, ruşinat de ieşirea pe care o avusese mai înainte.

— Să crezi şi-n ce-ţi spun acuma ! Moartea dumitale nu le poate ajuta copiilor.

Bold îl privi aiurit şi murmură prosteşte :

— Bună ziua... bună ziua...

Mihăiţă, care nu pricepuse nimic altceva decît că un părinte se zbuciuma ca să apere viaţa copiilor săi, se urcă în maşină, iar cînd veniră cei doi ofiţeri, îşi ascunse capul în palme.

— Plîngi, fruntaş ? se prefăcu Gozan că-l ceartă.

— Plîng, recunoscu soldatul.

— Să spui și tu, pe unde oi umbla, ce mari eroi au fost banditii aceștia ! Auzi ? Să afle lumea cum se mai vitejeau, ținînd sub amenințarea armelor o casă cu opt copii și o femeie bolnavă. Să spui, soldat, ce ai văzut și-acolo, la mină !

— Am să spun ! Am să spun, tovarășe maior !

— Bine, băiete ! Și-acuma, gata ; mergem la raion.

•

În seara aceleiași zile, Gozan se afla singur, în biroul său, studiind cu atenție o hartă topografică a împrejurimilor. Căpitanul Iliu plecase împreună cu colonelul Valeriu Marinescu, să controleze noile dispozitive, instalate cu două ore mai înainte. Maiorul auzi cîteva ciocănituri în ușă. Se ridică de la masă dar n-apucă să vină în întîmpinarea vizitatorului, că acesta și apăru în prag ; era unul dintre cei mai buni investigatori.

— Ce-i, Neculai ?

Tînărul îi raportă că Gore Cioplea era consătean cu Voidin. Maiorul tresări și se încruntă, iar investigatorul, surprins de atitudinea superiorului său, se grăbi să-l asigure :

— Tot ce v-am raportat era real ; am verificat pe teren !

Gozan se sili să zîmbească și-l liniști : totul era în ordine și nu punea la îndoială rezultatul investigațiilor.

Celălalt salută și părăsi biroul.

Rămas singur, maiorul chibzui : „Dacă Cioplea răzbate pînă la bandă, atunci Dolman va afla adevăratul nume al lui Voidin. Asta-i suficient ca banditul să-l cureță pe băiat. Și asta se poate întîmpla din clipă în clipă". Își privi ceasul ; pînă la întoarcerea colonelului Valeriu Marinescu și a căpitanului Iliu aveau să se mai scurgă cîteva ore, timp în care băiatul putea fi ucis. Porni spre ușă dar se-ntoarse imediat la masa de lucru. Dădu harta de-o parte, trase un sertar, scoase o foaie de hîrtie și scrise :

„Voidin în mare primejdie. Situația nu suportă nici o amînare. Orice mi s-ar întîmpla, nu incumbă responsabilitatea nimănui. Dacă nu mă înapoiez pînă la ora patru, dimineața, flancați ambele versante ale muntelui și luați toate măsurile, conform planului stabilit. Dolman își va părăsi bîrlogul. Maior Tudor Gozan."

Puse scrisoarea într-un plic pe care-l sigilă. Încredință plicul ofițerului de serviciu și-i ordonă să-l predea căpitanului Iliu, de-ndată ce va reveni la raion, apoi porni aproape în fugă spre bariera orașului. Acolo rămase cîteva clipe pentru a-și reface forțele, privind încruntat spre desișul pădurii. Își aprinse o țigară și se sili să nu se gîndească la nimic ; era un soi de exercițiu pentru un repaus cît mai complet, care adesea îi reușea de minune. De data asta, însă, șocul primit la aflarea primejdiei în care se afla Voidin îi ținea simțurile prea încordate și nu fu în stare să se deconecteze cîtuși de puțin. Băiatul lui era în pericol și Gozan se socotea singurul răspunzător față de situația în care se găsea Voidin. Îl știa de copil ; el îl îndrumase ca un adevărat părinte, el îl îndemnase să intre la școala de ofițeri și tot el îi încredințase acea misiune primejdioasă. El, și numai el trebuia să-l prevină pe Voidin asupra primejdiei pe care o reprezenta ajungerea lui Gore Ciuplea la bandă ; și asta cît de curînd. Dar cum ? prin ce mijloc ?

Nu cunoștea locul exact unde banda lui Dolman își avea ascunzătoarea, dar avea să afle el, asta, cu orice preț. Își spuse că din relatările lui Vasile Bold, putea ajunge pînă la bordeiul părăsit, acolo unde omul său de legătură se întîlnea, de obicei, cu bandiții. Pe urmă, va vedea încotro s-o apuce. Își aruncă țigara, fumată doar pe jumătate, se asigură că nimeni nu se afla prin preajmă și porni să urce muntele. După mai bine de o oră ajunse la bordeiul părăsit. De-acolo poteca se bifurca și Gozan încercă să intuiască drumul care ducea spre ascunzătoarea bandei. Trebuia să ajungă cît mai aproape și să încerce totul pentru a-l preveni pe băiat. În timp ce chibzuia pe care dintre poteci s-apuce, auzi două fluierături scurte. În clipa aceea știu că, într-un fel, nedorit, avea totuși să-și atingă ținta ; fusese reperat de bandiți. Instinctiv, își duse mîna la buzunarul în care-și ținea pistolul, dar îi veni să rîdă, gîndind că o astfel de reacție l-ar fi împiedicat să-l mai prevină pe Voidin. Își aprinse o țigară și trase cîteva fumuri, așteptînd. Semnalul se auzi din nou și își spuse că acela trebuia să fie răspunsul celui de mai înainte. Țigara îi ajunsese la jumătate, arzînd, mai mult singură, cînd dintr-un tufiș situat

în imediata lui apropiere, auzi un foşnet. Apoi, odată cu ivirea unei ţevi de armă, glasul unui bărbat tînăr, îl somă :

— Culcat !

Gozan aruncă ţigarea şi îşi ridică mîinile.

— Vreau să ajung la Dolman ; condu-mă !

Banditul ieşi din ascunzătoare şi-l îndrumă pe o potecă ce ducea în Valea Morţii. Acolo fluieră de două ori prelung şi odată scurt. Răspunsul veni imediat.

Maiorul privi spre înălţimile zidului circular care străjuia acel cazan imens, şi văzu, în bătaia lunii, două siluete care parcă se aplecară spre el. După cîteva minute, sosi un tip înalt şi spătos, care se grăbi să-i facă percheziţie. După ce îi luă pistolul, vlăjganul îndreptă spre maior un automat şi îl întrebă :

— Cine eşti ?

— Vreau să-i spun ceva lui Dolman. Du-mă la el.

Banditul păru descumpănit de siguranţa tonului pe care i se răspunse. Chibzui cîteva clipe, şi, mai puţin dur ca mai înainte, insistă :

— Te-am întrebat, cine eşti ?

— Sînt maiorul Tudor Gozan !

Răspunsul căzu ca o lovitură de măciucă, asupra vlăjganului care, pur şi simplu, se clătină pe picoare. Apoi, silindu-se să pară cît mai firesc, întrebă :

— Doriţi să mergeţi la dînsul ori să-l chem aici ?

— Am spus că vreau să-i vorbesc ; restul, te priveşte.

Banditul se avîntă pe potecă, spre înălţimile unde şeful lui îşi avea vizuina.

— Spune-mi, întrebă Gozan pe cel care rămăsese de pază, pot să-mi aprind o ţigară ?

Cel întrebat se apropie de el şi-i scoase din buzunare ţigări şi chibrituri. Apoi se retrase cîţiva paşi, continuînd să-l ţină sub ameninţarea armei.

După vreo douăzeci de minute, sosi Dolman, însoţit de cei mai mulţi dintre oamenii săi. Printre ei se afla şi Voidin.

— Mă căutai ? îl întrebă Dolman pe maior.

— Drept să-ţi spun... nu tocmai. Făceam o recunoaştere a terenului.

— I-auziţi, măi ! strigă Ene, privindu-şi oamenii. Mai întîi mă deranjează şi pe urmă zice că nici nu dorea să mă vadă.

— Atunci, de ce ai spus oamenilor mei că ai treabă cu mine ?

— Uite, nu vreau să te mint, răspunse Gozan, calm. Căutam să mă întîlnesc cu unul dintre oamenii dumitale şi să-l cîştig de partea mea.

Ene simţi batjocura din glasul maiorului şi căută să nu-i rămînă dator.

— Păi, n-ai unul ? şi-i arătă pe Voidin. E bun, săracu, numai că l-am lipsit de corespondenţa cu dumneata.

— Lasă prostiile ! Acuma, dacă tot ne găsim faţă în faţă, hai să discutăm.

Dolman izbucni în rîs.

— Nu cumva vrei să-mi propui un tîrg ?

— N-am de ales, răspunse Gozan, arătîndu-i siluetele banditilor de pe crestele zidului Văii Morţii.

— E în regulă ! Vorbeşte-mi despre paraşutişti !

Maiorul îşi spuse că nici nu se putea mai fericit prilej ca să-l prevină pe Voidin, dar se prefăcu a nu fi prea dispus la destăinuiri. Îşi aruncă ţigarea, aprinse alta şi abia într-un tîrziu, spuse :

— Au fost trei ; dacă doreşti, îţi pot da şi numele lor : Ion Ormazu — un băiat de prin părţile astea, Radu Budei şi Gore Cioplea. Îl lăsase pe Gore la urmă, gîndind că lui Voidin i se va întipări în minte, mai bine, numele celui din partea căruia îl ameninţa primejdia.

— Cum ? interveni Ene. De ce spui „au fost" ?

Gozan zîmbi şi preciză :

— A, nu te speria, domnule Dolman ; n-am prins decît pe unul dintre ei : Ion Ormazu. Ceilalţi doi, adică Budei şi *Gore Cioplea*... da, da, Gore Cioplea, repetă maiorul, de parcă n-ar fi fost sigur că a pronunţat exact acel nume, au scăpat.. Ei pot veni aici dintr-o clipă într-alta, dar nu mai au nici explozivi şi nici aparatul de radio ; astea le-am confiscat noi. Atîta doar, dispun de nişte pistoale bune şi sînt trăgători de elită. Mai ales, Gore Cioplea !

— Minte ! mîrîi Vora, adresîndu-se lui Dolman. E vorba de zece paraşutişti, nu de trei. Zece mi s-au promis...

Şeful bandei îl bătu pe umăr.

— Dacă-i aşa, împuşcă-l !

Legionarul îndreptă automatul spre maior, dar Ene îi izbi ţeava, îndreptîndu-i-o spre pămînt.

— Poate mai are ceva de spus.

Gozan îşi ridică privirile, din nou, spre crestele zidului

circular ; banditii care străjuiau Valea Morții, de-acolo, din înălțimi, stăteau aplecați peste parapet iar țevile armelor pe care le țineau îndreptate spre el luceau amenințător, în bătaia lunii. Pe urmă trase cu coada ochiului spre Voidin și după ce se încredință că băiatul lui pricepuse ce mare primejdie îl aștepta din partea consăteanului său, Gore Cioplea, spuse :

— Întocmai, domnule Dolman ; am ceva să-ți spun : Dacă nu mă înapoiez la reședință pînă la ora patru, în zori, îți complici existența ! Se știe încotro am apucat-o...

Șeful bandei îl privi lung pe Gozan, apoi, ochii săi alunecară pe fețele banditilor. Dolman era convins de sinceritatea avertismentului pe care i-l dăduse maiorul și tocmai asta îl făcea să se teamă de o eventuală panică ce i-ar fi putut cuprinde pe oamenii săi. Chipurile banditilor erau crispate. Dolman se neliniști, văzînd că amenințarea lui Gozan îi înfricoșase.

Voidin pricepu că maiorul intenționa să-l determine pe Dolman și banda sa, a forța muntele, de partea celuilalt versant ; își spuse că, desigur, acolo erau amplasate forțele, dar căută să priceapă pe de-a întregul rostul venirii lui Gozan acolo.

— Și dacă te las să pleci, eu și oamenii mei scăpăm ? întrebă Dolman.

— Deocamdată, da... Și-apoi, dacă aveți de gînd s-o ștergeți din locurile astea, n-aveți decît ; muntele e mare.

Ene miza pe escaladarea muntelui. După cîteva clipe de ezitare, rîse batjocoritor :

— Vezi dumneata, nu prea am vreme să cred că ai să te ții de cuvînt. Oricum, pentru mine valorezi mai mult mort decît viu.

Cuvintele sale răsunară aidoma unei sentințe.

Impresionați de cele ce aveau să urmeze, banditii rămaseră în apropierea lui Dolman, fără Vora și Marton.

Urmă o lungă pauză, în timpul căreia șeful bandei aruncă priviri iscoditoare fiecărui om.

Lumina lunii cădea piezis peste fețele banditilor, făcînd ca umbrele lor, proiectate pe zidul văii, să capete aspecte de fantasm. Liniștea devenea pe cît de apăsătoare, pe-atît de rău prevestitoare. De undeva, de departe, răzbătu șuieratul unei locomotive. Apoi, iar liniște, curmată de fîlfîitul straniu

al aripilor unei păsări de noapte. Într-un tîrziu, Dolman întinse o mînă spre cel mai tînăr dintre banditi, și-i porunci :

— Tu !

Cel vizat înaintă, timid, cîțiva pași.

— Împușcă-l ! mîrîi Dolman, arătînd spre maior.

Banditul ridică arma, fără prea mare tragere de inimă, dar Ene îl opri :

— Nu !

Celălalt răsuflă ușurat și trecu la loc.

— Tu ! strigă șeful bandei, întinzînd mîna către un nelegiuit mai vîrstnic.

Acela i se înfățișă cu și mai mare reținere și mormăi :

— Ce am de făcut ?

Supărat, Dolman șuieră printre dinți :

— Nimic, fricosule ; marș la loc !

Și omul făcu calea-ntoarsă.

— Vora !

Legionarul își armă automatul, mai înainte ca ecoul numelui său să se fi spart de zidul din stîncă ce împrejmuia Valea Morții.

— Nu ! strigă Dolman ; de tine sînt sigur, și scoase de la brîu un revolver. Îi goli încărcătorul și apoi îl încărcă doar cu două cartușe.

— Poftim, domnule locotenent ! Ai două cartușe. Primul, pentru șeful dumitale ; al doilea — dacă nu-l nimerești... pentru dumneata.

Banditii urmăreau scena, cu răsuflarea tăiată, fiecare gîndindu-se la ce avea să urmeze după asasinarea șefului Securității raionale, dar temîndu-se să intervină în vreun fel.

— Împușcă-ți șeful, domnule locotenent ! porunci din nou, Ene, arătîndu-l pe maior.

— Șeful meu sînteți dumneavoastră !

— Atunci, fă-mi dovada că te-am nedreptățit, punînd la îndoială sinceritatea dumitale.

Locotenentul îl privea năucit pe Dolman.

Maiorul, dîndu-și seama în ce derută se afla Voidin, și mai ales că ezitarea aceea prelungită putea să-l coste viața, tună mînios, depărtîndu-se, cîțiva pași, de banditi :

— Dar terminați, odată ! N-am de gînd s-ajung batjocura voastră ! Și plecă spre marginea rîpei.

Voidin porni în urma lui. Gozan micşoră pasul şi la un moment dat se-ntoarse brusc, spre el, şuierînd printre dinţi.

— Trage ! Altminteri murim amîndoi, inutil. Acţiunea e primejduită şi ar muri mulţi oameni de-ai noştri.

Voidin îl privea stupefiat.

— Trage ! Îţi ordon să tragi ! şuieră Gozan cu disperare.

Elevii clasei în care colonelul Ovidiu Cişmaş se apropia de sfîrşitul lecţiei, urmăreau cu răsuflarea tăiată povestea despre Gozan şi Voidin. Spre surprinderea lor, profesorul, uitînd că pînă atunci relatase întîmplarea ca şi cînd ar fi fost vorba despre o cunoştinţă, ori de cîte ori se referise la Voidin, şopti, grav şi emoţionat :

— Trage ! Îţi ordon să tragi ! Aşa mi-a spus.

Apoi, cu glasul coborît, pînă la o şoaptă abia perceptibilă adaose :

— În clipa aceea, o rafală mi-a şuierat pe la urechi. Vora îşi pierduse răbdarea şi trăsese în plin. Maiorul Gozan a căzut...

Se-ntoarse, brusc, spre elevii săi, şi, spre surprinderea lui, îi văzu ridicaţi în picioare.

Se îndreptă spre catedră, îşi luă catalogul sub braţ şi porni către uşă. Ar fi vrut să le mai spună că de-ndată ce Gozan a murit, banda s-a supus orbeşte tuturor indicaţiilor lui Voidin. Desigur, poate că i-ar fi şi amuzat să afle cum i-a învăţat pe bandiţi să pună încărcătoarele într-un sac şi automatele, într-altul, pentru a le „uşura" transportul lucrurilor, de partea cealaltă a muntelui şi că datorită acelui fapt, cînd şi-au dat seama că intraseră într-o capcană, Dolman şi oamenii săi se treziseră în imposibilitatea de a riposta. Mai zăbovi, cu mîna pe clanţă, cîteva clipe, după care îşi spuse că nimic nu merita să mai fie adăugat acelei lecţii pe care Gozan i-o dăduse, acolo, cu prilejul întîlnirii lor în Valea Morţii. Răsuci complet mînerul clanţei, deschise brusc uşa şi părăsi clasa.

Cuprins :

Capitolul I • Ultima oră 5
Capitolul II • Agent dublu ? 17
Capitolul III • Banda 42
Capitolul IV • Alarma 70
Capitolul V • Prima lecție 97
Capitolul VI • Răzbunări 132
Capitolul VII • Întîlnire în Valea Morții . . 156